

2008

**ΑΝΩΤΑΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
"ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ,
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ"**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :

ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΥ ΜΑΡΙΑ

Α.Μ. : 3533

ΜΙΧΑΛΑΚΑΚΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ

Α.Μ.: 3266

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΤΕΡΖΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Η Σαντορίνη ή Θήρα... ένα ιδιαίτερο νησί. Η ιστορία της – από την αρχαιότητα ως σήμερα – δεν έχει στιγματιστεί από πολέμους, κατακτητές, πειρατικές επιδρομές και λεηλασίες. Τη μοίρα της Σαντορίνης ανέκαθεν καθόριζε το ηφαίστειο. Αυτό που τη δημιούργησε, τη κατέστρεψε και την ανάστησε μέσα από τις στάχτες της.

Αυτή η εργασία αφιερώνεται με όλη μας την αγάπη στους γονείς μας για την υποστήριξη και την υπομονή τους, και ιδιαίτερα στην πολυαγαπημένη μου γιαγιά Επιφανία Γουλιέλμου Αλεφραγκή για την πολύτιμη βοήθειά της αλλά και την αμέριστη συμπαράστασή της καθόλη τη διάρκεια της συγγραφής.

Μαρία Καραμολέγκου

Περιεχόμενα

Αντί Προλόγου	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	8
1. Τουρισμός	8
2. Ορισμός του Τουρισμού	8
3. Εσωτερικός τουρισμός	10
4. Διακρίσεις του τουρισμού	11
5. Ο Μαζικός Τουρισμός	11
6. Εναλλακτικός τουρισμός	12
7. Σημαντικότεροι τουριστικοί προορισμοί	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :	25
ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ	25
1. Ιστορικά στοιχεία	25
2. Η εικόνα της Σαντορίνης σήμερα	29
3. Διοικητική διαίρεση και ένταξη της Σαντορίνης	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :	32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	32
1. Γεωγραφικά μορφολογικά στοιχεία	32
2. Πληθυσμός	35
3. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	37
4. Απασχόληση	39
5. Μεταφορές	41
6. Επικοινωνίες	42
7. Περιβάλλον	42

8. Αστικά Κέντρα	43
9. Πρωτογενής Τομέας.....	44
10. Δευτερογενής Τομέας	46
11. Τριτογενής Τομέας.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 :.....	51
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.....	51
1. Σαντορίνη	51
2. Θηρασία	81
3. Χριστιανά (σύμπλεγμα νησιών)	82
4. Παλαιά Και Νέα Καμένη	82
5. Οι εκκλησίες της Ίου	82
6. Ανάφη	91
7. Αμοργός	94
8. Ηρακλειά	101
9. Δονούσα.....	102
10. Σχοινούσα.....	102
11. Κουφονήσια.....	103
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 :.....	104
ΉΘΗ – ΉΘΙΜΑ – ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ - ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ	104
1. Πανηγύρια ανά μήνα.....	104
2. Κινητές Γιορτές.....	110
3. Χαρακτηριστικές στιγμές από το Άγιο Πάσχα στην Σαντορίνη.....	111
4. Ήθιμα του γάμου.....	113
5. Διάφορες τοπικές γιορτές και εκδηλώσεις.....	116
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 :.....	117
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΜΕ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ.....	117

1. Πακέτο : «Σαντορίνη και Θρησκεία».....	117
1.1. Εισαγωγή.....	117
1.2. Προσδιορισμός Target Group.....	119
1.3. Οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του τουριστικού γραφείου 120	
1.4. Προώθηση και πώληση του προϊόντος	122
1.5. Αξιοθέατα – Μουσεία – Μνημεία	124
1.6. Αναλυτικό Πρόγραμμα Εκδρομής ανά ημέρα	129
1.7. Κοστολόγηση και Τιμολόγηση της Εκδρομής.....	136
1.8. Διαφημιστικό Φυλλάδιο	137
2. Πακέτο : «Αιγαίο και Θρησκεία».....	143
2.1. Εισαγωγή.....	143
2.2. Προσδιορισμός Target Group.....	145
2.3. Οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του τουριστικού γραφείου 146	
2.4. Προώθηση και πώληση του προϊόντος	148
2.5. Αξιοθέατα – Μουσεία – Μνημεία	150
2.6. Αναλυτικό Πρόγραμμα Εκδρομής ανά ημέρα	155
2.7. Κοστολόγηση και Τιμολόγηση της Εκδρομής.....	162
2.8. Διαφημιστικό Φυλλάδιο	163
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	169
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	171
ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ.....	172
ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	173
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄	174
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄	177

Αντί Προλόγου

Ένα κατοικημένο Ηφαίστειο, ονομάτισε κάποιος σοφός, ετούτο το πολλά παράδοξο νησί του Αιγαίου – τη Σαντορίνη, που σαν κατάμαυρη, μπαρμπερίνικη γαλέρα αρμενίζει αναμεσός από τ' άλλα χαρούμενα νησιά της Άσπρης θάλασσας. Κι ο λόγος του σωστός και πρόσβαρος είναι. Αφού από χιλιάδες χρόνια απάνω σ' ετούτη τη νήσο – που κι ο Καρκαβίτσας στα «Λόγια της Πλώρης» την ονοματίζει με τέτοια λογής λόγια: « η Σαντορίνη είναι ένας τόπος τρισχειρότερος κι απ' την κόλαση» - ζει και πορεύεται ένας λαός γεμάτος καλοσύνη και πραότητα, ήμερος σαν το πρόβατο και μακρόθυμος, όπως ένας αγαθός παππούς στο τζαναμπέτικο εγγουάκι του.

Μα πάνω απ' όλες τις άλλες αρετές, που δικοί μας ξένοι βρίσκανε, πως στολίζουνε τους συμπατριώτες μου, είναι και μία άλλη, ξεχωριστή που τους διακρίνει. Η έντονη θρησκευτικότητα και η βαθειά τους πίστη. Και για τούτο δε χρειάζεται και πολύ σοφία και γνώση για να το καταλάβεις. Αφού απάνω σε τούτο το νησάκι βρίσκονται θεμελιωμένες απ' τα παλιά τα χρόνια και ξαναχτίζονται και σήμερα ακόμα, πάνω από 350 εκκλησίες, που απ' αυτές μονάχα καμιά εικοσαριά ανήκουν στους Λατίνους κατά το δόγμα και Σαντορινιούς στην ψυχή.

Ετούτη, όμως, η θρησκευτικότητα είναι η φανερή κι ευκολοφάνταστη. Τη βαθειά, όμως, και ακατάληπτη τους πίστη, για να την καλογνωρίσεις και να την πιστέψεις, θα 'πρεπε να τύχει να βρεθείς – περίβιας στα παλιά χρόνια – σε καμιάν απ' τις άσκημες ώρες και στιγμές του νησιού μας – στο σεισμό. Τότες, που η γη τρέμει κι απ' τα πληγωμένα έγκατά της, ακούγεται ένας αλλόκοτος κι απερίγραπτος ορυμαγμός, που παραλύει το νου και τη σκέψη και λύνει τους αρμούς του κορμιού σου, τότες, που και τα ζωντανά του Θεού μουγκαρούν στις κατοικιές τους λυπητερά και πένθιμα, κι οι σκύλοι κλαίνε, σαν όντες πρόκειται να πεθάνει κανένας.

Και σ' αυτές τις αδυσώπητες στιγμές, που καμία απόλυτα ανθρωπίνη δύναμη δεν είναι μπορετό να σε λυτρώσει και νοιώθεις την απέραντη αχαμνότητά σου και καταλαβαίνεις, πως είσαι ένα αδύναμο πλάσμα της γης, μηδαμινό και τιποτένιο – μ' όλη σου τη σοφία – οι αγαθοί της νήσου ταύτης εγκάτοικοι, επορεύοντο στην εκκλησιά τους για να κάμουνε παράκληση, για να σωθούνε απ' την οργή του Κυρίου!... Ναισκε, κι αλήθεια λέω κι ομολογώ. Κι εκεί, που η αφρευτιά σας βρίσκει, πως θα ανεύρισκε πιο σίγουρα το θάνατο, αφού θα 'μενε για ώρα πολύ κάτω απ' τους θόλους της ραϊσμένης από παλαιότερους σεισμούς εκκλησιάς του, αυτός έμπαινε να δεηθεί για να ανεύρει την σωτηρία και την λύτρωση. (...)

(...)και μ' όλο που δεν καταλαβαίνανε τα λόγια αυτά του Προφητάνακτα, οι ταπεινοί αυτοί νησιώτες, όμως τα διαισθανόντουσαν. Για τούτο σιγουριά μονάχα κοντά στην πίστη τους είχανε κι η πιο βαριά κατάρα, για τον Σαντορνιό ήτανε, να του ευχηθείς να πεθάνει στα ξένα! Για τούτο, ακόμη και στη μεγαλύτερη συμφορά που 'βρισκε την νήσο τούτη στα 1650, ήγουν όντες άναφε το Ηφραίστειο του Κουλούμπου στον «Καιρό του Μεγάλου Κακού» και που τα δεινά του βαστάξανε από την ημέρα του Σταυρού, στις 14 Σεπτεμβρίου, ως ανήμερα τ' Αϊ-Νικόλα, και τότες ακόμα οι Σαντορνιοί δεν εγκατέλειψαν τα πατρικά τους χώματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

1. Τουρισμός

Ο τουρισμός είναι ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας, ειδικά στον Δυτικό Κόσμο ενώ παράλληλα αποτελεί μια πολύ μεγάλη βιομηχανία και σημαντικότερη πηγή εσόδων για παραδοσιακά τουριστικές χώρες όπως την Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία και την Ελλάδα. Πρόσφατα χάρη στην μεγάλη μείωση του κόστους ταξιδιού και της πτώσης του Τείχους, υπάρχουν ανερχόμενοι τουριστικοί προορισμοί όπως Τσεχία, Ουγγαρία, Κροατία, Τουρκία, Αίγυπτος, που προσελκύουν κάθε χρόνο και περισσότερους τουρίστες με όπλο τις χαμηλές τιμές και την καλή εξυπηρέτηση.

2. Ορισμός του Τουρισμού

Πολλές είναι οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να δοθεί ένας επακριβής ορισμός του Τουρισμού. Από τα κύρια χαρακτηριστικά του, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά και συγκεκριμένα τα εξής:

- ♦ Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των τουριστικών τους αναγκών.

- ♦ Οι διάφορες μορφές του τουρισμού περιλαμβάνουν απαραίτητα δύο βασικά στοιχεία: Το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν, συμπεριλαμβανομένου της διατροφής.

- ♦ Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.

- ♦ Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που

σημαίνει ότι πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους μέσα σε λίγες μέρες, βδομάδες ή μήνες.

♦ Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους, δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους.

Το 1937 η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών σύστησε στις χώρες - μέλη της να υιοθετήσουν έναν ορισμό που χαρακτήριζε τον τουρίστα σαν ένα άτομο που ταξιδεύει για ένα χρονικό διάστημα 24 ωρών ή περισσότερο σε μια χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα.

Το 1941 οι καθηγητές Hunziker και Krapf του Πανεπιστημίου της Βέρνης υποστήριξαν την άποψη πως ο τουρισμός πρέπει να οριστεί σαν το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού σε έναν προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν μη μόνιμων κατοίκων του.

Ο τουρισμός με τη σύγχρονη του μορφή αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, η ανάπτυξη του οποίου μετά το τέλος των εχθροπραξιών του Β' Παγκόσμιου Πολέμου έχει προσελκύσει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον τόσο των αναπτυγμένων χωρών, όσο και των αναπτυσσομένων.

Το 1963 η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Διεθνή Ταξίδια και Τουρισμό, που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη συμφώνησε ο όρος επισκέπτης να περιγράφει κάθε άτομο που επισκέπτεται μία χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα, για οποιοδήποτε λόγο εκτός από εκείνο της άσκησης ενός επαγγέλματος για το οποίο να αμείβεται με χρηματικούς πόρους της χώρας την οποία επισκέπτεται. Ο ορισμός αυτό καλύπτει δύο κατηγορίες επισκεπτών:

♦ Τους τουρίστες: άτομα που επισκέπτονται μια χώρα και διαμένουν σε αυτήν τουλάχιστον επί ένα 24ωρο, και των οποίων οι λόγοι επίσκεψης είναι τις περισσότερες φορές διακοπές, επαγγελματικοί, υγείας, σπουδές, συμμετοχή σε αποστολή ή σύσκεψη ή συνέδριο, επίσκεψη φίλων ή συγγενών, θρησκευτικοί και άθληση.

♦ Τους εκδρομείς: άτομα που επισκέπτονται μια χώρα και διαμένουν σε αυτή λιγότερο από ένα 24ωρο. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, οι επισκέπτες που έρχονται και φεύγουν την ίδια μέρα χωρίς να διανυκτερεύσουν, καθώς επίσης και τα πληρώματα πλοίων, αεροπλάνων κλπ.

Η αναπτυξιακή πορεία του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο υπήρξε ομολογουμένως εντυπωσιακή, αφού από το 1997 αδιαφιλονίκητα αναγνωρίζεται πλέον ως η μεγαλύτερη βιομηχανία του κόσμου. Οι παράγοντες εκείνοι που συνέβαλαν σε αυτό ήταν κατά κύριο λόγο η αύξηση του εισοδήματος των ανθρώπων, ο περισσότερος ελεύθερος χρόνος στη διάθεση τους για διακοπές και ξεκούραση, η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη στα μέσα μαζικής μεταφοράς και ιδιαίτερα στα αεροπλάνα και τέλος η απλούστευση των διατυπώσεων εισόδου-εξόδου στις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών. Ειδικότερα σε ότι αφορά την εντυπωσιακή εξέλιξη των μεταφορικών μέσων, θα πρέπει να ειπωθεί ότι αυτά συνέβαλαν στο να αυξηθεί η εμβέλεια του διεθνούς τουρισμού, με την έννοια ότι με το πέρασμα του χρόνου ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι επισκέπτονται πιο απομακρυσμένους τουριστικούς προορισμούς. Η τάση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να αλλάξουν βαθμιαία οι κατευθύνσεις ροών του διεθνούς τουριστικού ρεύματος.

Ας σημειωθεί ότι τόσο η εξέλιξη του τουρισμού σε μια δυναμικά αναπτυσσόμενη βιομηχανία, όσο και η τρέχουσα οικονομική σημασία του δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται χωριστά, αλλά στο πλαίσιο του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για τον τριτογενή τομέα, δηλαδή του τομέα των υπηρεσιών της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας.

3. Εσωτερικός τουρισμός

Κανένας από αυτούς τους ορισμούς δεν λαμβάνει υπόψη τον εσωτερικό τουρισμό. Τελευταία φορά, το θέμα της υιοθέτησης ενός ορισμού για τον εσωτερικό τουρισμό τέθηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη για τον Τουρισμό που συγκλήθηκε το 1980 στην Μανίλα των Φιλιππινών από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, χωρίς όμως θετικό αποτέλεσμα. Σήμερα, κάποιες χώρες έχουν δώσει έναν ορισμό για τον ντόπιο τουρίστα. Οι ΗΠΑ π.χ. ορίζουν σαν τουρίστα που κάνει εσωτερικό τουρισμό οποιοδήποτε άτομο φεύγει από το σπίτι του με σκοπό να επισκεφτεί κάποιο μέρος που απέχει τουλάχιστον 50 μίλια (80,48 χιλιόμετρα) από αυτό για οποιοδήποτε λόγο εκτός της καθημερινής του μετάβασης στην εργασία.

4. Διακρίσεις του τουρισμού

- ◆ Εγχώριος τουρισμός (domestic tourism): ο τουρισμός των κατοίκων μίας χώρας όταν ταξιδεύουν μόνο εντός αυτής (πχ. ένας Αθηναίος πηγαίνει στην Τρίπολη)
- ◆ Εξερχόμενος τουρισμός (outbound tourism): αφορά στους μόνιμους κατοίκους μίας χώρας οι οποίοι ταξιδεύουν σε μία άλλη χώρα (πχ. ένας Έλληνας που ταξιδεύει στη Γαλλία)
- ◆ Εισερχόμενος τουρισμός (inbound tourism): ο τουρισμός των αλλοδαπών οι οποίοι ταξιδεύουν σε δεδομένη χώρα (πχ. ένας Γάλλος που ταξιδεύει στην Ελλάδα)
- ◆ Διεθνής τουρισμός (international tourism): το σύνολο του εισερχόμενου και του εξερχόμενου τουρισμού.
- ◆ Εσωτερικός τουρισμός (internal tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εισερχόμενου τουρισμού
- ◆ Εθνικός τουρισμός: (national tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εξερχόμενου τουρισμού.

5. Ο Μαζικός Τουρισμός

Ο μαζικός τουρισμός είναι μια σχετικά νέα ιδέα, που προήλθε από την μεγάλη άνοδο των εισοδημάτων μετά την Βιομηχανική Επανάσταση. Πριν από αυτή, τα ταξίδια πολιτιστικού ή ψυχαγωγικού χαρακτήρα ήταν αποκλειστικό προνόμιο λίγων εκλεκτών περιηγητών, συνήθως αριστοκρατών.

Σήμερα, ο μαζικός τουρισμός είναι απευκταίος λόγω των δυσμενών επιπτώσεων που προκαλεί στο φυσικό περιβάλλον αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Η παγκόσμια τάση σήμερα είναι ο τουρισμός να είναι φιλικός ως προς τον άνθρωπο και ως προς το φυσικό περιβάλλον. Μορφές τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, ο περιηγητικός τουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός αλλά και ο τουρισμός των πόλεων (city breaks) θεωρούνται σήμερα οι μορφές που θα πρέπει να επικρατήσουν προκειμένου η τουριστική ανάπτυξη να καταστεί βιώσιμη καθώς και να καταπολεμηθεί η εποχικότητα.

6. Εναλλακτικός τουρισμός

Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί τμήμα των ειδικών μορφών τουρισμού, οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη ενός ειδικού κινήτρου στη ζήτηση και από την ανάπτυξη μιας αντίστοιχης ειδικής υποδομής (προσφοράς). Με τον εναλλακτικό τουρισμό (alternative tourism), οι άνθρωποι αναζητούν ένα διαφορετικό τρόπο διακοπών, ο οποίος συνδέεται με την προστασία της τοπικής κουλτούρας, την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος αλλά και με την αποφυγή της χρήσης υπηρεσιών οργανωμένου μαζικού τουρισμού.

7. Σημαντικότεροι τουριστικοί προορισμοί

Χώρα	Αφίξεις (σε εκατομμύρια)	Έσοδα (σε δισεκατομμύρια δολάρια)
Γαλλία	77,0	32,3
Ισπανία	51,7	33,6
Η.Π.Α	41,9	66,5
Ιταλία	39,8	26,9
Κίνα	36,8	20,4
Ηνωμένο Βασίλειο	24,2	17,8
Καναδάς	20,1	-
Αυστρία	18,6	11,2
Γερμανία	18,0	19,2
Ελλάδα	-	9,7
Μεξικό	19,7	-
Χονγκ Κονγκ	-	10,1

Σημείωση: Γίνεται αναφορά σε στοιχεία του 2002

8. Θρησκευτικός Τουρισμός

Η αλληλεξάρτηση της θρησκείας και του ανθρώπου εφόσον απασχολεί τα γνωστικά επίπεδα του ανθρώπου είναι δυνατόν να ενδιαφέρει και την επιχειρηματική δραστηριότητα που διαμορφώνουν αυτά. Στην εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια ανάδειξης της αναγκαιότητας του θρησκευτικού τουρισμού, της δυνατότητας παράτασης της τουριστικής περιόδου που είναι φυσικό να διαμορφώσει ως σημαντικό κεφάλαιο την εναλλακτική αυτή μορφή τουρισμού για την Ελλάδα.

Η Ελλάδα υπήρξε από τους πρώτους δέκτες του Χριστιανισμού και τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της εθνικής κληρονομιάς, αποτελώντας αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών από όλο τον κόσμο.

Οι παλαιοχριστιανικές, Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες με την εντυπωσιακή αγιογράφηση, τα ψηφιδωτά, τις σπάνιες εικόνες και τα ιερατικά κειμήλια μαρτυρούν την άμεση διάδοση του χριστιανισμού.

Ενώ αξιολογικά είναι επίσης και τα μοναστήρια της Ελλάδας που έπαιξαν σημαντικό ρόλο τόσο στη διάδοση του χριστιανισμού όσο και στη διατήρηση των ελληνικών γραμμάτων και τεχνών, με παράδειγμα την περίοδο της τουρκοκρατίας, όπου άνθρωποι της εκκλησίας δημιούργησαν κρυφά σχολεία όπου άνθιζε η ελληνική γλώσσα και η ελπίδα για τη λευτεριά, υποστήριζαν τους φτωχούς ραγιάδες που ζητούσαν καταφύγιο στα μοναστήρια, δίνοντας τους γη να καλλιεργούν για να ζήσουν και να έχουν οικονομικούς πόρους από τα προϊόντα της.

Σίγουρα πρέπει να αναφέρουμε τα μοναστήρια του Αγίου Όρους και τα Μετέωρα που έχουν ανακηρυχθεί από τη ΟΥΝΕΣΚΟ μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε όλη την Ελλάδα ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να θαυμάσει βυζαντινές βασιλικές και παλαιοχριστιανικές εκκλησίες οι οποίες είναι χτισμένες σε ερείπια αρχαίων ναών, συνυπάρχοντας με το πολιτισμικό και θρησκευτικό ψηφιδωτό αρχαίων δογμάτων και πολιτισμών.

Επίσης σημαντική είναι η παρουσία εκκλησιαστικών μουσείων σε πολλές εκκλησίες και μοναστήρια της Ελλάδας, αναδεικνύοντας τον ισχυρό δεσμό της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία και το σημαντικό ρόλο της εκκλησίας στην ελληνική ιστορία.

Ορθόδοξα θρησκευτικά μνημεία

Αμφίπολη χριστιανική
Άνω Μονή Παναγίας Ξενίας (Μαγνησία)
Ασκητάριο Μικρής Ανάληψης (Πρέσπες)
Άγιος Στέφανος Κω, παλαιοχριστιανικές βασιλικές
Άγιος Φωκάς Λέσβου
Αχειροποίητος, Θεσσαλονίκη
Βασιλική Α Χερσονήσου
Βασιλική Αγίου Ανδρέα Σκάλας Ερεσού
Βασιλική των Κατηχουμένων Σερβιών
Εκατονταφυλιανή ή Καταπολιανή Πάρου
Καθολικό Μονής Αγίου Βλασίου Στυλίδας
Καθολικό Μονής Αρχαγγέλου Μιχαήλ (Ρόδος)
Καθολικό Μονής Βαρσαμόνερου
Καθολικό Μονής Δαδιού
Καθολικό Μονής Μεταμόρφωσης Καμένων Βούρλων
Καθολικό Μονής Οσίου Λουκά
Καθολικό Μονής Σιαμάδων
Καθολικό Μονής Σταγιάδων
Καθολικό Μονής Ταξιαρχών Κάτω Τρίτους στη Λέσβο
Καθολικό Μονής Ταξιαρχών Νεράιδας Στυλίδας
Καπνικαρέα (Αθήνα)
Μεσοβυζαντινός ναός Σισανίου Κοζάνης
Μητρόπολη Αθηνών
Μονή Αγάθωνος
Μονή Αγίας Αναστασίας Φαρμακολύτριας
Μονή Αγίας Λαύρας (Καλάβρυτα Αχαΐας)

Μονή Αγίας Τριάδας Βυθού
Μονή Αγίας Τριάδας Τζαγκαρόλων
Μονή Αγίας Τριάδος Μετεώρων
Μονή Αγίου Βησσαρίωνος (Δούσικο)
Μονή Αγίου Γεωργίου Μαυροματίου
Μονή Αγίου Γεωργίου Μυροφύλλου
Μονή Αγίου Γεωργίου Φενεού (Κορινθία)
Μονή Αγίου Δημητρίου (Κυψέλη Πρέβεζας)
Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου (Πάτμος)
Μονή Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου (Ζάκυνθος)
Μονή Αγίου Νικολάου Αγόριανης (Λακωνία)
Μονή Αγίου Νικολάου Αναπαυσά Μετεώρων
Μονή Αγίου Νικολάου Φιλανθρωπηνών (Ιωάννινα)
Μονή Αγίου Παντελεήμονος (Άγιο Όρος)
Μονή Αγίου Παντελεήμονος Τήλου
Μονή Αγίου Παύλου (Άγιο Όρος)
Μονή Αγίου Στεφάνου Μετεώρων
Μονή Αγίων Αποστόλων Λεονταρίου (Αρκαδία)
Μονή Αγίων Τεσσαράκοντα (Χρύσαφα Λακωνίας)
Μονή Αρκαδίου (Ρέθυμνο)
Μονή Αρχαγγέλου Μιχαήλ Πανορμίτη Σύμης
Μονή Αστερίου
Μονή Βαρλαάμ Μετεώρων
Μονή Βατοπεδίου (Άγιο Όρος)
Μονή Βροντησίου (Ηράκλειο)
Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου Βλασίου
Μονή Γκουβερνέτου (Χανιά)

Μονή Γρηγορίου
Μονή Δαμάστας
Μονή Δαφνίου
Μονή Διονυσίου (Άγιο Όρος)
Μονή Δοχειαρίου (Άγιο Όρος)
Μονή Εσφιγμένου (Άγιο Όρος)
Μονή Ευαγγελισμού Παναγίας Μπουνάσιας
Μονή Ευαγγελίστριας (Σκιάθος)
Μονή Ευαγγελίστριας Δαπόντε (Σκόπελος)
Μονή Ζάβορδας (Γρεβενά)
Μονή Ζυγού
Μονή Ζωγράφου (Άγιο Όρος)
Μονή Θεοτόκου 'Αναφωνήτριας' (Ζάκυνθος)
Μονή Ιβήρων (Άγιο Όρος)
Μονή Καισαριανής
Μονή Κανάλων Καρυάς
Μονή Καρακάλλου (Άγιο Όρος)
Μονή Κάτω Παναγιάς (Άρτα)
Μονή Κοίμησης Θεοτόκου Βυτουμά
Μονή Κοίμησης Θεοτόκου Κουμπουριανών
Μονή Κοίμησης Θεοτόκου Σπηλαίου
Μονή Κοίμησης της Θεοτόκου στο Δαμάνδρι (Λέσβος)
Μονή Κορώνας (ν. Καρδίτσας)
Μονή Κουτλουμουσίου (Άγιο Όρος)
Μονή Κωνσταμονίτου (Άγιο Όρος)
Μονή Λατόμου (Θεσσαλονίκη)
Μονή Μεγάλου Μετεώρου

Μονή Μεγάλου Σπηλαιίου Καλαβρύτων
Μονή Μεγάλων Πυλών (Πόρτα Παναγιάς)
Μονή Μεγίστης Λαύρας (Άγιο Όρος)
Μονή Μεταμόρφωσης Σωτήρος Λουκούς (Αρκαδία)
Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στο Δρυόβουνο
Μονή Ξενοφώντος (Άγιο Όρος)
Μονή Ξηροποτάμου (Άγιο Όρος)
Μονή Ολυμπιώτισσας στην Ελασσόνα
Μονή Οσίου Γρηγορίου (Άγιο Όρος)
Μονή Οσίου Λουκά (Βοιωτία)
Μονή Παμμεγίστων Ταξιαρχών στο Μανταμάδο (Λέσβος)
Μονή Παναγίας Κεράς στην Άνω Κερά
Μονή Παναγίας Κοσμοσώτειρας (Φέρρες, Έβρος)
Μονή Παναγίας Μελινίντζης
Μονή Παναγίας Χοζοβιώτισσας (Αμοργός)
Μονή Παντοκράτορος (Άγιο Όρος)
Μονή Πελεκητής (ν. Καρδίτσας)
Μονή Περιβολής (Λέσβος)
Μονή Πέτρας (Καρδίτσα)
Μονή Πρέβελης (Ρέθυμνο)
Μονή Προυσσοῦ (Ευρυτανία)
Μονή Προφήτη Ηλία στο Ζέλι
Μονή Ρεντίνας
Μονή Ρουσάνου Μετεώρων
Μονή Σίμωνος Πέτρας (Άγιο Όρος)
Μονή Σκριπούς
Μονή Σταυρονικήτα (Άγιο Όρος)

Μονή Ταξιαρχών Λειμώνος
Μονή Τζαγκαρόλων (Χανιά)
Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών
Μονή Τιμίου Σταυρού, Δολιανών
Μονή Τοπλού (Λασίθι)
Μονή Υψηλού (Λέσβος)
Μονή Φιλοθέου (Άγιο Όρος)
Μονή Φιλοσόφου (Δημητσάνα Αρκαδίας)
Μονή Φραγκαβίλλας (Ηλεία)
Μονή Χελανδαρίου (Άγιο Όρος)
Μονή Λειμώνος (Λέσβος)
Νέα Μονή Χίου
Ναός Αγίας Αικατερίνης (πόλη της Ρόδου)
Ναός Αγίας Αικατερίνης, Θεσσαλονίκη
Ναός Αγίας Βαρβάρας Ερήμου (Λακωνία)
Ναός Αγίας Ματρόνας (Παρθένι Λέρου)
Ναός Αγίας Παρασκευής (πόλη της Ρόδου)
Ναός Αγίας Παρασκευής Παλαιοχωρίου
Ναός Αγίας Σοφίας (Δράμα)
Ναός Αγίας Σοφίας (Θεσσαλονίκη)
Ναός Αγίας Τριάδας (πόλη της Ρόδου)
Ναός Αγίας Τριάδας Δρακότρυπας
Ναός Αγίας Τριάδας οδού Ιπποτών, Μεσαιωνική πόλη Ρόδου
Ναός Αγίου Αθανασίου Κουστοχωρίου Ημαθίας
Ναός Αγίου Αθανασίου (Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου)
Ναός Αγίου Αθανασίου στη Μυτιλήνη (Λέσβος)
Ναός Αγίου Αθανασίου Ρουμ.-Παλαμά

Ναός Αγίου Ανδρέα Πατρών
Ναός Αγίου Αρτεμίου στη θέση Σταυρός
Ναός Αγίου Βασιλείου (Άγιος. Ευστράτιος)
Ναός Αγίου Βασιλείου Αγοράς Άρτας
Ναός Αγίου Βλασίου Βέροιας
Ναός Αγίου Γερμανού Πρεσπών
Ναός Αγίου Γεωργίου (Δρυμώνας Λέρου)
Ναός Αγίου Γεωργίου (Ομορφοκκλησιά Καστοριάς)
Ναός Αγίου Γεωργίου (Παρθένι Λέρου)
Ναός Αγίου Γεωργίου (πόλη της Ρόδου)
Ναός Αγίου Γεωργίου Βασιλικής
Ναός Αγίου Γεωργίου Διασορίτη Νάξου
Ναός Αγίου Γεωργίου Λεύκης
Ναός Αγίου Γεωργίου Ρεντίνας και παρεκκλήσιο Αγίου Δημητρίου
Ναός Αγίου Γεωργίου στην Ανεμώτια (Λέσβος)
Ναός Αγίου Γεωργίου στο Ρεπανίδι (Λήμνος)
Ναός Αγίου Γεωργίου Σφάκας
Ναός Αγίου Γεωργίου του Βουνού
Ναός Αγίου Δημητρίου (Θεσσαλονίκη)
Ναός Αγίου Θεράποντα στη Μυτιλήνη (Λέσβος)
Ναός Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή (Κως)
Ναός Αγίου Ιωάννη Ελεήμονα Λυγουριού
Ναός Αγίου Ιωάννη Θεολόγου (Λακκί Λέρου)
Ναός Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Παλιουρίου (Καρδίτσα)
Ναός Αγίου Ιωάννου στο Κεράμι (Λέσβος)
Ναός Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Κιμώλου
Ναός Αγίου Κωνσταντίνου Αβδού

Ναός Αγίου Λουκά στα Άπελλα
Ναός Αγίου Μηνά Βελβεντού
Ναός Αγίου Νικολάου (Ελαιώνας Σερρών)
Ναός Αγίου Νικολάου (Κυριακοσέλλια)
Ναός Αγίου Νικολάου (Πλάτσα Μεσσηνίας)
Ναός Αγίου Νικολάου Βελβεντού
Ναός Αγίου Νικολάου Διπόρου
Ναός Αγίου Νικολάου Λάρυμνας
Ναός Αγίου Νικολάου Μαρμαρίτη (Εμπορείο Θήρας)
Ναός Αγίου Νικολάου Ορφανού (Θεσσαλονίκη)
Ναός Αγίου Νικολάου Πλατανίου (Πάτρα)
Ναός Αγίου Νικολάου στο Περιβόλι
Ναός Αγίου Παντελεήμονος (Θεσσαλονίκη)
Ναός Αγίου Παντελεήμονα Μπιζαριανού
Ναός Αγίου Πέτρου (Δρυμώνας Λέρου)
Ναός Αγίου Στεφάνου (Καστοριά)
Ναός Αγίου Στεφάνου Μανταμάδου (Λέσβος)
Ναός Αγίων Αναργύρων (Κοσμά και Δαμιανού) στο Βαρούσι
Ναός Αγίων Αναργύρων Καστοριάς
Ναός Αγίων Αναργύρων Σερβίων
Ναός Αγίων Αποστόλων (Θεσσαλονίκη)
Ναός Αγίων Αποστόλων (Καμάρα Λέρου)
Ναός Αγίων Αποστόλων στο Πυργί (Χίος)
Ναός Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου Κλοκωτού
Ναός Αγίων Θεοδώρων (Αθήνα)
Ναός Αγίων Θεοδώρων Λιβανάτων
Ναός Αγίων Θεοδώρων Σερβίων

Ναός Αγίων Ιάσωνος και Σωσιπάτρου (Κέρκυρας)
Ναός Αγίων Κηρύκου και Ιουλίπτας Βέροιας
Ναός Αναστάσεως του Σωτήρος Χριστού Βέροιας
Ναός αρχαίος - Χριστός της Ιερουσαλήμ (Κάλυμνος)
Ναός Γενεσίου Θεοτόκου Νεραΐδας Δολόπων
Ναός Επισκοπής (Μέσα Γωνιά Θήρας)
Ναός Κάστρου Σερβίων
Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Δίλοφο Κοζάνης)
Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μέρμπακα (Αργολίδα)
Ναός Κοίμησης Θεοτόκου, Αετόλοφος Αγιάς
Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου Αιανής
Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου Γελάνθης
Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου Νουμπενίτσας
Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Αγιάσσο (Λέσβος)
Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Καλαμπάκα
Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Πέτρα (Λέσβος)
Ναός Μεγάλου Θεολόγου Βέροιας
Ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Νομιτσι Μεσσηνίας)
Ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού στα Παπιανά (Λέσβος)
Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου (Επισκοπή Κισσάμου)
Ναός Παναγιάς (Φόδελε)
Ναός Παναγιάς Γουρλομάτας (Δρυμώνας Λέρου)
Ναός Παναγιάς Δροσιανής (Νάξος)
Ναός Παναγιάς Κακκαβιώτισσας (Λήμνος)
Ναός Παναγιάς Κεράς (Κριτσά Λασιθίου)
Ναός Παναγιάς Κουμπελίδικης ή Καστριώτισσας (Καστοριά)
Ναός Παναγιάς Κρήνας (Χίος)

Ναός Παναγίας Οδηγήτριας (Απόλπεινα Λευκάδας)
Ναός Παναγίας Πρωτόθρονης (Νάξος)
Ναός Παναγίας της Καθολικής (Γαστούνη Ηλείας)
Ναός Παναγίας του Κάστρου (πόλη της Ρόδου)
Ναός Παναγίας Παρηγορήτισσας (Άρτα)
Ναός Παναγίας Τρουλλωτής (Λέσβος)
Ναός Παναγίας Χαλκέων (Θεσσαλονίκη)
Ναός Παναξιώτισσας (Αιτωλοακαρνανία)
Ναός Πόρτας Παναγιάς Πύλης (Τρίκαλα)
Ναός Προφήτη Ηλία (Θεσσαλονίκη)
Ναός Ταξιάρχου Μιχαήλ (Κάλυμνος)
Ναός Ταξιαρχών (Δράμα)
Παναγία Γοργοεπήκοος (Αθήνα)
Παναγία η Γκουβερνιώτισσα στις Ποταμιές Δήμου Χερσονήσου
Παλαιά Μητρόπολη Βέροιας
Παλαιά Μητρόπολη Έδεσσας
Παλαιά Μητρόπολη Σερρών
Παλαιοχριστιανική βασιλική Αγίας Παρασκευής Κοζάνης
Παλαιοχριστιανική βασιλική Αγίου Ανδρέα Λέσβου
Παλαιοχριστιανική βασιλική Αγίου Αχιλλείου Πρεσπών
Παλαιοχριστιανική βασιλική Αγίου Ισιδώρου Χίου
Παλαιοχριστιανική βασιλική Αλμυρίδας Αποκορώνου Χανίων
Παλαιοχριστιανική βασιλική Γλυκής (Θεσπρωτία)
Παλαιοχριστιανική βασιλική Κάτω Σικυώνας
Παλαιοχριστιανική βασιλική Λέχαιου
Παλαιοχριστιανική βασιλική Παλαιόπολης (Κέρκυρα)
Παλαιοχριστιανική βασιλική Χαλινάδου (Λέσβος)

Παραπορτιανής (Μύκονος) Πρωτάτο (Άγιο Όρος) Ροτόντα Θεσσαλονίκης Σφηκιά Ημαθίας, παλαιοχριστιανικές βασιλικές
Άλλα θρησκευτικά μνημεία
Βαλτέ Τζαμί Μυτιλήνης Γενί Τζαμί Μυτιλήνης Ιμαρέτ Κομοτηνής Μεγάλο Τέμενος Διδυμοτείχου Οσμανιέ Τζαμί (Τζαμί Φραγκομαχαλά, Χίος)

Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Συνδέσμου των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων κ. Γιάννη Ευαγγέλου, ως ξεχωριστό είδος - target group στη γλώσσα του μάρκετινγκ- οι προσκυνητές, αλλά και όλοι οι «θρησκευόμενοι πελάτες», προσεγγίζονται μέσω μιας ειδικής γλώσσας και οι ταξιδιωτικοί πράκτορες, όλου του φάσματος, γνωρίζουν πολύ καλά τους σχετικούς κώδικες. Σήμερα, τα γραφεία που κάνουν προσκυνηματικό τουρισμό κατ' αποκλειστικότητα στη χώρα μας είναι πέντε. Αυτά που διοργανώνουν προσκυνηματικά ταξίδια επιπλέον των άλλων είναι περίπου 80 σε όλη την Ελλάδα.

Σε ότι αφορά τον εισερχόμενο τουρισμό, επειδή οι προσκυνητές προέρχονται από χώρες όπως αυτές της πρώην ΕΣΣΔ, το σοβαρότερο πρόβλημα έχει να κάνει με τις διαδικασίες έκδοσης VISA. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε χώρες όπως η Βουλγαρία και η Σερβία δεν έχει προβληθεί αρκετά ο προσκυνηματικός τουρισμός. Κατά συνέπεια, τα περιθώρια ανάπτυξης της κίνησης από τη συγκεκριμένη περιοχή είναι μεγάλα.

Όπως επισημαίνει ο κ. Ευαγγέλου στο πλαίσιο της ανάπτυξης των ειδικών μορφών τουρισμού, αλλά και της ανάγκης η Εκκλησία να συνεργαστεί με τα τουριστικά γραφεία για τη σωστή ανάπτυξη και προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού ως τουριστικού προϊόντος, τη χρονιά που πέρασε συστάθηκε στο Σύνδεσμο των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων, Επιτροπή Θρησκευτικού Τουρισμού. Σκοπός της είναι η περιγραφή του θρησκευτικού τουρισμού και η κατάθεση στους αρμόδιους φορείς της πολιτείας

απόψεων και προτάσεων για την ανάδειξη και προβολή του στην Ελλάδα. Στις πρώτες συναντήσεις της Επιτροπής, διαφάνηκε η ανάγκη ο θρησκευτικός τουρισμός να αντιμετωπιστεί σαν πολιτιστικός τουρισμός, να υποστηριχθούν δράσεις ανάπτυξης του μέσα από το ΚΠΣ, να ξεφύγει από τα στενά όρια της Ορθοδοξίας και να γίνει επέκταση του προϊόντος, ώστε να προσεγγίσουμε και άλλες αγορές (π.χ., η Αμερική).

Σε αυτή τη φάση η Επιτροπή πρόκειται να καταλήξει στον ορισμό και τους στόχους του Θρησκευτικού Τουρισμού, ώστε κατόπιν να προχωρήσει στο δεύτερο βήμα, αυτό της ενημέρωσης της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και της προετοιμασίας ενός σχετικού Συνεδρίου, στο οποίο θα αναδειχθούν οι τρόποι ανάπτυξης και προβολής του μέσα από τη σύμπραξη με τους αρμόδιους φορείς και της συνεργασίας με την Εκκλησία.

Υπολογίζεται ότι ετησίως περίπου 50.000 Έλληνες ταξιδεύουν στη χώρα μας οργανωμένα για καθαρά θρησκευτικούς λόγους και περίπου 10.000 στο εξωτερικό.

Επιπλέον, η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία, με τη δική της δραστηριότητα και την ανάδειξη της Ελληνο - Ορθόδοξης θρησκευτικής κληρονομιάς συμπληρώνει την προσπάθεια για την αναβάθμιση αλλά και τη διάδοση του προσκυνηματικού τουρισμού, που όπως φάνηκε από τα πιο πάνω στοιχεία αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του θρησκευτικού τουρισμού.

Όπως καταλήγει ο κ. Ευαγγέλου, «η συνεργασία όλων των φορέων κρατικών, εκκλησιαστικών και ιδιωτικών με πρωτεργάτες τους τουριστικούς πράκτορες και άλλες τουριστικές επιχειρήσεις γίνεται ολοένα και πιο επίκαιρη προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται μπροστά μας για την ανάδειξη του τόσο σημαντικού για τη χώρα μας πολιτιστικό-τουριστικού προϊόντος».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

1. Ιστορικά στοιχεία

Το νησί **Σαντορίνη** ή **Θήρα** βρίσκεται στο νότιο Αιγαίο πέλαγος, στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων, νότια της Ίου και δυτικά από την Ανάφη. Απέχει από τον Πειραιά 134 ναυτικά μίλια και 68 ναυτικά μίλια από τη Κρήτη. Η έκταση της είναι 79,194 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η θέση της ως σταθμού στις θαλάσσιες επικοινωνίες ανάμεσα στην Κρήτη και την ηπειρωτική Ελλάδα από τη μία, και η ηφαιστειακή προέλευση του εδάφους της από την άλλη, καθορίζουν την πολιτιστική εξέλιξη του νησιού από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Το σημερινό έδαφος είναι αρκετά πεδινό και άνυδρο με ψηλότερη κορυφή τον Προφήτη Ηλία (567 μ.). Οι ακτές, ιδιαίτερα στην ανατολική πλευρά, είναι εξαιρετικά ομαλές, χωρίς έντονο διαμελισμό, σχηματίζοντας όμορφες παραλίες.

Το τοπίο της Θήρας, μαζί με τους αρχαιολογικούς χώρους και την προσαρμοσμένη στη μορφολογία του εδάφους αρχιτεκτονική των οικισμών της, αποτελεί μοναδικό γεωλογικό και περιβαλλοντικό φαινόμενο, στο οποίο στηρίζεται μεγάλο μέρος της σημερινής τουριστικής αξιοποίησης του νησιού, μετατρέποντάς το σε έναν από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς σε παγκόσμια κλίμακα.

Το όνομα του νησιού "Θήρα" προέρχεται από τον αρχαίο Σπαρτιάτη Θήραν που από τη Σπάρτη προερχόμενος αποίκησε πρώτος το νησί. Το δε όνομα "Σαντορίνη" προέρχεται από τους διερχόμενους Φράγκους Σταυροφόρους οι οποίοι κατά το πέρασμα τους στέκονταν για ανεφοδιασμό κοντά σε εκκλησία της Αγίας Ειρήνης η οποία υπήρχε στο νησί. Αν και αρχικά υπήρχε η άποψη ότι η εκκλησία αυτή ήταν το παρεκκλήσι της Αγίας Ειρήνης που υπήρχε στην Θηρασιά, σήμερα θεωρείται πιθανότερο να πρόκειται για την μεγαλοπρεπέστατη παλαιοχριστιανική τρίκλιτη βασιλική της Αγίας Ειρήνης που βρισκόταν στην Περίσσα, τα ερείπια της οποίας ανακαλύφθηκαν το 1992. Το νησί ονομαζόταν Στρογγυλή λόγω του σχήματός του, αλλά μετά την τεράστια έκρηξη του ηφαιστείου, το 17ο αι. π. Χ., το κεντρικό της τμήμα καταβυθίστηκε, δημιουργώντας

την εντυπωσιακή καλντέρα, ενώ αργότερα απέκτησε τα ονόματα Καλλίστη ή Καλλιστώ (Αρχαία Ελληνικά καλλίστη: "η πιο όμορφη"), Φιλητέρα ή Φιλωτέρα, Καλαυρία, Καρίστη, Τευσία, Θηραμένη καθώς και Ρήνεια. Επί τουρκοκρατίας οι Τούρκοι την ονόμαζαν "Δερμετζίκ" ή "Διμερτζίκ" (= μικρός μύλος), πιθανώς από τους πολλούς μικρούς ανεμόμυλους που ξεχώριζαν από μακριά.

Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας επίσημα καθιερώθηκε το όνομα "Θήρα", πλην όμως οι ξένοι χάρτες συνέχισαν να την ονοματίζουν "Σάντα- Είρηνα" από την οποία και παρέμεινε με μικρή παραφθορά από τους Έλληνες ως "Σαντορίνη" (αντί του ορθότερου Σαντορήνη).

Η Σαντορίνη καθώς και τα νησιά Θηρασία και Ασπρονήσι είναι απομεινάρια του ηφαιστειογενούς νησιού Στρογγύλη. Η Μινωική έκρηξη που έγινε στο νησί αυτό το 1613 π. Χ. είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία αυτού που σήμερα ονομάζουμε καλδέρα της Σαντορίνης και την καταστροφή του προϊστορικού πολιτισμού του νησιού.

Σήμερα η Σαντορίνη είναι επίσης γνωστή για το νεότερο ηφαίστειο της Ελλάδας και από τα πιο ενεργά ηφαίστεια της Ευρώπης. Η τελευταία ηφαιστειακή δραστηριότητα ήταν το 1950 και μελλοντικές εκρήξεις είναι σίγουρες. Τα ηφαίστεια της Σαντορίνης είναι: Η Νέα Καμένη (1707-1711 μ. Χ.), η Παλαιά Καμένη (46-47 μ. Χ.), το υποθαλάσσιο ηφαίστειο Κουλούμπο (1650 μ. Χ.), τα Χριστιάνα νησιά. Η Σαντορίνη ανήκει στο ηφαιστειακό τόξο του Αιγαίου και χαρακτηρίζεται σαν ενεργό ηφαίστειο μαζί με τα Μέθανα, την Μήλο και την Νίσυρο.

Το ηφαίστειο της Θήρας βρίσκεται σχεδόν στο μέσο του τόξου αυτού και έχει αποδειχθεί διαχρονικά το πιο δραστήριο από όλα. Πριν από 2,5 εκατ. χρόνια περίπου, ΝΔ της Σαντορίνης σημειώθηκε η πρώτη μεγάλη έκρηξη μαγματικού υλικού, δημιουργώντας το ηφαιστειακό οικοδόμημα της περιοχής γύρω από τις νησίδες Χριστιανά, ενώ η εκρηκτική δραστηριότητα του μάγματος συνεχίστηκε στο σύμπλεγμα της Σαντορίνης πριν από ένα εκατομμύριο χρόνια με μία ακόμη ισχυρή έξοδό του προς την επιφάνεια της γης. Αυτή υπήρξε η αιτία της διαμόρφωσης της κεντρικής κοιλάδας (κρατήρα) του ηφαιστείου, στο κέντρο της οποίας ξεχώριζε η κορυφή ενός υποθαλάσσιου ηφαιστείου.

Η μεγαλύτερη έκρηξη του ηφαιστείου, με βάση τις επιστημονικές έρευνες, έλαβε χώρα στα μέσα του 17ου αι. π. Χ. (1630 π. Χ.) και είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή του ακμάζοντος οικισμού του Ακρωτηρίου στα ΝΔ του νησιού, ο οποίος

είχε αναπτύξει αξιόλογο πολιτισμό με κοινωνική, πολεοδομική, οικονομική και καλλιτεχνική άνθηση και είχε επιδοθεί σε σημαντικές εμπορικές ανταλλαγές με το μινωικό πολιτισμό, αποτελώντας ένα από τα κύρια πολιτιστικά κέντρα της ανατολικής Μεσογείου. Ο οικισμός αυτός εντοπίστηκε το 1967 από το Σπυρίδωνα Μαρινάτο κάτω από παχύ στρώμα ηφαιστειακής τέφρας και κίσηρης, ένδειξη του μεγάλου μεγέθους της έκρηξης που άφησε σχεδόν ακατοίκητο το νησί για δύο-τρεις αιώνες.

Εικόνα 1: Χάρτης της Σαντορίνης. Χαλκογραφία από το βιβλίο του Olfert Dapper "Description exact des îles des l' Archipel...", Αμστερνταμ 1703

Της έκρηξης προηγήθηκε ένας ισχυρός σεισμός ενδιάμεσου βάθους, ο οποίος απομάκρυνε τους κατοίκους από τον οικισμό και τους οδήγησε σε πρόχειρους καταυλισμούς. Οι κάτοικοι επέστρεψαν στο διάστημα μεταξύ του σεισμού και της έκρηξης για να διασώσουν τα υπάρχοντά τους και να επισκευάσουν τα σπίτια τους. Η έκρηξη του ηφαιστείου τους βρήκε να έχουν ήδη εγκαταλείψει μαζικά τον οικισμό, ίσως προειδοποιημένοι από μικροδονήσεις. Έτσι δικαιολογείται το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των ανασκαφών δε βρέθηκαν ανθρώπινοι σκελετοί εντός του οικισμού.

Το υπολογιζόμενο σε περίπου 30 κυβικά χιλιόμετρα ηφαιστειακό υλικό που εκτοξεύθηκε δημιούργησε ένα τεράστιο υπόγειο μαγματικό θάλαμο, η κατάρρευση της οροφής του οποίου συμπαρέσυρε μεγάλο τμήμα της Σαντορίνης, προκαλώντας τη σταδιακή υποχώρηση του ηφαιστειακού εγκοίλου και το σχηματισμό της καλντέρας με έκταση 85 τ. χλμ., διάμετρο 7-11 χλμ., και βάθος 780 μ., από τα οποία τα 450 μ. κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Στη συνέχεια, η βίαιη εισβολή της θάλασσας στην καλντέρα από τα ρήγματα στα βόρεια και στα δυτικά, και παράλληλα η απότομη μεταβολή του βάθους του θαλάσσιου πυθμένα είχαν άμεσο αποτέλεσμα την πρόκληση τεράστιων και ισχυρών παλιρροϊκών κυμάτων, τα οποία έπληξαν

Της έκρηξης προηγήθηκε ένας ισχυρός σεισμός ενδιάμεσου βάθους, ο οποίος απομάκρυνε τους κατοίκους από τον οικισμό και τους οδήγησε σε πρόχειρους καταυλισμούς. Οι κάτοικοι επέστρεψαν στο διάστημα μεταξύ του σεισμού και της έκρηξης για να διασώσουν τα

πρώτα τις ακτές της Κρήτης και του νοτιοανατολικού Αιγαίου και στη συνέχεια υπολογίζεται ότι έφθασαν ως τις ακτές της ανατολικής Μεσογείου. Από το παλαιότερο στρογγυλό σχήμα του νησιού, μετά την έκρηξη, έμειναν στην επιφάνεια η Θήρα, η Θηρασία και το Ασπρονήσι, που η διάταξή τους θυμίζει την κυκλική περιφέρεια του προϊστορικού νησιού.

Κατά τη διάρκεια των ιστορικών χρόνων εκδηλώνονται περιοδικά εκρήξεις του ηφαιστείου, οι οποίες δημιουργούν έναν υποθαλάσσιο ηφαιστειακό κώνο, κορυφή του οποίου αποτελούν η Παλαιά Καμένη (46 μ. Χ.), η Μικρή Καμένη (1570 μ. Χ.) και η Νέα Καμένη (1707 μ. Χ.). Συνεχείς εκρήξεις του τελευταίου αιώνα (1926, 1939, 1950) προκαλούν την παροδική απομάκρυνση των κατοίκων και θυμίζουν πόσο η ζωή σε αυτό το νησί συνδέεται άρρηκτα με ένα από τα πιο σημαντικά ενεργά ηφαίστεια της Ελλάδας.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στο έδαφος του νησιού, το οποίο είναι εξαιρετικά άnuδpo, αλλά παράλληλα και αρκετά γόνιμο, κατάλληλο για την καλλιέργεια λαχανικών (ντομάτα, φάβα, λευκή μελιτζάνα). Από το 18ο αιώνα και μετά, στο νησί αναπτύσσεται ιδιαίτερα η αμπελοκαλλιέργεια, με αποτέλεσμα σήμερα να θεωρείται σχεδόν μονοκαλλιέργεια. Στην υψηλή ποιότητα των αμπελιών και του κρασιού συμβάλλει το έδαφος, το οποίο απορροφά τους θερμούς υδρατμούς που εκλύονται από το ηφαίστειο και τους μεταδίδει στα αμπέλια, βοηθώντας στην ομαλή ωρίμανσή τους και υποκαθιστώντας την έλλειψη νερού. Η φύση πάντα ισορροπεί και αποδεικνύει πως διαθέτει τους μηχανισμούς να μετατρέπει σε πλεονεκτήματα τα φαινομενικά μειονεκτήματα. Σήμερα τα κρασιά της Σαντορίνης είναι φημισμένα παγκοσμίως για την ποιότητα και τη γεύση τους, αν και εξαιτίας της ανάπτυξης του τουρισμού, έχει μειωθεί το ποσοστό των ανθρώπων που ασχολούνται με την καλλιέργεια. Παλαιότερα ένα ολόκληρο δίκτυο παραδοσιακών επαγγελματιών ζούσε από την αμπελοκαλλιέργεια, όπως οι αγωγιάτες που μετέφεραν το κρασί σε όλο το νησί, οι βαρελοποιοί που κατασκεύαζαν τα ανθεκτικά βαρέλια, μέσα στα οποία ωρίμαζε το κρασί, οι τυλιχτές που προσπαθούσαν με συρμάτινους και άλλους μηχανισμούς να προστατεύσουν τα αμπέλια από τους δυνατούς ανέμους που πλήττουν το νησί και φυσικά οι αγρότες.

2. Η εικόνα της Σαντορίνης σήμερα

Η σημερινή εικόνα της Σαντορίνης αποτελεί ένα από τα πιο εντυπωσιακά και ιδιαίτερα τοπία σε ολόκληρο τον κόσμο. Το φαιοκάστανο και γκριζότεφρο χρώμα της θηραϊκής γης σε

Εικόνα 2: ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

συνδυασμό με τους παραδοσιακούς

σύγχρονους οικισμούς, που είναι χτισμένοι στο φρύδι της μεγαλύτερης καλντέρας του κόσμου, δημιουργούν έναν απaráμιλλο συνδυασμό ανάμεσα στο φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον.

Το τοπίο διαφέρει ριζικά από το υπόλοιπο Αιγαίο και έχει μετατρέψει το νησί σε

τουριστικό προορισμό πρώτης προτεραιότητας σε παγκόσμια κλίμακα.

Το ηφαιστειο της Σαντορίνης καθορίζει τη ζωή του νησιού και αποτελεί την αιτία που το κάνει να ξεχωρίζει ανάμεσα σε χιλιάδες μικρά και μεγάλα νησιά του αρχιπελάγους του Αιγαίου. Χωρίς το ηφαιστειο, η Σαντορίνη σήμερα πιθανώς να ήταν άλλο ένα απλώς όμορφο ελληνικό νησί, όπως όλα τα γειτονικά της. Ωστόσο, η επιβλητική παρουσία της καλντέρας και οι υδρατμοί που πολλές φορές αναβλύζουν από τον κρατήρα του ενεργού ηφαιστειο αποκαλύπτουν πόσο λεπτά είναι τα όρια ανάμεσα στην ευημερία και την καταστροφή, και υπενθυμίζουν ότι όλοι οι πολιτισμοί στηρίχθηκαν στην πτώση των προηγούμενων. Ταυτόχρονα η εικόνα του Ακρωτηρίου μαρτυρά πόσο άνιση μπορεί να γίνει η μάχη ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση.

Σήμερα ο τουρισμός αποτελεί τη βασική ασχολία των κατοίκων της Σαντορίνης, οι οποίοι ταυτόχρονα εξασκούν τη γεωργία, την αλιεία και τη ναυτιλία. Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να κάνουμε στην εποχική και περιορισμένη συλλογή του κρόκου, αυτοφυούς φυτοῦ στις Κυκλάδες με μεγάλη παράδοση από τα προϊστορικά χρόνια, όπως φαίνεται από τις τοιχογραφίες του Ακρωτηρίου, μέχρι σήμερα.

Οι θεραπευτικές και φαρμακευτικές του ιδιότητες είχαν κάνει εξαιρετικά δημοφιλή την επεξεργασία του κατά την Αρχαιότητα, ενώ η χρήση του στη μαγειρική και στη βαφή των παραδοσιακών ενδυμάτων οδήγησε στις μέρες μας στην αναβίωση της συλλογής του, η οποία αποτελεί μικρή ιεροτελεστία για όσους συμμετέχουν σε αυτή, ιδιαίτερα για τις γυναίκες.

Οι οικισμοί του νησιού είναι χτισμένοι στο φρύδι της καλντέρας προσφέροντας ιδανική θέα στους επισκέπτες, οι οποίοι μέσω ενός κεντρικού οδικού δικτύου και αρκετών γραφικών διαδρομών και μονοπατιών μπορούν να απολαύσουν την ιδιόμορφη αρχιτεκτονική και το μοναδικό ηφαιστειακό τοπίο. Η πρωτεύουσα, τα Φηρά, αποτελεί τη σύγχρονη εικόνα του νησιού με το συνδυασμό παραδοσιακής και νεότερης τουριστικού χαρακτήρα αρχιτεκτονικής.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θήρας με ευρήματα από την αρχαία Θήρα και τα ιστορικά χρόνια, το Μουσείο Προϊστορικής Θήρας με μια σύγχρονη και αντιπροσωπευτική παρουσίαση των πολυάριθμων ευρημάτων του Ακρωτηρίου, η καθολική μητρόπολη και το μοναστήρι των Δομινικανών καλογριών, αλλά και το Μέγαρο Γκίζι (1700) που περιλαμβάνει χάρτες, πίνακες ζωγραφικής από τις Κυκλάδες καθορίζουν την πολιτιστική φυσιογνωμία της σημερινής πρωτεύουσας. Οι υπόλοιποι οικισμοί, όπως η Οία, το Ημεροβίγλι και ο Πύργος, διατηρούν περισσότερο παραδοσιακή εικόνα.

3. Διοικητική διαίρεση και ένταξη της Σαντορίνης

Με βάση το Σχέδιο Καποδίστριας, το μεγαλύτερο μέρος της Σαντορίνης καθώς και τα νησιά Ασπρονήσι και Άνουδος, το σύμπλεγμα νησιών Χριστιανά, και η Παλαιά και η Νέα Καμένη ανήκουν διοικητικά στον Δήμο Θήρας, ο οποίος έχει πρωτεύουσα τα Φηρά και αποτελείται από τα Τοπικά Διαμερίσματα Θήρας (2.291 κάτοικοι), Ακρωτηρίου (450), Βόθωνα (671), Βουρβούλου (475), Εμπορείου (2.465), Έξω Γωνιάς (375), Επισκοπής Γωνιάς (1.430), Ημεροβιγλίου (503), Καρτεράδου (1.108), Μεγαλοχωρίου (460), Μεσαριάς (1.480) και Πύργου Καλλίστης (732). Το υπόλοιπο τμήμα του νησιού μαζί με την νήσο Θηρασία ανήκει διοικητικά στην Κοινότητα Οίας με πρωτεύουσα την Οία, η οποία αποτελείται από τα Κοινοτικά Διαμερίσματα Οίας (962) και Θηρασίας (268).

Η Σαντορίνη εντάσσεται διοικητικά στο Νομό Κυκλάδων και κατά συνέπεια στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Παρακάτω θα δούμε πως επηρεάζει την οικονομία της Ελλάδας η Περιφέρεια και πόσο

σημαντικός είναι ο ρόλος της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

1. Γεωγραφικά μορφολογικά στοιχεία

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της

Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιλαμβάνει 2 νομούς, τον Νομό Δωδεκανήσου (25 Δήμοι και 2 κοινότητες) και τον Νομό Κυκλάδων (20 Δήμοι και 11 κοινότητες), με έδρα την Ερμούπολη της Σύρου.

Εικόνα 3: ο χάρτης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Η Περιφέρεια καλύπτει συνολική έκταση 5,286 τετραγωνικών χιλιομέτρων και καλύπτει το 4% της συνολικής έκτασης της χώρας.

ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ		
ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΝΗΣΙ
ΔΗΜΟΣ	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΚΑΛΥΜΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΛΕΙΨΩΝ	ΛΕΙΨΟΙ
ΔΗΜΟΣ	ΛΕΡΟΥ	ΛΕΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΣ

ΔΗΜΟΣ	ΚΑΣΟΥ	ΚΑΣΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΚΑΡΠΑΘΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΩ	ΚΩΣ
ΔΗΜΟΣ	ΔΙΚΑΙΟΥ	ΚΩΣ
ΔΗΜΟΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΔΩΝ	ΚΩΣ
ΔΗΜΟΣ	ΝΙΣΗΡΟΥ	ΝΙΣΥΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΜΕΓΙΣΤΗ
ΔΗΜΟΣ	ΡΟΔΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΣΥΜΗΣ	ΣΥΜΗ
ΔΗΜΟΣ	ΧΑΛΚΗΣ	ΧΑΛΚΗ
ΔΗΜΟΣ	ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΤΑΒΥΡΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΦΑΝΤΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΜΕΙΡΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΛΙΝΔΙΩΝ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	ΡΟΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΤΗΛΟΥ	ΤΗΛΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΙΑΛΥΣΟΥ	ΡΟΔΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΛΥΜΠΟΥ	ΚΑΡΠΑΘΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ		
ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΝΗΣΙ
ΔΗΜΟΣ	ΑΝΔΡΟΥ	ΑΝΔΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΟΡΘΙΟΥ	ΑΝΔΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΥΔΡΟΥΣΑΣ	ΑΝΔΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΜΟΡΓΟΥ	ΑΜΟΡΓΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑ
ΔΗΜΟΣ	ΙΟΥ	ΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΥΘΝΟΥ	ΚΥΘΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΕΑΣ	ΚΕΑ
ΔΗΜΟΣ	ΣΕΡΙΦΟΥ	ΣΕΡΙΦΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΗΛΟΥ	ΜΗΛΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΣΙΦΝΟΥ	ΣΙΦΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΔΡΥΜΑΛΙΑΣ	ΝΑΞΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΝΑΞΟΥ	ΝΑΞΟΣ

ΔΗΜΟΣ	ΠΑΡΟΥ	ΠΑΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ	ΣΥΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ	ΣΥΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΥΚΟΝΟΥ	ΜΥΚΟΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ	ΣΥΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ	ΤΗΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΤΗΝΟΥ	ΤΗΝΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΝΑΦΗΣ	ΑΝΑΦΗ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΟΝΟΥΣΗΣ	ΔΟΝΟΥΣΑ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΑ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΣΧΟΙΝΟΥΣΣΗΣ	ΣΧΟΙΝΟΥΣΣΑ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΑΣ	ΘΗΡΑ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΚΙΜΩΛΟΥ	ΚΙΜΩΛΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΣΙΚΙΝΟΥ	ΣΙΚΙΝΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΠΑΝΟΡΜΟΥ	ΤΗΝΟΣ

Πηγή: Υπουργείο Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών (Πρόγραμμα Καποδιστριας)

Η πολυδιάσπαση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία αποτελείται από 79 συνολικά νησιά (48 κατοικημένα και 31 ακατοίκητα) και πλήθος βραχονησίδων που βρίσκονται σε σχετικά μεγάλη απόσταση από το κέντρο, από την έδρα της Περιφέρειας και μεταξύ τους, καθώς και οι έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες στο χώρο, δημιουργούν ένα ιδιόμορφο χαρακτήρα στην Περιφέρεια. Η ιδιομορφία αυτή αποτέλεσε στο παρελθόν αλλά και στο παρόν παράγοντα καθοριστικό της μορφής και του ρυθμού ανάπτυξης της και αναμένεται να είναι καθοριστική και για το μέλλον.

Την πλειονότητα των νησιών χαρακτηρίζει το ορεινό και άγονο του εδάφους, με υπέδαφος φτωχό σε ορυκτό πλούτο, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, ενώ είναι έντονη η στενότητα σε υδάτινους και ενεργειακούς πόρους. Αντιθέτως, συγκριτικό πλεονέκτημα της Περιφέρειας αποτελούν οι πλούσιοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι.

2. Πληθυσμός

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κατατάσσεται στις λιγότερο προβληματικές περιοχές της χώρας ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού, παρουσιάζοντας πληθυσμιακή ευρωστία με χαμηλά ποσοστά ανεργίας. Η πληθυσμιακή εξέλιξη 1971-1991 παρουσιάζει μία αύξηση της τάξεως του 24.17%, γεγονός το οποίο κατατάσσει την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου στην πρώτη θέση των Περιφερειών της χώρας βάσει της πληθυσμιακής μεταβολής τους.

Νομός / Περιφέρεια	Συνολική επιφάνεια	Πληθυσμός					
	1.000τ.χλμ	κάτοικοι 1991 (1.000)	Κάτοικοι / τ.χλμ.1991	% αύξηση 1981-1991	κάτοικοι 2001 (1.000)	Κάτοικοι /τ.χλμ.2001	% αύξηση 1991-2001
(ΝΟΜΟΣ)ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	2,7	162	60	12	190	70	17
(ΝΟΜΟΣ)ΚΥΚΛΑΔΕΣ	2,6	100	39	13,1	111	43	11
(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ)ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	5,3	263	50	12,4	301	57	14
ΕΛΛΑΔΑ	132	10.264	78	5,4	10.939	83	7

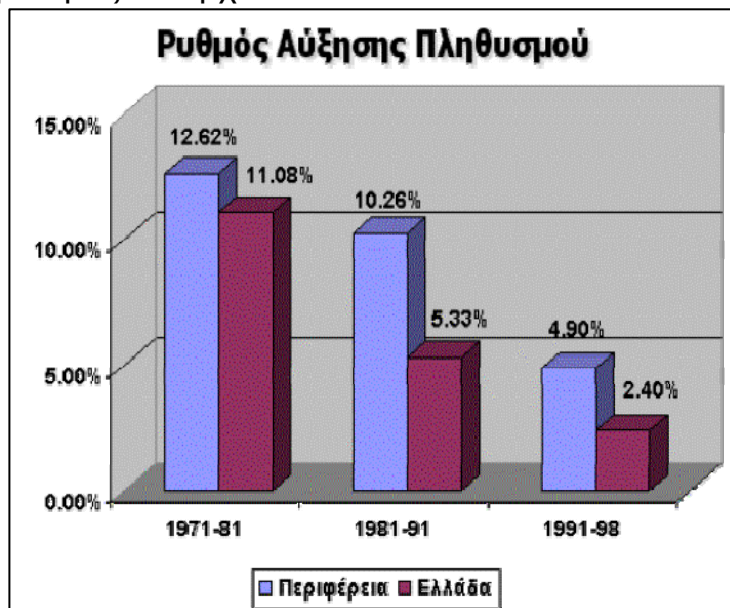
Πηγή: Eurostat, ΕΣΥΕ (www.statistics.gr)

Το 1998 η περιφέρεια αριθμούσε 270.000 κατοίκους ενώ σύμφωνα με τα πρώτα στατιστικά στοιχεία της απογραφής του Απριλίου 2001 ο πληθυσμός της περιφέρειας ανέρχεται στους 301.700 κατοίκους. Η πληθυσμιακή εξέλιξη 1971 – 2001 είναι εντυπωσιακή ειδικότερα στις τουριστικές περιοχές και τα νησιά της περιφέρειας. Ο πληθυσμός συγκεντρώνεται σε τρεις μεγάλες πόλεις (Ρόδος, Κως, Ερμούπολη) και 6 πρωτεύουσες μικρότερων νησιών με σημαντική τουριστική κίνηση (Κάλυμνος, Νάξος, Πάρος, Τήνος, Μύκονος και Θήρα).

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας, σύμφωνα με την εκτίμηση της ΕΣΥΕ για το 1998 καλύπτει το 2.6% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της Περιφέρειας στις περιόδους 1971-1981, 1981-1991 και 1991-1998 παρουσιάζεται

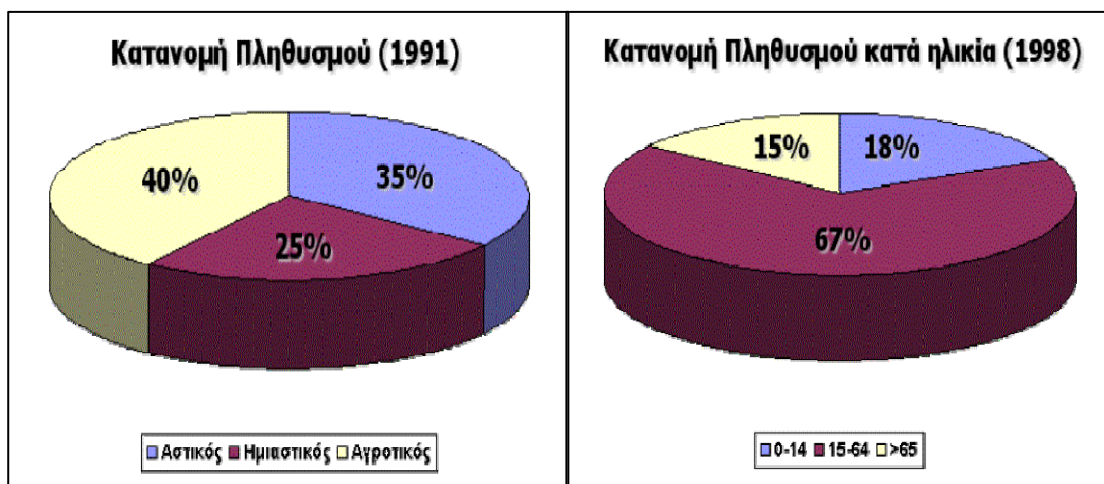
υψηλότερος του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού της χώρας, απεικονιζόμενος στον πιο κάτω πίνακα και το ραβδόγραμμα που τον ακολουθεί.

Ο αστικός πληθυσμός ανέρχεται στο 35% του συνολικού πληθυσμού (στοιχεία απογραφής 1991) και παρουσιάζει τάσεις μείωσης σε σχέση με τα στοιχεία απογραφής 1981. Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 40% του συνολικού πληθυσμού και παρουσιάζει πτώση, ενώ ο ημιαστικός

πληθυσμός σταδιακά αυξάνεται και ανέρχεται στο 25% του συνόλου. Η πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας ανέρχεται σε 51.1 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, έναντι 79.7 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο πληθυσμιακής πυκνότητας της χώρας.

Εν τούτοις, η συνολική αυτή εικόνα της Περιφέρειας, αναφορικά με την πληθυσμιακή της ευρωστία, δεν αντικατοπτρίζει τις σοβαρές ενδοπεριφερειακές ανισότητες και τις καθυστερήσεις στην ανάπτυξη που συνεπάγονται οι πιο πάνω ανισότητες.

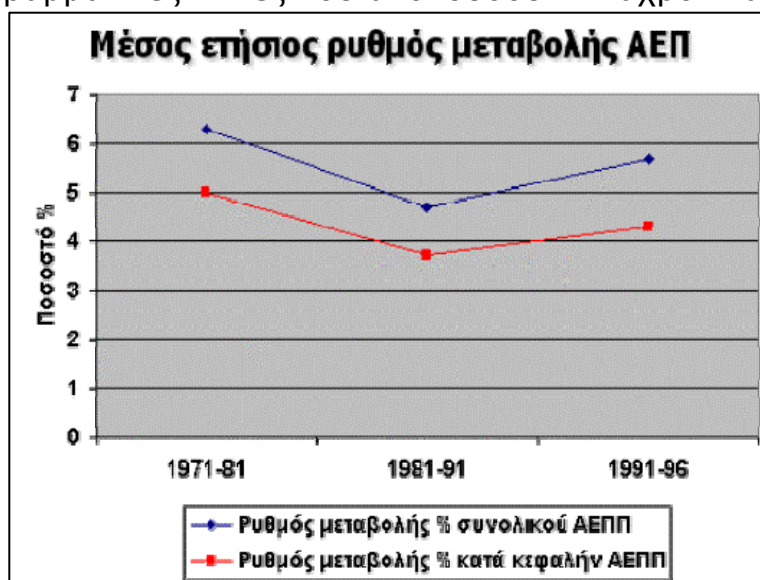
Οι σημαντικές ενδοπεριφερειακές αναπτυξιακές διαφοροποιήσεις, διαπιστωμένες από την περίοδο εφαρμογής του Α' ΚΠΣ (1989-93), έχουν οδηγήσει και έχουν καταστήσει αποδεκτή την κατάταξη των νησιών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σε τρεις

τουλάχιστον ομάδες, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων ανάπτυξης. Στις ομάδες αυτές διαφαίνεται η ανάγκη να προστεθεί και μια τέταρτη, η οποία περιλαμβάνει τις μικρές και μεγάλες νησίδες οι οποίες (πολλές σε αριθμό) διαθέτουν μεν ελάχιστο έως καθόλου πληθυσμό, έχουν όμως τεράστια σημασία για τη χώρα και για την Περιφέρεια και ήδη εμφανίζουν προοπτικές ένταξης σε αναπτυξιακές διαδικασίες.

3. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Η Περιφέρεια παράγει το 2.8% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, η δε συμμετοχή των τριών παραγωγικών τομέων στο ΑΕΠΠ εμφανίζεται στις διαγραμματικές πίττες που ακολουθούν. Διαχρονικά, ενδείνεται ο

προσανατολισμός της περιφερειακής οικονομίας προς τον τριτογενή τομέα, του οποίου αυξάνεται η συμμετοχή στο ΑΕΠΠ με παράλληλη μείωση της συμμετοχής του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Τέλος αναφορικά με την παραγωγικότητα, η Περιφέρεια βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο από την χώρα, αλλά σε χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πλέον συγκεκριμένα, το 1996 η παραγωγικότητα της Περιφέρειας ανήλθε στο 81% της μέσης παραγωγικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βελτιώνοντας τη θέση της σε σχέση με το 1993 που ήταν 75%.

Στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου σημειώνονται χαμηλά ποσοστά ανεργίας (7,3 % στο σύνολο, 25,3 μακράς διάρκειας άνεργοι από τους οποίους το 11,6% είναι γυναίκες και το 15,7% νέοι).

Το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν (ΑΠΠ) του Νοτίου Αιγαίου αυξάνεται με ταχύτερους ρυθμούς από τον εθνικό μέσο όρο. Σύμφωνα με στοιχεία του 1998 το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κυμαινόταν στο 122% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας που αντιστοιχεί στο 76,9% του μέσου

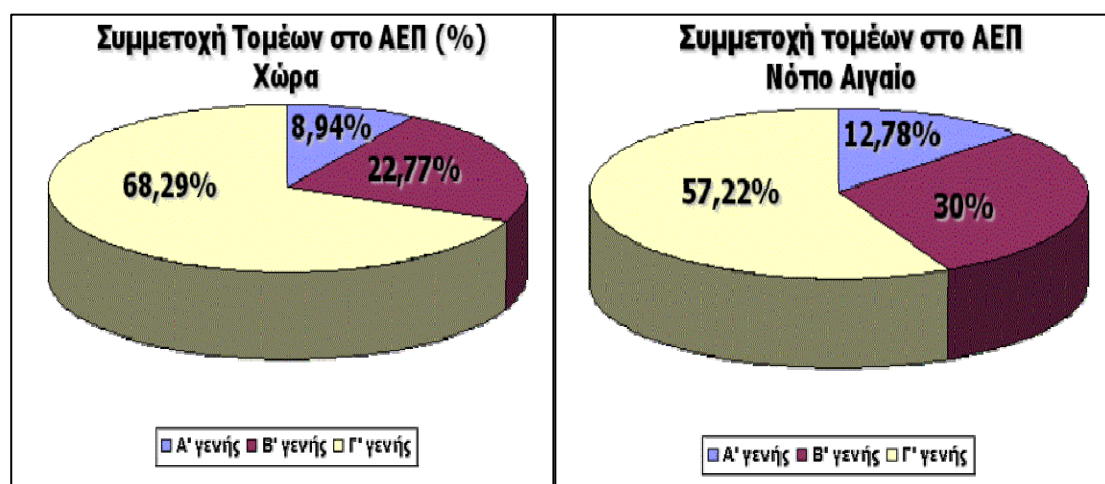
κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σημειώνοντας σημαντική αύξηση 8,5% από το 1988).

Ο νησιωτικός χαρακτήρας της περιφέρειας, το καλό κλίμα, η παραδοσιακή αρχιτεκτονική των οικισμών καθώς και η πολυσύνθετη πολιτιστική παράδοση συντελούν στην σταθερή πορεία ανάπτυξης του τουρισμού. Σύμφωνα με εκτιμήσεις η πληθυσμιακή αύξηση, η μείωση της ανεργίας καθώς και η αύξηση του ΑΕΠ οφείλεται στα ιδιαίτερος ανεπτυγμένα νησιά (Μύκονος, Σαντορίνη, Κως, Ρόδος) λόγω των εσόδων από τον τουρισμό. Συνεπώς τα στατιστικά στοιχεία που διαμορφώνουν τους δείκτες απασχόλησης και ευημερίας της περιφέρειας δεν παρουσιάζουν την πραγματική εικόνα του συνόλου του νησιωτικού συμπλέγματος λόγω:

- ♦ της συγκέντρωσης της μεγαλύτερης μερίδας του πληθυσμού στα μεγάλα και μεσαία νησιά και

- ♦ της εποχιακής απασχόλησης των εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών (ή άλλους συμπληρωματικούς τομείς) κατά τους μήνες του καλοκαιριού.

Παρά τη βελτιωμένη εικόνα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με κριτήριο το μέγεθος του ΑΕΠΠ, η γεωγραφική ασυνέχεια της Περιφέρειας δεν επιτρέπει τη διάχυση του εισοδήματος, της

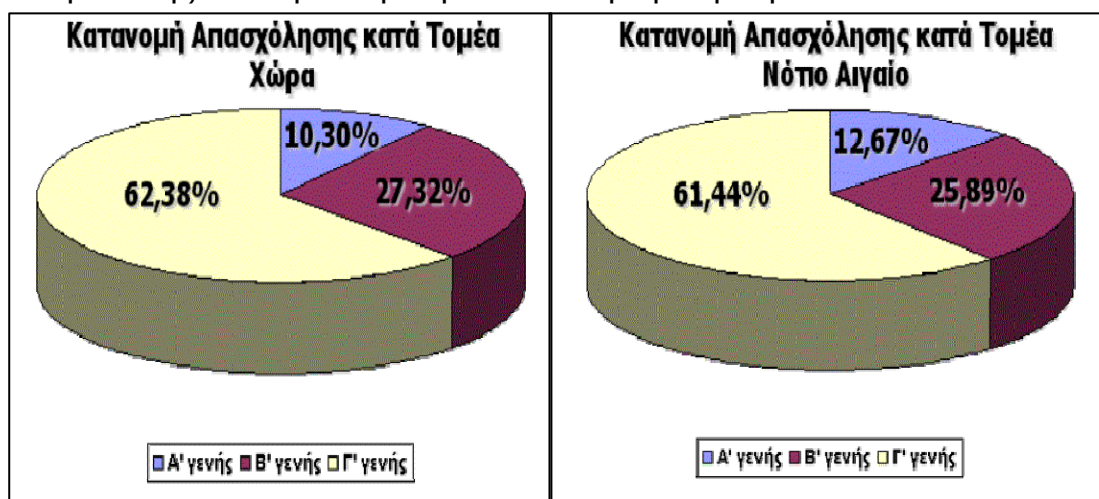

τεχνογνωσίας, των δεξιοτήτων κλπ, στο σύνολο του γεωγραφικού χώρου, δημιουργώντας διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης και σοβαρές ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Η θεαματική αύξηση του Ακαθαρίστου Εγχωρίου Περιφερειακού Προϊόντος, οφείλεται κυρίως στην 1η ομάδα νησιών (Ρόδος, Κως, Σαντορίνη, Μύκονος, Σύρος) η εξαίρεση των οποίων θα οδηγούσε την Περιφέρεια, στην τελευταία θέση των Περιφερειών της χώρας.

4. Απασχόληση

Το εργατικό δυναμικό του Νοτίου Αιγαίου ανέρχεται σε 102.5 χιλιάδες άτομα, ενώ οι απασχολούμενοι σε 97.5 χιλιάδες άτομα. Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια (1993-97) παρουσιάζεται φθίνουσα, σε αντίθεση με τον πληθυσμό της Περιφέρειας ο οποίος αυξάνεται.

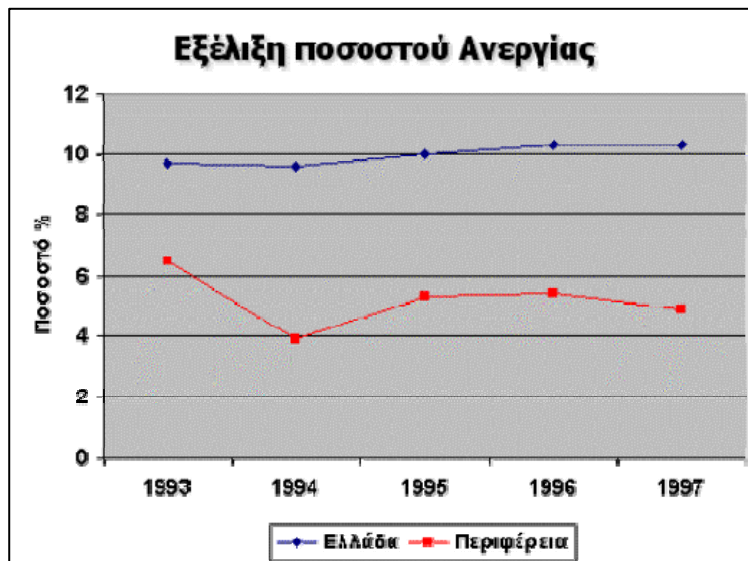
Η διάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα παραγωγής στην Περιφέρεια σε σχέση με τα δεδομένα της χώρας, εμφανίζεται στις διαγραμματικές πίττες που ακολουθούν. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1993-97 η τομεακή σύνθεση δεν αλλάζει σημαντικά, πλην όμως παρατηρείται μία σαφής τάση ενίσχυσης του τριτογενή τομέα και μείωσης του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Η συρρίκνωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (από 21% το 1981 στο 10.3% το 1996), αποτελεί μιν σημαντικό δείκτη σύγκλισης, αναφορικά με τη διάρθρωση της απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πλην όμως δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στον κοινωνικό-οικονομικό τομέα και στην τοπική ανάπτυξη, ενώ παράλληλα επιδεινώνεται το εμπορικό ισοζύγιο της Περιφέρειας, δεδομένου ότι η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα δεν συνοδεύεται από αύξηση ή τουλάχιστον σταθεροποίηση της παραγωγής.

Αντιθέτως, παρατηρείται σημαντική αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα (από 50% το 1981, σε 62.38% το 1996), γεγονός το οποίο κατατάσσει την Περιφέρεια στις προσανατολισμένες προς τον τριτογενή τομέα και κυρίως τον τουρισμό, περιοχές της χώρας.

Βελτιωμένη παρουσιάζεται επίσης η εικόνα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου αναφορικά με τον επίσημα καταγεγραμμένο άνεργο πληθυσμό, γεγονός που την κατατάσσει στην δεύτερη θέση μετά την Περιφέρεια Κρήτης στο σύνολο της χώρας.

Οι υπάρχουσες συνθήκες στον τομέα της απασχόλησης υπαγορεύουν την ανάγκη διαμόρφωσης μιας πολιτικής ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένης και συνεχώς προσαρμοζόμενης στις ιδιομορφίες της στήριξης του

ανθρώπινου νησιωτικού δυναμικού. Η πολυδιάσπαση του γεωγραφικού και διοικητικού νησιωτικού χώρου, οι συνθήκες αποκλεισμού των νησιών, το περιορισμένο και αποδυναμωμένο ενεργό ανθρώπινο δυναμικό, τα δημογραφικά πρόβλημα καθώς και η μονοκλαδική παραγωγική δραστηριοποίηση που χαρακτηρίζεται από το μειονέκτημα της εποχικότητας συνθέτουν μια αρνητική εικόνα στον τομέα της απασχόλησης στο νησιωτικό χώρο. Στη βάση αυτή εκτιμάται ότι το στρατηγικό σχέδιο απασχόλησης πρέπει να απευθύνεται στο σύνολο του ανθρώπινου κεφαλαίου των Περιφερειών του, με ιδιαίτερη έμφαση στην πολύπλευρη στήριξη του νέου εργατικού δυναμικού, των μακροχρόνια ανέργων, των γυναικών, των εποχιακά απασχολούμενων, του δυναμικού που δραστηριοποιείται στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και των αλλοδαπών οικονομικών προσφύγων και μεταναστών.

5. Μεταφορές

Η γεωγραφική ιδιομορφία του ελληνικού νησιωτικού χώρου δεν συναντάται σε κανένα άλλο Κράτος Μέλος της ΕΕ. Η ιδιομορφία αυτή δημιουργεί απαιτήσεις για την ανάπτυξη ενός ιδιαίτερα σύνθετου συστήματος θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών.

Η έξαρση των επενδύσεων τα τελευταία χρόνια από όλες τις ναυτιλιακές εταιρείες σε πλοία νέας τεχνολογίας και η είσοδος νέων αξιόλογων μονάδων, αναμφίβολα αναβάθμισαν το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών σε κάποιες γραμμές που εξυπηρετούν μόνο συγκεκριμένα νησιά. Παρά την εκσυγχρονιστική τάση στον τομέα των μεταφορών, προβλήματα στη διασύνδεση μεταξύ των νησιών συνεχίζουν να υφίστανται λόγω της γεωγραφικής κατάτμησης, δημιουργώντας στον νησιωτικό πληθυσμό αισθήματα ανασφάλειας και απομόνωσης.

Το Υπουργείο Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής έχοντας την αρμοδιότητα της κάλυψης της ενδοεπικοινωνίας των Νησιών του Αιγαίου, έχει δρομολογήσει 66 επιβατηγά πλοία εκ των οποίων τα 28 μισθώνονται ύστερα από Δημόσιο Μειοδοτικό Διαγωνισμό, για την εκτέλεση των άγονων επιδοτούμενων δρομολογίων ενδοεπικοινωνίας στα νησιά του Αρχιπελάγους. Η αρχή της πολιτικής που προβλέπεται για τον τομέα των μεταφορών είναι η θεώρηση των μεταφορών μέσα από ένα ανθρωποκεντρικό μοντέλο που δίνει προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των νησιωτών και των δραστηριοτήτων τους. Οι επιμέρους στόχοι στον τομέα των μεταφορών είναι:

- Η διασύνδεση των επιμέρους νησιωτικών συμπλεγμάτων με το σύνολο των ηπειρωτικών λιμανιών και της Κρήτης για την εξασφάλιση προσπελασιμότητας σε ενδονησιωτική, διανησιωτική και διαπεριφερειακή κλίμακα.
- Η ανάδειξη των βασικών λιμανιών και αεροδρομίων του νησιωτικού χώρου στο πλαίσιο δημιουργίας ενός διαδρόμου Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών.

Η ανάπτυξη των λιμένων ως κόμβων διεθνούς και εσωτερικού διαμετακομιστικού εμπορίου.

6. Επικοινωνίες

Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στην Ελλάδα ήταν αποτέλεσμα μιας διαρκούς επανάστασης στη τεχνολογία. Η δυναμική εξέλιξη της τεχνολογίας των επικοινωνιών στον νησιωτικό χώρο, με τις πολλαπλές εφαρμογές της, θα έχει ως αποτέλεσμα την βελτίωση των συνθηκών ζωής και επικοινωνίας των νησιωτών και θα επανάσταση σε τομείς όπως η ιατρική και η κοινωνική πρόνοια, ο πολιτισμός, η παιδεία και η δημόσια διοίκηση. Οι υποδομές αυτές χαρακτηρίζονται ως επείγουσες και απαραίτητες για την αναζωογόνηση του νησιωτικού χώρου και προϋποθέτουν:

- Την ολοκλήρωση της διαδικτυακής υποδομής οπτικών ινών που θα συνδέει όλα τα νησιά.
- Την ύπαρξη αναμεταδοτών και δορυφόρων για την παρακολούθηση όλων των τηλεοπτικών προγραμμάτων.

7. Περιβάλλον

Το φυσικό και δομημένο περιβάλλον των νησιών μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας ιδιαίτερα "ακριβός" πόρος που αυξάνει την ελκυστικότητα των νησιωτικών συμπλεγμάτων της Ελλάδας λόγω της γεωγραφικής ασυνέχειας που προσδίδει στα νησιά μια αστείρευτη ποικιλία χερσαίων και θαλάσσιων τοπίων που συνθέτουν τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας, οι παραδοσιακοί οικισμοί, τα ιστορικά τοπία, τα γεωλογικά μνημεία της φύσης, οι νησίδες και τα ερημονήσια μοναδικής ομορφιάς και οικολογικής σημασίας.

Έννοιες όπως "φέρουσα ικανότητα", "όρια εκμετάλλευσης κρίσιμων πόρων", και "αειφορία" δεν λήφθηκαν υπόψη στα πλαίσια συστημάτων λήψης αποφάσεων της οικονομικής δραστηριότητας στα νησιά με αποτέλεσμα την άναρχη δόμηση και καταστροφή του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Έργα και δράσεις περιβάλλοντος χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο διαρθρωτικών ταμείων, το πρόγραμμα των Ειδικών Μέτρων, το πρόγραμμα LIFE και την

Πρωτοβουλία

INTERREG.

8. Αστικά Κέντρα

Ο αστικός πληθυσμός της Περιφέρειας ανέρχεται στο 35% του συνολικού πληθυσμού. Τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας είναι η Ρόδος με 43,558 κατοίκους, η Κάλυμνος με 15,842 κατοίκους, η Κως με 14,714 κατοίκους και η Ερμούπολη της Σύρου με 13,030 κατοίκους.

Αστικά κέντρα	Αναπτυξιακός ρόλος	Επιχειρηματικές & αναπτυξιακές υποδομές	Προωθητικές δραστηριότητες
Ερμούπολη	Πολιτιστικό, τουριστικό & διοικητικό κέντρο	• Λιμένας• Αεροδρόμιο	• Πολιτισμός• Τουρισμός• Περιφερειακές υπηρεσίες
Ρόδος	Περιφερειακός πόλος ανάπτυξης, διεθνές πολιτιστικό και τουριστικό κέντρο	• Λιμένας• Διεθνές αεροδρόμιο	• Τουρισμός• Εμπόριο• Πολιτισμός
Λοιπά κέντρα			
Κάλυμνος	Τοπικό κέντρο ανάπτυξης	• Λιμένας	• Πρωτογενής τομέας• Αλιεία• Τουρισμός
Κως	Τοπικό κέντρο ανάπτυξης	• Λιμένας• Διεθνές αεροδρόμιο• Μαρτίνα	• Τουρισμός• Πολιτισμός

Για την αξιοποίηση των αστικών κέντρων στην αναπτυξιακή διαδικασία, απαιτείται :

- Η εξειδίκευση του αναπτυξιακού τους ρόλου.
- Η αξιοποίηση των επιχειρηματικών και αναπτυξιακών υποδομών τους.
- Η βελτίωση των αστικών υποδομών και υπερδομών.
- Η στήριξη και ανάπτυξη των "προωθητικών δραστηριοτήτων" τους.

Οι ως άνω παράγοντες λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό των στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας.

9. Πρωτογενής Τομέας

Η εδαφική φυσιογνωμία του νησιωτικού συμπλέγματος της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου είναι κυρίως ορεινή και ημιορεινή. Το 72.5% του εδάφους, σύμφωνα με τις κατηγορίες της ΕΣΥΕ, είναι ορεινό και ημιορεινό (το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της χώρας είναι 61.3%).

Από το σύνολο της εδαφικής επιφάνειας της Περιφέρειας καλλιεργείται το 16.7% (η ποσοστιαία αναλογία στο σύνολο της χώρας είναι 29.9%). Ως κτηνοτροφική γη χρησιμοποιείται το 51.6% της συνολικής επιφάνειας, ενώ οι δασικές εκτάσεις καλύπτουν το 13.2% οφειλόμενο κυρίως στο Νομό Δωδεκανήσου (ο Νομός Κυκλάδων παρουσιάζει μόνο 1.7% δασοκάλυψη).

Η φυτική παραγωγή χαρακτηρίζεται από την έντονη παρουσία ετήσιων καλλιεργειών, τα σιτηρά για καρπό, τις κτηνοτροφές για σανό και καρπό καθώς και ορισμένων κηπευτικών. Στην ομάδα των μόνιμων φυτειών το οικονομικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα οινοστάφυλλα, τα εσπεριδοειδή και τους ελαιώνες κυρίως για παραγωγή ελαιολάδου.

Η ζωική παραγωγή αποτελεί για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αξιόλογο τομέα οικονομικής δραστηριότητας με έντονη παρουσία στο σύνολο της οικονομίας και ιδιαίτερη έμφαση στην αιγοπροβατοτροφία.

Η συνεχής μείωση του απασχολούμενου στον πρωτογενή τομέα ανθρώπινου δυναμικού, η οποία δεν συνοδεύεται από ανάλογη αύξηση της παραγωγικότητας, δημιουργεί προβλήματα ανισότητας στην συμμετοχή του κλάδου στο ΑΕΠΠ και στο κατά κεφαλήν εισόδημα. Επιπροσθέτως η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου δεν έχει αξιοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα στην παραγωγή κηπευτικών εκτός εποχής και δεν έχει οργανώσει ικανοποιητικά τις συνθήκες τυποποίησης, μεταφοράς και εμπορίας, ιδιαίτερα των ευπαθών προϊόντων φυτικής παραγωγής.

Εκτός από τους πιο πάνω εξωγενείς παράγοντες, στην Περιφέρεια υπάρχει έντονο το πρόβλημα της υφαλμύρωσης, το οποίο έχει πάρει τέτοιες διαστάσεις ώστε είναι άμεσος ο κίνδυνος μόνιμης υποβάθμισης του παραγωγικού εδάφους.

Στον τομέα της αλιείας παρατηρείται έλλειψη οριοθετημένων αλιευτικών πεδίων, αργός ρυθμός εκσυγχρονισμού του αλιευτικού στόλου, υπεραλίευση πολλών περιοχών και πλημμελής έλεγχος των

αλιευτικών μεθόδων, που αποτελούν τους βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες στην ανάπτυξη του κλάδου.

Δεδομένου δε ότι διαπιστώνεται μια τάση εντατικότερης εκμετάλλευσης των ελληνικών θαλασσών και αποχώρηση από τις μακρινές θάλασσες, γίνεται φανερή η αυξημένη σπουδαιότητα που αποκτά η προσπάθεια διατήρησης της καλής κατάστασης και της αειφορίας των υδάτινων οικοσυστημάτων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Αυτή η κατάσταση θα εξασφαλίσει την ποσότητα, την ποιότητα και τη διατήρηση μιας υγιούς παραγωγής, χάρη στην οποία απολαμβάνει προτίμησης στην εγχώρια αγορά και έχει καταλάβει καλή θέση στις εξαγωγικές αγορές.

Δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται επίσης η σημασία που έχει για τα μικρότερα νησιά η ανάπτυξη δραστηριοτήτων σχετικών με τον αλιευτικό τομέα προκειμένου να στηριχθεί μία παραγωγική βάση που θα συμπληρώνει την, κατά τεκμήριο, μικρής διάρκειας τουριστική περίοδο.

Ως προς τα δάση, η αδυναμία εξασφάλισης προσόδου από την παραγωγή ξυλείας και των δασικών εκτάσεων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, δημιουργεί την εντύπωση ότι το δασικό κεφάλαιο δεν συμμετέχει στον πρωτογενή τομέα.

Υπάρχουν εν τούτοις διαθέσιμοι πόροι χρησιμοποιούμενοι για βοσκή διαφόρων ειδών (για τη χειμερινή τροφή της μελισσοκομίας, το ρέικι κ.α.).

Σύμφωνα με έρευνα της Eurostat για τα ελληνικά νησιά, η ενασχόληση του νησιωτικού πληθυσμού με τον πρωτογενή τομέα παρουσιάζει μια σταθερή καθοδική πορεία από το 1961 με λιγοστές ανακάμψεις τα τελευταία χρόνια. Η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα στο νησιωτικό χώρο σε νέες βάσεις, ευνοείται από τις νέες ιδεολογικές τάσεις (καλλιέργειας βιολογικών προϊόντων, φυσικής διατροφής και αγροτουρισμού), που τείνουν να κυριαρχήσουν στον ευρωπαϊκό χώρο. Οι παράγοντες που λειτουργούν κατασταλτικά στην ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα είναι:

- Ο μικρός κλήρος
- Οι περιορισμένοι φυσικοί πόροι
- Η γήρανση του πληθυσμού στο νησιωτικό χώρο
- Η μειωμένη ανταγωνιστικότητα των προϊόντων λόγω αυξημένου κόστους παραγωγής και μεταφοράς

Λαμβάνοντας υπόψη την επιτακτική ανάγκη που παρουσιάζεται για διάχυση της Κοινοτικής πληροφόρησης στις αγροτικές περιοχές του νησιωτικού χώρου, το ΕΚΕΠΠ Αιγαίου θα αποτελέσει σημαντικό δίαυλο επικοινωνίας με τους νησιώτες που απασχολούνται ή έχουν

πρόθεση να ασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα. Η διασύνδεση του Κέντρου με το ήδη υπάρχον Ευρωπαϊκό Κέντρο Αγροτικής Πληροφόρησης στη Νάξο, θα αποτελέσει ένα αμφίδρομο δίκτυο επικοινωνίας που θα ενεργοποιείται στα πλαίσια:

Της ενημέρωσης των αγροτών για ευρωπαϊκά προγράμματα. Της πληροφόρησης των αγροτών για θέματα ευρωπαϊκής αγροτικής πολιτικής και νομοθεσίας. Της υποκίνησης συζητήσεων που προάγουν συνεταιρικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ομάδων στις αγροτικές περιοχές. Της διευκόλυνσης ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των αγροτικών περιοχών της ΕΕ. Σύμφωνα με πρόταση του Υπουργείου Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, η συμπλήρωση του δικτύου προβλέπεται να ολοκληρωθεί με την ίδρυση ενός ανάλογου Κέντρου (Rural Information and Promotion Carrefour) στη Σάμο προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της αγροτικής κοινωνίας του Βορείου Αιγαίου.

10. Δευτερογενής Τομέας

Η αδυναμία εκμετάλλευσης οικονομιών κλίμακας, υπήρξε πάντοτε ο βασικός ανασταλτικός παράγοντας στην ανάπτυξη της μεταποίησης στον γεωγραφικό χώρο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Το μικρό μέγεθος των ΜΜΕ, το οποίο αποτελεί την πλειοψηφία των επιχειρήσεων του κλάδου, δεν επιτρέπει την αξιοποίηση προγραμμάτων για εφαρμογή επενδυτικών σχεδίων, που στην ουσία αναφέρονται σε πολύ μεγαλύτερα μεγέθη επιχειρήσεων.

Ως προς την απασχόληση, η μεταποιητική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αφορά κυρίως βιοτεχνικές μονάδες μικρού μεγέθους με εξαίρεση περιπτώσεις όπως τα ναυπηγεία του Νεωρίου της Σύρου. Τόσο ο Ν. Κυκλάδων, όσο και ο Ν. Δωδεκανήσου εμφανίζουν απόλυτη μείωση του αριθμού των απασχολούμενων στη μεταποίηση.

Κατά την περίοδο 1981-1991 το σύνολο της χώρας, αλλά ιδιαίτερα ο Ν. Κυκλάδων, εμφανίζει δραματική μείωση της απασχόλησης στη μεταποίηση (μεταβολή υψηλότερη από τη μέση εθνική). Το νησί της Σύρου, το οποίο συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο του μεταποιητικού τομέα του Ν. Κυκλάδων, καθορίστηκε ως Φθίνουσα Βιομηχανική Περιοχή.

Οι μονάδες επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, ετοιμών ενδυμάτων, χυμών-αναψυκτικών, κεραμικών, επίπλων και

χρυσοχοΐας έχουν σχετικά σημαντική παρουσία στην Περιφέρεια, ενώ ως προς την κλαδική διάρθρωση της μεταποίησης (στοιχεία 1994) σημειώνεται ότι οι κλάδοι, τρόφιμα-ποτά (15), ένδυση (18), ξύλο (20), προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά (26) και μεταλλικά προϊόντα (28), κατέχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά σε αριθμό επιχειρήσεων και κύκλο εργασιών.

Στον ελληνικό νησιωτικό χώρο λειτουργεί σήμερα ένας σημαντικός πυρήνας μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων, που μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας καλύπτοντας ένα μέρος του ενεργού πληθυσμού αξιοποιώντας παράλληλα τους τοπικούς διαθέσιμους πόρους. Η δραστηριότητα των περισσότερων μεταποιητικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων εντοπίζεται στα προϊόντα εκείνα που σχετίζονται με την τοπική παράδοση και τον πρωτογενή τομέα. Η συμβολή αυτών των επιχειρήσεων δεν μπορεί να αποτελέσει αποκλειστικό μοχλό ανάπτυξης λόγω της μικρής και περιορισμένης νησιωτικής αγοράς, την στενότητα στη διαθεσιμότητα του κατάλληλου και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, την ελάχιστη μάζα συναφών και συμπληρωματικών μονάδων, την έλλειψη εξειδίκευσης στις μονάδες παροχής υπηρεσιών και το δυσανάλογα μεγάλο κόστος των μεταφορών. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή των μεταποιητικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιφέρειες της Ελλάδας, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ (1996).

ΝΟΜΟΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	930
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	518
ΛΕΣΒΟΥ	537
ΣΑΜΟΥ	214
ΧΙΟΥ	200
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.940
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	701
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	932
ΧΑΝΙΩΝ	1.466
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	471
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.219
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	482
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	256
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	190
ΕΥΒΟΙΑΣ	1.884
ΣΥΝΟΛΟ	12.940
Πηγή: ΕΣΥΕ, 1996	

Οι μελλοντικές δράσεις που προβλέπονται για την ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα έχουν ως αρχή την άμεση συνάρθρωση του με τον πρωτογενή τομέα, προκειμένου να αξιοποιηθούν τα γεωργικά – αλιευτικά προϊόντα, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τους παράγοντες ποιότητα, τεχνολογία και οικολογία. Οι επιμέρους δράσεις για την επίτευξη της ανάπτυξης του δευτερογενούς τομέα έχουν ως στόχο:

➤ Την ανανέωση του εξοπλισμού των επιχειρήσεων και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών με παράλληλη απόκτηση της ανάλογης τεχνογνωσίας.

➤ Την υιοθέτηση νέων τρόπων οργάνωσης και διοίκησης της επιχείρησης.

➤ Την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας με προγράμματα ενημέρωσης για νέες μορφές χρηματοδότησης.

➤ Την μείωση των προβλημάτων υποδομής σε μεταφορές, ενέργεια, υγεία και εκπαίδευση.

➤ Την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών συνεργασίας μεταξύ των ομοειδών επιχειρήσεων με συμπληρωματικές επιχειρήσεις.

➤ Την ανάπτυξη επωνύμων προϊόντων με βάση τον τόπο προέλευσης και την ποιότητα.

Την ελεγχόμενη ανάπτυξη μεταλλείων-ορυχείων στοχεύοντας στην προστασία του περιβάλλοντος.

11. Τριτογενής Τομέας

Η σημασία και η ανάπτυξη του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είναι συνεχής και αυξανόμενη καθώς ο τομέας συμμετέχει στην απασχόληση με 61.44% και στη διάρθρωση του ΑΕΠΠ με 68.60% (στοιχεία 1994).

Η Περιφέρεια διαθέτει τμήματα ενός Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η ερευνητική δραστηριότητα είναι πολύ χαμηλή, καθώς μόλις το 1% του συνόλου των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας (1993) συγκεντρώνονται εκεί, κατατάσσοντας την Περιφέρεια τελευταία μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας.

Η κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα αναδεικνύει την υπεροχή του τουρισμού, στον οποίο απασχολείται πλέον το ¼ των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα. Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, αφορά αμιγείς τουριστικές δραστηριότητες, οι οποίες αυξάνουν κατά πολύ το ποσοστό του κλάδου "Ξενοδοχεία και εστιατόρια".

Ο αριθμός των απασχολούμενων στον τουρισμό στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, πενταπλασιάζεται κατά την 20ετία 1971-91, όπως και η συμμετοχή του στο σύνολο των απασχολούμενων της Περιφέρειας. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης

στον τουρισμό την περίοδο 1981-97 (9.18%) είναι ο μεγαλύτερος στη χώρα ακολουθούμενος από αυτόν των Ιονίων νήσων (7.62%).

Το σύνολο του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου το 1997 ανερχόταν για όλες τις κατηγορίες καταλυμάτων, σε 137,794 κλίνες, όταν το σύνολο της χώρας την ίδια περίοδο ανερχόταν σε 577,259 κλίνες. Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου υπάρχει ιδιαίτερη συγκέντρωση κλινών σε πολυτελείς εγκαταστάσεις (κατηγορία ΑΑ και Α'), που οφείλεται κυρίως στο Νομό Δωδεκανήσου, καθώς και σε εγκαταστάσεις κατηγορίας Γ', που οφείλεται στο Νομό Κυκλάδων.

Την τελευταία πεντηκονταετία ο ελληνικός νησιωτικός χώρος διατηρείται σταθερά στις πρώτες θέσεις των προτιμήσεων των επισκεπτών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο παγκόσμιος και ενδοευρωπαϊκός ανταγωνισμός εντείνεται και τα περιθώρια μεγέθυνσης του ελληνικού μεριδίου στενεύουν, ο τομέας των υπηρεσιών θα πρέπει να προσαρμοστεί άμεσα στα νέα δεδομένα και τάσεις που επικρατούν στην παγκόσμια τουριστική αγορά διατηρώντας παράλληλα τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα. Εκτιμώντας τα οικονομικά αποτελέσματα κλαδικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με τον τουρισμό παρατηρούμε ότι το 1996 το 16% του συνολικού κύκλου εργασιών προέρχεται από τα ξενοδοχεία και εστιατόρια που λειτουργούν στις νησιωτικές περιφέρειες. Η δυσανάλογη ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας των ελληνικών νησιών είχε αφενός βραχυπρόθεσμα θετικά οικονομικά αποτελέσματα αφετέρου όμως άφησε πολλά ερωτηματικά για την μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξή τους. Παρακάτω παρουσιάζεται η κατανομή των ξενοδοχειακών και επισιτιστικών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιφέρειες.

ΝΟΜΟΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3.743
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	3.006
ΛΕΣΒΟΥ	1.042
ΣΑΜΟΥ	739
ΧΙΟΥ	237
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.256
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	858
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	759
ΧΑΝΙΩΝ	1.335
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	916
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.825
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	450
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	416
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	930
ΕΥΒΟΙΑΣ	1.045
ΣΥΝΟΛΟ	14.107
Πηγή :ΕΣΥΕ, 1996	

Βασική επιδίωξη των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στην τουριστική δραστηριότητα είναι η αναθεώρηση των υφιστάμενων πολιτικών και πρακτικών και ο προσανατολισμός:

- Στην ανάδειξη της πολιτιστικής και οικολογικής διάστασης του τουρισμού ως χαρακτηριστικού διαφοροποίησης του περιεχομένου της τουριστικής προσφοράς του νησιωτικού χώρου.
- Στην ενίσχυση των επενδύσεων ποιοτικού και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού.
- Στην αποτελεσματική ενίσχυση και προώθηση και προβολή των εξειδικευμένων υπηρεσιών.
- Στην τυποποίηση της ποιότητας των συμπληρωματικών τουριστικών υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 :

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

1. Σαντορίνη

Βασισμένοι κατά κύριο λόγο στα βιβλία «Σαντορίνη» του Μιχάλη Δανέζη, «Σαντορίνη - Θήρα, Θηρασία, Ασπρονήσι, Ηφραίστεια» του Ιωάννη Μιχ. Δανέζη αλλά και σε δευτερεύουσες πηγές ανακαλύπτουμε ότι το σύνολο των ορθόδοξων ναών καθώς και τα ξωκλήσια στα χωριά της Σαντορίνης είναι 329. Σε αυτόν τον αριθμό θα πρέπει να προσθέσουμε έξι παρεκκλήσια της περιοχής της Μονής Προφήτη Ηλία, δύο της Μονής του Αγίου Νικολάου, ένα της Παλαιάς Επισκοπής και τις 14 εκκλησίες της Θηρασίας, φτάνοντας έτσι στον αριθμό 352. Σε αυτόν τον αριθμό προστίθενται και 10 καθολικοί ναοί.

Μετά από σχετική έρευνα, γίνεται παρακάτω μία ονομαστική αναφορά των ήδη καταγεγραμμένων ναών, παρεκκλησιών και μοναστηριών, όπου υπάρχουν, ανά περιοχή του νησιού:

- **ΟΙΑ**
- 1. Αγία Κυριακή (κέντρο Οίας)
- 2. Κυρά Παναγιά (Μπαξέδες)
- 3. Άγιος Κωνσταντίνος (Μπαξέδες)

4. Σταυρός (βουνό Οίας)
5. Προφήτης Ηλίας (βουνό Οίας)
6. Παναγία Κοίμηση (Φοινικιά)
7. Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος (κέντρο Οίας)
8. Υπαπαντή (Φοινικιά)
9. Αγία Ματρόνα (Φοινικιά) (1750 – 1900)
10. Ευαγγελισμός (Φοινικιά)
11. Άγιοι Ανάργυροι (Περίβολας)
12. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (νεκροταφείο)
13. Άγιος Γεώργιος (Περίβολας) (1966)
14. Άγιοι Θεόδωροι (Περίβολας)
15. Άγιος Γεώργιος (Φοινικιά)
16. Άγιος Αρτέμης (κέντρο Οίας)
17. Άγιος Αθανάσιος (Θόλος)
18. Άγιος Σπυρίδωνας (κέντρο Οίας)
19. Ανάσταση (κέντρο Οίας) (1750-1900)
20. Άγιος Χαράλαμπος (κέντρο Οίας)
21. Παναγία Πλατσανή (κέντρο Οίας) (1965)

Ένας ψαράς βρήκε στη θάλασσα την εικόνα της Παναγίας, που του μίλησε και του είπε να χτίσουν μία εκκλησία, που να βλέπει προς την Κρήτη, γιατί η εικόνα προερχόταν από κατεστραμμένη εκκλησία της Κρήτης. Επειδή η εικόνα πλατσούρισε στα νερά, η Παναγία λέγεται Πλατσανή.

22. Άγιος Νικόλαος (Αρμένη)
23. Άγιος Νικόλαος (Αμμούδι)
24. Παναγία Μετόχι (κέντρο Οίας)
Επειδή ανήκει στη Μονή Χοζοβιώτισσας της Αμοργού
25. Παναγία Αγίων Πάντων (κέντρο Οίας)
Η σωστή ονομασία του ναού είναι Άγιοι Πάντες, επειδή εδώ υπάρχει η εικόνα τους
26. Άγιος Λευτέρης (κέντρο Οίας)
27. Ταξιάρχες (κέντρο Οίας)
28. Αγία Τριάδα (κέντρο Οίας) (1750 - 1900)
29. Αγία Παρασκευή (κέντρο Οίας)
30. Άγιος Δημήτριος (κέντρο Οίας) (1955)
31. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (Φοινικιά)
32. Παναγία του Αγγελάκη (Θόλος)
Επειδή κάποιος ιδιοκτήτης της εκκλησίας ονομαζόταν Αγγελάκης
33. Άγιοι Εφτά Παίδες (κέντρο Οίας)
34. Αγία Κυριακή (Μπαξέδες)
35. Άγιος Σώζος (κέντρο Οίας) (προ του 1680)

- 36.** Άγιος Βασίλης (Περίβολας)
- 37.** Άγιος Σάββας (Αμμουδι)
- 38.** Αγία Αικατερίνη (κέντρο Οίας)(1750 – 1900)
- 39.** Άγιος Αντώνης (κέντρο Οίας)
- 40.** Άγιοι Απόστολοι (κέντρο Οίας)
- 41.** Άγιος Νικόλαος ο Περαιματάρης (μεταξύ Αρμένης και Αμμουδιού)
Βρίσκεται σε ένα νησάκι, που χωρίζεται από την Οία με ένα μικρό πέραςμα
- 42.** Άγιος Λάζαρος (Περίβολας)
- 43.** Χαριτωμένος (Θόλο)
Η πραγματική ονομασία του ναού είναι Άγιος Κύρηκος και Αγία Ιουλίτα. Χαριτωμένος ονομάστηκε, επειδή εδώ έφερναν άρρωστα παιδιά και οι άγιοι τους έκαναν τη χάρη και τα θεράπευαν.
- 44.** Άγιος Πέτρος (Φοινικιά)
- 45.** Άγιος Ιωάννης ο Θαλασσινός (Βόρεια της Οίας)
Ονομάζεται έτσι επειδή βρίσκεται κοντά στη θάλασσα
- 46.** Ανάληψη (κέντρο Οίας)
- 47.** Άγιος Λουκάς (Θόλος)
- 48.** Παναγία η Μαρουλιανή (Φοινικιά)
Η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε μέσα στα μαρούλια
- 49.** Άγιος Βασίλης (φανάρι Οίας)
- 50.** Άγιοι Απόστολοι (φανάρι Οίας)
- 51.** Χριστός Ηρώων (κέντρο Οίας)
Επειδή η εκκλησία βρίσκεται πίσω από το μνημείο των Ηρώων.
- 52.** Χριστός τα πλάγια (κέντρο Οίας)

▪ **ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙ**

- 1.** Παναγία η Μαλτέζα (κέντρο του χωριού)(1650)
Ο πλοίαρχος Θεόδωρος Μπορλής που ταξίδευε με το πλοίο του προς την Μάλτα βρήκε την καθολική εικόνα της Παναγίας στο λιμάνι του νησιού και την μετέφερε στην Σαντορίνη, όπου και έκτισε τον ιερό ναό με την επωνυμία η Παναγία η Μαλτέζα
- 2.** Άγιος Ιωάννης ο Κατηφόρης (Δυτικά του χωριού) (1966)
Η εκκλησία βρίσκεται σε κατηφορικό δρόμο του χωριού
- 3.** Άγιος Αντώνης (Βόρεια του χωριού)(1050)
- 4.** Άγιος Νικόλαος (μοναστήρι – Νότια του χωριού)
Η γυναικεία Μονή του Αγίου Νικολάου στο Ημεροβίγλι είναι το παλαιότερο μοναστήρι της Σαντορίνης αλλά και των Κυκλάδων. Πολλά χρόνια πριν την ανέγερση του στην σημερινή του θέση, το

1651, αυτό προϋπήρχε στο κάστρο του Σκάρου υπό της αρχοντικής Βενετικής οικογένειας του Μιχελάκη Γύζη.

Στις 6 Δεκεμβρίου 1651, τα πέντε παιδιά του Μιχελάκη Γύζη, Νικολός, Ματθαίος, Γεώργιος, Φλουριά και Μαρκέττα, αποφάσισαν, με τη συγκατάθεση του Αρχιεπισκόπου Σαντορίνης Φιλόθεο, να μεταβάλλουν τον ιδιόκτητο ναό τους, του Αγίου Νικολάου, που βρισκόταν στο κάστρο του Σκάρου, σε γυναικείο Μοναστήρι.

Οι πρώτες μοναχές ήταν η Φλουριά και η Μαρκέττα που μετονομάστηκαν σε Φιλοθέη και Μαγδαληνή αντίστοιχα. Ον ένας από τους τρεις αδερφούς, ο Ματθαίος, αφού έγινε ιερομόναχος και μετονομάστηκε Μωυσής, έγινε οικονόμος της Μονής. Το 1655 οι μοναχές ήταν 4, ενώ όσο περνούσαν τα χρόνια ο αριθμός αυξανόταν. Κατά την περίοδο 1700 – 1702 υπήρχαν 25 μοναχές.

Η Μονή λειτουργούσε κανονικά μέχρι και το τέλος του 1815. Εν τω μεταξύ, ο οικισμός του Σκάρου καθημερινά ερήμωνε και εξαιτίας αυτού οι μοναχές αναγκάστηκαν να φροντίσουν για τη μεταφορά της Μονής, η οποία είχε αρχίσει να γκρεμίζεται. Στις 29 Δεκεμβρίου 1815, οι μοναχές αποφάσισαν από κοινού να απευθυνθούν στον Οικουμενικό Πατριάρχη Κύριλλο ΣΤ, ζητώντας να επιτραπεί η μεταφορά της Μονής σε νέα θέση, μεταξύ Ημεροβιγλίου και Φηροστεφανίου.

Ο Πατριάρχης, στις 30 Ιανουαρίου 1816, έδωσε την κανονική άδεια, λόγω έλλειψης χρημάτων, όμως, η ανέγερση του κτιρίου ξεκίνησε μετά από 3 χρόνια. Τα χρήματα, κατά κύριο λόγο, μαζεύονταν από εράνους.

Μέχρι το 1821, με το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης, το κτίριο είχε σχεδόν τελειώσει. Η μοναχική ζωή έρρεε με τον καλύτερο τρόπο στο νέο κτίριο μέχρι το 1834, όταν Βασιλικό Διάταγμα της Αντιβασιλείας του Όθωνα όριζε ότι έπρεπε να διαλυθούν οι ιδιωτικές Μονές και οι άλλες Μονές που είχαν κάτω από έξι μοναχούς και υπαγωγή της περιουσίας τους στο Κράτος (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 1834, Φύλλο 30, σελίδα 237).

Η Μονή του Αγίου Νικολάου όμως, έχοντας τότε 17 – 18 μοναχές, διέφυγε τη διάλυση. Παρέμεινε δε η μοναδική Γυναικεία Μονή στις Κυκλάδες και το Αιγαίο. Το 1834 τα 40 κελιά της Μονής δεν ήταν αρκετά για τον αυξανόμενο αριθμό των μοναχών που έρχονταν από άλλες Μονές που είχαν διαλυθεί.

Η διάλυση όμως είχε αποφευχθεί προσωρινά. Το 1849 η Μονή παύει να είναι ιδιωτική, με απόφαση του Αρείου Πάγου, και η κτηματική της περιουσία περιέρχεται στο Εκκλησιαστικό Ταμείο.

Σήμερα η Μονή Αγίου Νικολάου συνεχίζει να λειτουργεί και φιλοξενεί 4 μοναχές.

5. Παναγιά του Καλού (ανατολικά του χωριού)(1650)

Το 1650 εξερράγη το δεύτερο θαλάσσιο ηφαιστειο μεταξύ Αμοργού και Θήρας, που έβγαζε δηλητηριώδη αέρια και φόφαγαν τα πρόβατα και πέθαιναν οι άνθρωποι. Ο κόσμος φώναξε: «Παναγιά μου, κάνε το καλό να σβήσει το ηφαιστειο». Και πραγματικά σταμάτησε. Μετά το σβήσιμό του, ο Δημήτριος Προσκυνητής έχτισε την εκκλησία της Παναγιάς του Καλού, γιατί έκανε το καλό.

6. Άγιος Γεώργιος ο Ξεχρεωτής (βόρεια του χωριού)(1750)

Επειδή, όσοι χρωστάνε και τον επικαλεσθούν, ξεχρεώνουν χωρίς δυσκολία τα χρέη τους.

7. Ανάσταση (δυτικά του χωριού)(1800)

8. Ανάληψη (ανατολικά του χωριού)(1750)

9. Αγία Ειρήνη (ανατολικά του χωριού)(1886)

10. Αγία Πελαγία (καθολική, ανατολικά του χωριού)(1650)

11. Άγιος Αρτέμης ή Αρτήμης (ανατολικά του χωριού)(1400)

12. Άγιο Πνεύμα (βόρεια του χωριού)(1932)

13. Θεοσκέπαστη (δυτικά του χωριού)(1050)

14. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (κέντρο του χωριού)(1972)

15. Άγιος Γιάννης ο Ελίδης ή Σποριάς (ανατολικά του χωριού) (1650) Γιατί, όταν γιορτάζει, αρχίζουν να μαζεύουν τις ελιές και να σπέρνουν.

16. Άγιος Μάρκος (κατεστραμμένη, βορειοανατολικά του χωριού)(1700)

17. Προφήτης Ηλίας (βόρεια του χωριού)(1750)

18. Άγιος Γεώργιος (δυτικά του χωριού)(1750)

19. Άγιος Αθανάσιος (βόρεια του χωριού)(1800)

20. Χριστός (ανατολικά του χωριού)(1750)

21. Σταυρός (νότια του χωριού)(1750)

22. Αγία Θεοδοσία (κατεστραμμένη, δυτικά του χωριού)(1400)

23. Ιερά Μονή των Δομινικανίδων

Ιδρύθηκε το 1596 από τον Δομινικανό Επίσκοπο Καθολικών Θήρας Αντώνιο Δε - Μάρκη. Βρισκόταν εντός του Καστελιού του Σκάρου και ήταν σκαμμένη μέσα σε βράχο.

Το πρώτο μοναχικό Κοινόβιο των Δομινικανίδων στο Σκάρο αποτελούνταν αρχικά από έξι μέλη. Το Μοναστήρι του Σκάρου άνοιξε τις πύλες του για πρώτη φορά την Κυριακή της Πεντηκοστής του 1595 και την Πρωτοχρονιά του 1596 οι επτά νέες μοναχές έδωσαν τις δια βίου μοναχικές υποσχέσεις, ενώπιον του Επισκόπου Δε-Μάρκη.

Όταν γύρω στο 1800, οι κάτοικοι εγκατέλειψαν οριστικά τον Σκάρο και εγκαταστάθηκαν στα Φηρά, οι μοναχές παρέμειναν μόνες και ήταν οι τελευταίες που έφυγαν. Η μετακίνησή τους, στις 21 Ιανουαρίου 1811, έγινε νύχτα και υπό δραματικές συνθήκες, διότι οι εναπομείναντες κάτοικοι του Κάστρου δεν ήθελαν με κανένα τρόπο να τις αφήσουν να φύγουν. Στα Φηρά, εγκαταστάθηκαν αρχικά στο Γουλά, ο οποίος τους παρασχέθηκε πρόθυμα από τον Λουίγκη Συρίγου, όπου παρέμειναν για επτά χρόνια.

Το 1818, με τη συνδρομή διάφορων ευεργετών και κυρίως του αείμνηστου Νικόλαου Ιωσήφ Δελένδα, περατώθηκε η ανοικοδόμηση της νέας Μονής, σε οικόπεδο που παρασχέθηκε από τους Λαζαριστές και μετακόμισαν εκεί. Το 1825, ανεγέρθηκε η εκκλησία της Ροζάριας. Αργότερα όμως αποδείχτηκε ότι τα κελιά της νέας Μονής ήταν ανθυγιεινά, λόγω της ακαταλληλότητας του χώρου, ώστε κάθε χρόνο σχεδόν πέθαινε και μία μοναχή. Το 1862, τα κελιά αυτά εγκαταλείφθηκαν και με τη συνδρομή πάλι των ευεργετών κατασκευάστηκαν καινούρια σε νέο οικοδομημένο διώροφο κτίριο, το οποίο κτίστηκε σε αγορασμένο χώρο ανατολικά από τα κτίσματα της Μονής.

Αξιοθαύμαστη υπήρξε η στάση των μοναχών στο σεισμό του 1956: όχι μόνο δεν εγκατέλειψαν καθόλου τη Μονή, αλλά με το υστέρημά τους κατόρθωσαν να αποκαταστήσουν πλήρως τις ζημιές και να αναδιοργανώσουν το Κοινόβιο τους. Η Μονή συνεχίζει να υπάρχει μέχρι σήμερα στα Φηρά.

24. Ιερά Μονή των Ιησουϊτών (Σκάρος) (1642 – 1773)

▪ **ΒΟΥΡΒΟΥΛΟ**

- 1.** Άγιος Παντελεήμονας (ανάμεσα Πάνω και Κάτω Βουρβούλου)
- 2.** Άγιος Ευστράτιος (κέντρο)(1980)
- 3.** Αγία Ειρήνη (προς την Οία)
- 4.** Άγιος Αρτέμης (Στενό)(1944)
- 5.** Άγιος Γεώργιος (Στενό)
- 6.** Αγία Μονή (Επάνω Βουρβούλος)(1500 περίπου)
- 7.** Άγιος Χαράλαμπος (ανάμεσα Πάνω και Κάτω Βουρβούλου) (1560 περίπου)
- 8.** Χριστός (ανάμεσα Πάνω και Κάτω Βουρβούλου, προς Οία)
- 9.** Παναγία (1750-1900)
- 10.** Μεταμόρφωση Σωτήρος (1750-1900)

▪ **ΦΗΡΑ**

1. Παναγιά Υπαπαντή (κέντρο Φηρών)(1827)

Ο καθεδρικός ναός της Υπαπαντής άνηκε κατά διαδοχή μέχρι την αρχή του αιώνα μας στον εφημέριο Μάρκο Κ. Βελώνια οικονόμο της διαθήκης του ιδρυτή, ο οποίος δώρισε τον ναό στον τότε Δήμο Θήρας μετά από ιδιαίτερη συμφωνία. Ο μητροπολιτικός ναός ήταν γνωστός με την επωνυμία «Η Παναγιά του Μπελώνια». Ανακαίνιση του ναού έγινε στις αρχές του αιώνα από τους αδελφούς Ρούσσου.

Δυστυχώς κατέρρευσε από τους σεισμούς της 9^{ης} Ιουλίου 1956 και ανοικοδομήθηκε κατά τη χρονική περίοδο 1963-1968 μετά από ενέργειες του μητροπολίτου Θήρας κ. Γαβριήλ.

2. Άγιος Μηνάς (δυτικά)(1537-1650)

Βρίσκεται στην περιοχή της παλιάς πόλης των Φηρών, τα «Κάτω Φηρά», γι' αυτό λέγεται και Κατωφηριανός. Ο ναός είναι δισυστάτος (Άγιος Μηνάς και Άγιος Αλέξιος ο άνθρωπος του Θεού). Το Ιερό του ναού είναι υπόσκαφο. Αφιερώθηκε στη Μονή Προφήτη Ηλία από τον Γεώργιο Κρίσπο, απόγονο του δούκα Ιακώβου Κρίσπου της Σαντορίνης, το 1742, μαζί με τα κτήματα και μία κατοικία. Το 1816, ο ηγούμενος Γεράσιμος Μαυρομμάτης με δικά του έξοδα την μεγάλωσε και την καλλώπισε. Το 1834 το ναό ανακαίνισε ο ηγούμενος της Μονής Γεράσιμος Μαυρομμάτης.

3. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (κέντρο Φηρών)(1537-1650)

4. Χριστός (κέντρο Φηρών)(1778)

5. Άγιος Νικόλαος (Φηρά γιαλός)

6. Άγιος Στυλιανός (Κοντοχώρι) (1908)

7. Άγιοι Απόστολοι (νότια Φηρών)

8. Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος «ο Χωστός» (κέντρο Φηρών) (1677)

Η εκκλησία είναι χωμένη χαμηλότερα από το επίπεδο του δρόμου.

- 9.** Άγιος Ελευθέριος (Κοντοχώρι) (1777)
- 10.** Τριών Ιεραρχών (Μαθητικό Οικοτροφείο) (Φηρά)
- 11.** Αγία Παρασκευή (Κοντοχώρι)
- 12.** Σταυρός (Κατοικιές)
- 13.** Άγιος Λουκάς (Νότια Φηρών)
- 14.** Άγιος Αθανάσιος (Κοντοχώρι)
- 15.** Άγιος Γεράσιμος (Φηροστεφάνι) (1807)
- 16.** Παναγιά Λαγκαδιού (Κοντοχώρι) (1759)
Επειδή βρίσκεται σε λαγκάδι.
- 17.** Άγιος Γεώργιος ο Σφουγγατάς (Φηροστεφάνι) (1777)
Από το σφουγγάτο, που είναι μίγμα από πατάτες και αυγά. Ένα παιδί για να ευχαριστήσει τον άγιο για τη βοήθεια, που του είχε δώσει, του χάρισε ένα σφουγγάτο. Κάποιοι ναυτικοί οδηγημένοι από το φως του Αγίου Γεωργίου βγήκαν στη στεριά και για να ευχαριστήσουν τον Άγιο πήγαν να του ανάψουν κερί. Βρήκαν το σφουγγάτο και το έφαγαν. Η πόρτα της εκκλησιάς δεν άνοιγε όμως. Κατάλαβαν πως ήταν για το σφουγγάτο, πλήρωσαν και τότε η πόρτα άνοιξε. Και τότε είπαν: «Καλό ήταν το σφουγγάτο σου Αϊ-Γιώργη μου, αλλά ακριβό». Από τότε έμεινε η ονομασία Σφουγγατάς.
- 18.** Αγία Σοφία (Φηροστεφάνι) (1727)
- 19.** Αγία Μαρίνα (κέντρο Φηρών)(1960-1964)
- 20.** Άγιος Ευστάθιος (Κοντοχώρι)(1867)
- 21.** Χριστός (Κατοικιές) (1986)
- 22.** Παναγία του Στάθη (νότια Φηρών)
Από το όνομα του ιδιοκτήτη.
- 23.** Αγία Ειρήνη (δυτικά Φηρών)
- 24.** Άγιος Γεράσιμος (Κοντοχώρι)
- 25.** Άγιος Ιωάννης ο ελεήμονας (Μπαλάδες)
Επειδή ελεεί, κάνει ελεημοσύνες.
- 26.** Ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Κάτω Φηρά) (1677)
Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα αποτέλεσε μητροπολιτικός ναός για τους ορθόδοξους κατοίκους του νησιού. Αυτός ο ναός άνηκε ως μετόχι στη Μονή Προφήτη Ηλία, η οποία τον παραχώρησε στη δημόσια λατρεία, εφόσον δεν υπήρχε άλλος καλύτερος να καλύψει τις ανάγκες των ορθόδοξων πιστών του νησιού.
- 27.** Άγιος Ευθύμιος (1700)
- 28.** Παναγία των Αγίων Θεοδώρων (καθολικός, Φηροστεφάνι) (1570)

Η εκκλησία αυτή και κυρίως η εικόνα του τέμπλου της έχει μια παλιά και περιπετειώδη ιστορία. Στα πολύ παλιά χρόνια (πριν από το 1600) υπήρχαν στον ίδιο χώρο δίπλα – δίπλα δύο μικρά υπόσκαφα καθολικά εκκλησάκια προς τιμήν της Παναγίας το ένα και το άλλο αφιερωμένο στον Άγιο Θεόδωρο. Γύρω στα 1570 ένας Σαντορινιός ναυτικός, καθολικός στο θρήσκευμα, αγόρασε και έφερε από τη Ρωσία μία εικόνα της Παναγίας Βρεφοκρατούσας. Οι καθολικοί της εποχής εκείνης για να τιμήσουν την Παναγία και την καινούρια της εικόνα έκτισαν στον χώρο των δύο μικρών παρεκκλησιών μία μεγάλη εκκλησία, που λόγω της προέλευσης της ονομάστηκε από τους κατοίκους στο Φηροστεφάνι εκείνης της εποχής Παναγία «των Αγίων Θεοδώρων».

Η εκκλησία αυτή έπαθε μεγάλες ζημιές στον καταστροφικό για τη Σαντορίνη σεισμό του 1956, χωρίς ευτυχώς η εικόνα της Παναγίας να πάθει οποιαδήποτε ζημιά. Ο «Σύνδεσμος των Θηραίων Καθολικών» φρόντισε με εράνους και δωρεές μεταξύ Θηραίων Καθολικών αλλά και ορθοδόξων να αναστηλώσει την εκκλησία, όπου και σήμερα μπορεί κανείς να προσκυνήσει τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας.

29. Άγιος Μάρκος (Καθολική)

30. Η Μονή των Λαζαριστών (καθολικός) (1783-1955)

Το 1783 καταφθάνει στη Σαντορίνη ο πρώτος ιδρυτής της Κοινότητας των Λαζαριστών, ο καλόγηρος Colsi, Ρωμαίος, καθηγητής της φιλοσοφίας για έξι χρόνια στο Πανεπιστήμιο της Νάπολης. Ο Colsi ίδρυσε το πρώτο σχολείο των Λαζαριστών στα Φηρά, όπου δίδασκε ο ίδιος Θεολογία, Φιλοσοφία και Μαθηματικά, σε νέους που ήθελαν να λάβουν μία ανώτερη μόρφωση. Έκτισε την εκκλησία της Μονής, η οποία χρησίμευε ως ενοριακός ναός μέχρι το 1824.

Το Τάγμα των Λαζαριστών έμεινε στη Σαντορίνη 172 ολόκληρα χρόνια, τα μέλη του οποίου επιδόθηκαν με ζήλο στη μόρφωση των νέων. Το πρώτο σχολείο των Λαζαριστών εξελίχτηκε αργότερα στην περίφημη Ελληνογαλλική Εμπορική Σχολή «Άγιος Ιωσήφ» με οικότροφους και εξωτερικούς μαθητές, που προέρχονταν από όλα τα διαμερίσματα της χώρας. Από το μαθητολόγιο της Σχολής προκύπτει ότι φοίτησαν 1500 μαθητές από την ίδρυση της και ότι υπηρέτησαν σε αυτήν 45 Ιερομόναχοι και 30 απλοί Μοναχοί. Η Σχολή είχε αποκτήσει πλήρες εργαστήριο Φυσικής και Χημείας, με σειсмоγράφο και τηλεσκόπιο και μία μεγάλη αίθουσα Εορτών, όπου δίνονταν θεατρικές παραστάσεις.

Προς το τέλος η Σχολή λειτούργησε ως ιδιωτικό σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης, με διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας.

Ο τελευταίος Λαζαριστής ήταν ο κύριος Ανδρέας Λεφάκης, ο οποίος εγκατέλειψε την Σαντορίνη το 1955, λόγω υγείας.

31. Η Μονή των Αδελφών του Ελέους (1841-1956)

Ιδρύθηκε το 1841 και πρώτη Ηγουμένη ήταν η μοναχή Gosselet. Η Μονή ίδρυσε στα Φηρά παρθεναγωγείο, σχολείο, οικοτροφείο, νοσοκομείο και γηροκομείο και βοηθούσε ποικιλοτρόπως σε κάθε περίπτωση τους φτωχούς, τους ασθενείς, τους ηλικιωμένους και τα ορφανά στην περίοδο των 115 ετών που οι Αδελφές του Ελέους παρέμειναν στην Σαντορίνη.

▪ **ΚΑΡΤΕΡΕΔΟΣ**

- 1.** Παναγιά η Κόκκινη (Φοινικιά)(16^{ος} αιώνας περίπου)
Επειδή όταν στέρευε το νερό κατά το χτίσιμό της, χρησιμοποίησαν κόκκινο κρασί αντί για νερό.
- 2.** Παναγιά η Γλυκογαλούσα (Πατηνιώτης)(15^{ος} αιώνας περίπου)
Επειδή από το στήθος της Παναγιάς της εικόνας τρέχει γάλα.
- 3.** Παναγιά η Καρδιώτισσα (Φοινικιά)(19^{ος} αιώνας περίπου)
Επειδή κάνει καλό στις καρδιές.
- 4.** Ταξιάρχης (Βουνίτσο)(15^{ος} αιώνας περίπου)
- 5.** Άγιος Γιώργης (προς Φηρά)(17^{ος} αιώνας περίπου)
- 6.** Άη-Γιάννης (Βουνίτσο)(18^{ος} αιώνας περίπου)
- 7.** Άγιος Ζωσιμάς (Βουνίτσο)(1690)
Αφιερώθηκε στη μονή του Προφήτη Ηλία το 1740 μαζί με τα κτήματα, από τον ιερομόναχο Παρθένιο Μαρκοτζάνε , αδελφού της Μονής.
- 8.** Άγιος Γιώργης της Καρολονιάς (Βουνίτσο) (18^{ος} αιώνας περίπου)
Από το παρατσούκλι της ιδιοκτήτριας.
- 9.** Ανάληψη Σωτήρος (Κάτω Χωριό)(18^{ος} αιώνας περίπου)
- 10.** Χριστός Μεγάλος (προς γιαλό)(17^{ος} αιώνας περίπου)
Σε αντιδιαστολή με την άλλη εκκλησία του Χριστού, που είναι μικρή.
- 11.** Χριστός μικρός ή Χριστουλάκι (προς γιαλό) (16^{ος} αιώνας περίπου)
Σε αντιδιαστολή με το μεγάλο Χριστό.
- 12.** Άγιοι Ανάργυροι (Φοινικιά)(17^{ος} αιώνας περίπου)
- 13.** Άγιος Φανούριος (Κάτω Χωριό)(15^{ος} αιώνας περίπου)
- 14.** Αγία Άννα (Κάτω Χωριό)(καθολική,17^{ος} αιώνας περίπου)
- 15.** Άγιος Νικόλας (Κάτω Χωριό)(17^{ος} αιώνας περίπου)

16. Άγιος Ραφαήλ (Καρτεράδος)
17. Αγία Ειρήνη (Καρτεράδος)
18. Άγιος Δημήτριος (Φοινικιά)(17^{ος} αιώνας περίπου)
19. Κοίμηση της Θεοτόκου ή Παναγία του Καλού(1650)
Αντιθέτως του κακού εκείνου που προκάλεσε η έκρηξη του ηφαιστείου.

▪ **ΜΕΣΣΑΡΙΑ**

1. Άγιος Δημήτριος (κέντρο χωριού)(1868)
2. Αγία Ειρήνη (Ποταμός)(1884)
3. Χριστός (Ποταμός)
4. Αγία Βαρβάρα (Ποταμός)(1930)
5. Άγιος Σώστης (δίπλα στη κάναβα του Μαρμαρά)
6. Αγία Παρασκευή (Αγία Παρασκευή)
7. Άγιος Αθανάσιος (Λαγκάδι)
8. Παναγιά Ελεούσα (Βλαχιά)
9. Άγιος Παντελεήμονας (στη γέφυρα μεταξύ Μεσσαριάς και Καρτεράδου)
10. Άγιος Γεώργιος ο Ορφανός (Λαγκάδι)
Επειδή η εκκλησία είναι πολύ μικρή.
11. Ταξιάρχης ο Μαύρος (γέφυρα) (1978)
Επειδή σύμφωνα με τη παράδοση, το κεφάλι του αγγέλου έγινε από πηλό πλασμένο με το αίμα των καλογέρων.
12. Άγιος Μάμας (Ποταμός)
13. Άγιος Βασίλειος (Μεσσαριά)
14. Θεοσκέπαστη (μέσα στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου)
15. Άγιος Κωνσταντίνος (Αγία Παρασκευή)
16. Κοίμηση (Αγία Παρασκευή)
17. Σταυρός (Λαγκάδι)
18. Άγιος Φανούριος (μέσα στην εκκλησία του Σταυρού)
19. Άγιος Νικόλαος (Βλαχιά) (1915)
20. Αγία Ειρήνη του Φτέλος (Φτέλος)
Από το όνομα της τοποθεσίας
21. Άγιος Γεώργιος (Αγία Παρασκευή)
22. Άγιος Γιάννης ο Λεπρός (Φτέλος)
Εκεί πήγαιναν τους λεπρούς για θεραπεία
23. Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος (1680)
24. Ιερός Ενοριακός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών (εορτή Αεροπορίας) 134 Σμηναρχία Θήρας
25. Τίμιος Πρόδρομος και Άγιος Πολύκαρπος (Μονόλιθος)

26. Μονύδριο Αγίου Ιωάννη Προδρόμου (Μονόλιθος)
Ιδρύθηκε το 1835. Σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο.

▪ **ΒΟΘΩΝΑΣ**

1. Αγία Άννα (Ανατολικά του χωριού) (1827)
2. Παναγία (Νότια του χωριού) (1884)
3. Αγία Τριάδα (κέντρο του χωριού)
4. Παναγία η Σέργαινα ή Τρύπα (Δυτικά του χωριού) (προ του 1700)

Ο ναός είναι σκαμμένος μέσα σε «τράφο» εντός μιας λαγκάδας και σε ύψος 20 περίπου μέτρων από το έδαφος. Οι προσκυνητές ανέβαιναν οι προσκυνητές με μία ξύλινη σκάλα. Η παράδοση λέει ότι ο ναός χρησίμευε στους κατοίκους του Βόθωνα, την εποχή των πειρατών, ως καταφύγιο. Αφού ανέβαιναν στο ναό τραβούσαν τη σκάλα πάνω.

5. Άγιο Πνεύμα (Δυτικά του χωριού)
6. Άγιος Θωμάς (Ανατολικά του χωριού)
7. Αγία Αικατερίνη (Δυτικά του χωριού)
8. Άγιος Γεώργιος (Βόρεια του χωριού) (1928)
9. Άγιος Προκόπιος (Ανατολικά του χωριού)
10. Αγία Παρασκευή (Ανατολικά του χωριού)
11. Άγιος Γιάννης (Δυτικά του χωριού)
12. Άγιος Γιώργης ο Σιδερός (Δυτικά του χωριού)
13. Σταυρός (Νότια του χωριού)
14. Άγιοι Ανάργυροι (Νότια του χωριού)
15. Άγιος Αντώνης (καθολικός ναός)

▪ **ΕΞΩ ΓΩΝΙΑ**

1. Άγιος Χαράλαμπος (Λακίνες) (1952)
2. Άγιος Παντελεήμονας (Καμίνια) (προ του 1690)
Ο ναός, μαζί με τα κτήματα που τον περιβάλλουν, αφιερώθηκε στη Μονή Προφήτη Ηλία από τον ιεροδιάκονο Παρθένιο Σιγάλα το 1725.
3. Άγιος Νικόλαος (Βορνά) (1958)
4. Άγιος Γεώργιος του Λαγκαδίου (Λαγκάδι) (1818)
Από την ονομασία της περιοχής
5. Αγία Ειρήνη, Παναγία Εγκαρδιώτισσα και Άγιος Γεώργιος (Καμίνια)
Πρόκειται για τις «τρεις εκκλησιές», όπως λέγονται χαρακτηριστικά από τους κατοίκους του νησιού, και βρίσκονται κοντά στο μετόχι του Αγίου Παντελεήμονος. Ως αρχικός πυρήνας θα πρέπει να θεωρηθεί το μεσαίο κτίριο, ο ναός δηλαδή του Γενεθλίου της Θεοτόκου, ο οποίος ιδρύθηκε μάλλον κατά το δεύτερο ήμισυ του 15^{ου} ή αρχές του 16^{ου} αιώνα.
Μεταγενέστερα προστέθηκαν και τα άλλα δύο εκκλησάκια, της Αγίας Ειρήνης Βόρεια και του Αγίου Γεωργίου Νότια. Αφιερώθηκαν στη Μονή Προφήτη Ηλία το 1726.
6. Άγιος Ευθύμιος και Αγία Θεοδοσία (Κισσηριές) (1933)
7. Προφήτης Ηλίας (ανάμεσα στις Πετσουάνες και το Λαγκάδι)
8. Άγιος Αντύπας (χωριό)
9. Άγιος Γιάννης ο Ελεήμονας (Κισσηριές)
Γιατί ελεούσε τους ανθρώπους
10. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (χωριό)
11. Άγιος Βλάσιος (χωριό)
12. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (Λαγκάδι)
13. Χριστός των ορφανών (Βορνά)
Επειδή χτίστηκε από δύο ορφανές κοπέλες
14. Μεταμόρφωση του Σωτήρος (1650 - 1750)
15. Άγιος Χαράλαμπος (1705)
16. Άγιος Νικόλαος
Βάσει επιγραφής πάνω από την είσοδο ανακαινίσθηκε «1825 10 Απριλίου, δαπάνη Συρίγου Τιμόθεου». Από τότε φαίνεται να έχει υποστεί και άλλες ανακαινίσεις. Η εκκλησία έχει αφιερωθεί στη Μονή Προφήτη Ηλία, ελλείψει όμως κοιμητηριακού ναού στην κοινότητα της Έξω Γωνιάς, το 1863 ξαναδόθηκε στους Εξωγωνιάτες αποκλειστικά για την ίδρυση κοινοτικού νεκροταφείου, το οποίο υπάρχει μέχρι σήμερα.
17. Ανάληψη (χωριό)
18. Παναγία η Τριθιανή (πάνω χωριό)

- 19. Άγιος Πολύκαρπος (Κισσηριές)
- 20. Άγιος Στέφανος (στάση)
- 21. Χριστός (πίσω Καμίνια)
- 22. Χριστός (Βορνά)

▪ **ΜΕΣΑ ΓΩΝΙΑ**

- 1. Άγιος Γιώργης (Μαρινίδα)
- 2. Ταξιάρχες (Πάνω χωριό) (1653)
- 3. Παναγία Επισκοπή (πάνω από τον Τζιβαδίνο)

Η εκκλησία της Επισκοπής ή Παναγίας της Γωνιάς στη Μέσα Γωνιά είναι το πιο σημαντικό βυζαντινό μνημείο της Σαντορίνης. Ο αυτοκράτωρ του Βυζαντίου Αλέξιος Α΄ Κομνηνός (1081 - 1118) αναγνωρίζεται ευρύτερα ως ο

κτήτορας και χορηγός της εκκλησίας, η οποία αρχικά αποτελούσε πιθανότατα καθολικό μονής. Ο Αλέξιος είχε καταγράψει την ίδρυση σε χρυσόβουλλο, το οποίο δεν σώζεται σήμερα.

Σύμφωνα με έγγραφο της Επαρχίας της Σαντορίνης, η Επισκοπή ιδρύθηκε το 1115. Η ιστορία της εκκλησίας από αυτή τη χρονολογία και μετά γίνεται εξαιρετικά ενδιαφέρουσα. Συνταράσσεται από τους επιδρομείς και διαδοχικούς κατακτητές του νησιού και ανήκει στους ορθόδοξους για ενενήντα περίπου χρόνια. Το 1207 την κυρίευσαν οι Φράγκοι και ο ορθόδοξος επίσκοπος εκδιώχθηκε. Το 1537, με την τουρκική κατοχή του νησιού, η εκκλησία επανήλθε στους ντόπιους, αλλά ξεκίνησε μία μακρόχρονη διαμάχη ανάμεσα σε ορθόδοξους και καθολικούς, η οποία κράτησε έως τον 18^ο αιώνα. Το 1860 έγινε έδρα επισκοπής.

Η επισκοπή είναι ο πρώτος ναός που κτίστηκε στη Σαντορίνη στον τύπο του σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο. Επάνω από το κεντρικό τμήμα υπάρχει ελλειψοειδής τρούλος (με άνοιγμα 2 μέτρων). Έως το 1986, όταν έγιναν οι εργασίες αποκατάστασης του

εξωτερικού της εκκλησίας, ο τρούλος καλυπτόταν ακόμα με βυζαντινά κεραμίδια.

Η πιο σημαντική εικόνα που βρίσκεται στον Ναό Επισκοπής Θήρας είναι η Παναγιά Γλυκοφιλούσα, η οποία είναι λιτανευτική εικόνα της Παναγίας με τον Χριστό στον εικονογραφικό τύπο της Γλυκοφιλούσας, ενώ στο πλαίσιο υπάρχουν οι μορφές έξι ιεραρχών. Η εικόνα συμμετείχε στις λιτανείες στα τείχη της Κωνσταντινούπολης και δόθηκε στον Ναό της Επισκοπής τον 11ο αιώνα.

4. Άγιος Ελευθέριος (πάνω χωριό) (1700)

5. Άγιος Ματθαίος (πάνω χωριό)

6. Άγιος Γιώργης του Γάτη (πάνω χωριό)

Από το παρασσούκλι του ιδιοκτήτη.

7. Άγιος Γιώργης του Σιδερή (πάνω χωριό)

Όταν έκαναν κάποιο τάμα για το παιδί τους, χρησιμοποιούσαν την έκφραση «κάνε το παιδί μου σιδερένιο».

8. Αγία Τριάδα (κέντρο χωριού)

9. Άγιος Γιώργης και Αγία Άννα (νεκροταφείο)

10. Μεταμόρφωση του Σωτήρος (κέντρο χωριού) (1819)

▪ **KAMARI**

1. Παναγία η Μυρτιδιώτισσα (κέντρο του Καμαρίου) (24/09/1968)

Η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε μέσα σε μυρτιές.

2. Άγιος Παγκράτιος (πίσω από την κοινότητα Καμαρίου) (1974)

3. Άγιος Νικόλαος (Καμάρα) (1537 - 1650)

4. Αγία Ζώνη

5. Άγιος Νεκτάριος

6. Άγιος Στέφανος (Αρχαία Θήρα) (βυζαντινή)

Η εκκλησία αυτή βρίσκεται ακριβώς στην είσοδο προς την Αρχαία Θήρα, στο βόρειο άκρο της και σε ύψος 356 μέτρων. Πρόκειται για το πιο αξιόλογο σωζόμενο χριστιανικό ναό της περιοχής. Είναι ιδρυμένος επάνω στα ερείπια της παλαιοχριστιανικής βασιλικής του Αρχαγγέλου Μιχαήλ και Αγίου Γεωργίου. Για την κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί τα υλικά του παλαιού ναού, καθώς και άλλα των κοντινών αρχαίων κτιρίων.

Ο ναός του Αγίου Στεφάνου υπάγεται στις δίκλιτες καμαροσκεπείς βασιλικές. Το νότιο κλίτος τιμάται στο όνομα του Αγίου Στεφάνου, ενώ το βόρειο είναι αφιερωμένο στον Ταξιάρχη Μιχαήλ. Τα τέμπλα, όπως και οι Άγιες Τράπεζες είναι κατασκευασμένα από διάφορα αρχαία μάρμαρα.

Σ' αυτήν, το 1707, ιδρύθηκε το πρώτο μοναστήρι της Θήρας από τον ιεροδιάκονο Παρθένιο Σιγάλα.

7. Ευαγγελισμός (Αρχαία Θήρα) (βυζαντινή)

Βρίσκεται σχεδόν στο κέντρο του Μέσα Βουνού, κάτω από την αρχαία πόλη και είναι θεμελιωμένος επάνω σε ερείπια αρχαίου Ηρώου. Αρχιερατικό Γράμμα του Ζαχαρία Γύζη, που εκδόθηκε το 1707, αναφέρει ότι πρόκειται να κτιστεί ναός με κελιά. Ο ναός αυτός κτίστηκε αργότερα, από τον ιεροδιάκονο Παρθένιο Σιγάλα, για να χρησιμοποιηθεί ως Μονύδριο. Αργότερα, επί ηγουμένου Γαβριήλ Μπελώνια, περιήλθε στη Μονή Προφήτη Ηλία με όλη την κτηματική του περιουσία. Υπάγεται στον τύπο των μονόκλιτων καμαροσκεπών βασιλικών. Η είσοδος βρίσκεται στη νότια πλευρά. Πλευρικά εφάπτεται με οικίσκο, όπου λέγεται ότι διέμεναν οι μοναχοί. Τόσο ο ναός όσο και το πλευρικό κτίριο είναι κατασκευασμένα από λαξευτά αρχαία μαρμάρια και αρχιτεκτονικά μέλη.

8. Άγιος Γεώργιος ο Θαλασσίτης (παραλία Καμαρίου) (1537-1650)
Επειδή η εκκλησία είναι χτισμένη δίπλα στη θάλασσα.

9. Ζωοδόχος Πηγή (πριν από την Αρχαία Θήρα)

Ανεβαίνοντας δυτικά από το Καμάρι το μονοπάτι προς το Μέσα Βουνό, που οδηγεί στην Αρχαία Θήρα, συναντάμε, σε υψόμετρο 190 μέτρων, τον ναό της Ζωοδόχου Πηγής. Ο ναός υπάγεται στον συνηθισμένο τύπο των μονόκλιτων καμαροσκεπών βασιλικών. Στη βόρεια πλευρά του ο ναός στηρίζεται επάνω σε ψηλούς βράχους, ενώ περιβάλλεται από τεράστιους ογκόλιθους και μοιάζει σαν να εκφύεται μέσα από μία σχισμή τους.

Υποστηρίζεται ότι κτίστηκε μεταξύ 1825 - 1834 από τους ασκητές του μονυδρίου του Μέσα Βουνού.

Δίπλα στον ναό υπάρχει το στόμιο ευρύχωρου σπηλαιού με σταλακτίτες και τρεχούμενο νερό, που λέγεται αγίασμα. Το σπήλαιο εκτείνεται οριζόντια σε αρκετό βάθος και αποτελείται από δύο κοιλότητες. Ο ναός φαίνεται πως έλαβε την ονομασία του από το γειτονικό σπήλαιο με το πηγαίο νερό.

Το νερό, το μοναδικό τρεχούμενο του νησιού, πέφτει μέσα σε λίθινες λεκάνες συλλογής. Η σπηλιά έχει μήκος 25 μέτρα, πλάτος 3 - 6 μέτρα και ύψος 5 - 8 μέτρα. Υποστηρίζεται η γνώμη ότι πρόκειται για κρύπτη των χριστιανών κατά την περίοδο των διωγμών.

10. Μεταμόρφωση του Σωτήρος ή Χριστουλάκι (Αρχαία Θήρα)

Ο ναός βρίσκεται πιο πάνω από τον Άγιο Στέφανο, λαξευμένος σε ασβεστολιθικό βράχο. Πρόκειται για το κοινώς λεγόμενο

«Χριστουλάκι», εξαιτίας του μικρού μεγέθους του. (Μήκος: 2,70 μέτρα, Πλάτος: 2,80 μέτρα, Ύψος: 2,00 μέτρα). Υποστηρίζεται η γνώμη ότι κατά την αρχαιότητα χρησίμευε ως ειδωλολατρικός ναός (Ιερό της Δήμητρας), ενώ δεν γνωρίζουμε πότε μετατράπηκε σε χριστιανικό. Υπήρχε πάντως το 1716, χρονιά που το αγόρασε ο ηγούμενος και κτήτορας της Μονής Προφήτη Ηλία Γαβριήλ Μπελώνιας, ο οποίος ανήγειρε και τις τρεις εκκλησίες του Μέσα Βουνού (Άγιος Στέφανος, Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, Παναγία Κατευχιανή), για να τον προσαρτήσει στη Μονή. Είναι σκαλισμένος εξολοκλήρου μέσα σε βράχο και έχει περίπου τετραγωνική κάτοψη.

11. Ιερά Σκήτη (Μέσα Βουνό, θέση «Κιόνι»)

Ο ιερομόναχος της Μονής του Προφήτη Ηλία Πορφύριος ή κατά κόσμον Σάββας Μηνδρινός, από τη Γωνιά, κατόπιν αδείας του ηγούμενου Γεράσιμου Μαυρομάτη, βοηθούσε τον πατέρα του, ο οποίος καλλιεργούσε τα κτήματα της Μονής.

Έμενε μαζί του σε οίκημα της Μονής στο ναό του Ευαγγελισμού, όπου τελούσε και τις διάφορες ακολουθίες. Παράλληλα, κατά το έτος 1825, στο μετόχι του Προφήτη Ηλία Άγιος Ιωάννης, στον Μονόλιθο της Κοινότητας Μεσαριάς, ασκήτευε ο μοναχός Μακάριος Στεφανάκης από την Κρήτη μαζί με τον αγιορείτη μοναχό Αγάπιο Μεταξά από την Κωνσταντινούπολη. Ο Αγάπιος Μεταξάς είχε φτάσει στο νησί το 1822.

Οι δύο μοναχοί άνηκαν στους Κολυβάδες και ήταν ιδιαίτερα σεβαστοί από ολόκληρο το νησί. Η δυσκολία των πιστών να μεταβαίνουν στο Μονόλιθο για τις συχνές και μακρές ακολουθίες, οδήγησε στη μεταφορά τους στον ναό της Μεταμορφώσεως της Γωνιάς.

Συγχρόνως, οι δύο μοναχοί επιθυμούσαν να ιδρύσουν ασκητάριο στο Μέσα Βουνό. Πράγματι, μέσα σε δύο χρόνια το κατόρθωσαν, χάρη στις συνδρομές των κατοίκων του νησιού και τους εράνους στην Αμοργό, Πάρο, Σύρο και Ύδρα. Για την κατασκευή της Σκήτης μαζί με τους κτίστες εργάστηκαν και οι ίδιοι, καθώς και μοναχοί από τον Προφήτη Ηλία, ιδίως ο μοναχός Ιωάσαφ Πατηνιώτης από την Αστυπάλαια.

Η Σκήτη αυτή βρισκόταν στο απόκρημνο άκρο του ανατολικού μέρους του βουνού, στη θέση «Κιόνι». Είχε τριγωνικό σχήμα, στενό διάδρομο και μικρά διαμερίσματα, που κατέληγαν σε πολύ στενά κελιά. Σ' αυτήν οδηγούσε στενό μονοπάτι, που είχε στο άκρο του ξύλινο σταυρό, γνώρισμα της Σκήτης. Ο σταυρός αυτός διατηρήθηκε μέχρι το 1897.

Μετά την αποπεράτωση του Ασκητηρίου στο Μέσα Βουνό, έκτισαν στη Γωνιά ένα άλλο, μικρότερο, όπου μόναζαν γυναίκες.

▪ **ΠΥΡΓΟΣ**

1. Παντελεήμονας (δυτικά του χωριού) (1900)

2. Αγία Ειρήνη (δυτικά του χωριού) (1897)

3. Άγιος Ανδρέας (δυτικά του χωριού) (1901)

4. Ευαγγελισμός (δυτικά του χωριού) (1937)

Το έθιμο επιβάλλει ανήμερα της γιορτής μετά τη Θεία Λειτουργία να ξεκινούν δύο πομπές, μία από εδώ και μία από τη Παναγία στο Καστέλι, με σημείο συνάντησης έξω από την ταβέρνα Πύργος όπου γίνεται δέηση, γιατί σύμφωνα με τη παράδοση, στο σημείο αυτό είχε κάνει θαύμα η Παναγιά και ως άλλο «τείχος απροσμάχητον» δεν άφησε να περάσει στο χωριό μια μεγάλη αρρώστια, με αποτέλεσμα να προστατεύσει έτσι τους κατοίκους.

5. Άγιος Αντώνης (δυτικά του χωριού)

6. Αγία Τριάδα (δυτικά του χωριού)(1931)

7. Άγιος Σπυρίδωνας (δυτικά του χωριού)

8. Άγιος Ιερόθεος (δυτικά του χωριού)(1957)

Κτίστηκε από τις οικογένειες Φύτρου και Καμπίση το 1957. Ο ναός ανυψώθηκε στον ίδιο χώρο που βρισκόταν το σπίτι της κυρίας Μαρίας Καμπίση, η οποία σκοτώθηκε στο σεισμό του 1956, όταν το σπίτι κατέρρευσε.

9. Άγιος Γιάννης (νοτιοδυτικά του χωριού)(1923)

10. Αγία Κυριακή (βορειοδυτικά του χωριού)(1882)

Βρίσκεται μέσα στο κοιμητήριο του χωριού

11. Τίμιος σταυρός (βορειοδυτικά του χωριού)(1900)

12. Χριστός (νότια του χωριού)(1893)

13. Αγία Θεοδοσία και Άγιος Γρηγόριος (έξω από την είσοδο του Καστελιού)(1639)

Θεωρείται προστάτιδα των τειχών της πόλης, λόγο για τον οποίο συναντάμε ναούς αφιερωμένους σε αυτήν και σε άλλα καστέλια. Ο ναός κτίστηκε το 1639, ανακαινίστηκε το 1857 και κατέρρευσε πάλι με το σεισμό του 1956. Στην ίδια θέση ανοικοδομήθηκε ξανά το 1965. Πολλοί τάφοι και λείψανα βρέθηκαν στα θεμέλια κατά τη ανέγερση του ναού, εξαιτίας παλαιότερης συνήθειας να θάβουν τους νεκρούς στα δάπεδα των ναών. Στον ίδιο ναό γιορτάζεται και ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς στις 14 Νοεμβρίου, η εικόνα του οποίου βρίσκεται στο ναό και θεωρείται εξαιρετικής τέχνης.

14. Άγιος Νικόλαος (βόρεια του χωριού)(1700)

15. Άγιος Θεολόγος (βόρεια του χωριού)

16. Παναγία (βόρεια του χωριού)(1763)

17. Θεοτοκάκι (εντός Καστελιού, βόρειο μέρος) (προ του 14^{ου})

Ανοικοδομήθηκε τον 14^ο αιώνα. Η σημερινή του μορφή είναι αποτέλεσμα πολλών προσθηκών.

Ανακαινίστηκε το 1663. Σύμφωνα με το έθιμο κάτω από τη εικόνα της Θεοτόκου δεξιά του ιερού, υπάρχει μικρό ντουλαπάκι όπου κλείνεται η εικόνα του Επιταφίου της Παναγίας

μετά το Δεκαπενταύγουστο για να «κοιμηθεί». Αυτή η εικόνα, μεγάλης αξίας, εκλάπη το 1983(23 Αυγούστου) στα εννιάμερα της Παναγίας. Μέχρι σήμερα δεν έχει εντοπιστεί.

Γιορτάζει στις 15 Αυγούστου. Εκεί γίνονται οι παρακλήσεις στη διάρκεια του Δεκαπενταύγουστου και σύμφωνα με το έθιμο κάθε οικογένεια φέρνει από ένα καντήλι που το ανάβει όλες τις μέρες.

18. Άγιος Ιάκωβος (ανατολικά του Καστελιού)(1805)

Το ναό χρησιμοποιούσαν στα χρόνια της Τουρκοκρατίας οι καθολικοί, προκειμένου να τελέσουν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, εφόσον δεν τους επέτρεπαν οι Τούρκοι να χτίζουν ναούς.

19. Άγιος Σάββας (βόρεια του χωριού)

20. Άγιος Χριστόφορος (βόρεια του χωριού)

21. Αγία Κατερίνα (νότια του χωριού)(1660)

Στα μετόχια του Προφήτη Ηλία ανήκει και αυτός ο ναός. Σε ρυθμό μονόκλιτης καμαροσκεπούς βασιλικής, κτίστηκε το 1660. Όταν έγιναν επισκευαστικές εργασίες το έτος 1970, οι εργάτες χαλώντας τους παλαιούς σοφάδες βρήκαν στον αριστερό τοίχο έξω από το Ιερό τμήματα τοιχογραφιών.

22. Άγιος Αβέρκιος (κέντρο του χωριού)

Πραγματικό πανηγύρι έχουν οι γεωργοί και κυρίως οι αμπελουργοί στην γιορτή του Αγίου(22 Οκτωβρίου), αφού η γιορτή είναι στενά συνδεδεμένη με το άνοιγμα των βαρελιών του νέου κρασιού.

23. Χριστός (κέντρο του χωριού)(1686)

24. Άγιος Σαμψών (ανατολικά του χωριού)

Εσωτερικά και εξωτερικά επισκευάστηκε το 2003. Στις 27 Αυγούστου εορτάζεται εδώ ο Άγιος Φανούρης, όπου σύμφωνα με το έθιμο προσφέρονται πίτες(Φανουρόπιτες) στον Άγιο.

25. Άγιος Νικόλαος ο Κίσσηρας ή Κονάκι(Αθηνιός)(1764)

Αποτελεί μετόχι της Ιεράς Μονής του Προφήτη Ηλία. Μέσα στο νάρθηκα υπάρχει τάφος, όπου κείται ο Επίσκοπος Θήρας Διονύσιος (1741-1768) ο οποίος θεωρείται και ο αγιογράφος των ιερών εικόνων του ναού. Από εδώ προκύπτει και η επωνυμία «Κονάκι», που σημαίνει κατοικία του Μητροπολίτη. Το δε επίθετο «Κίσσηρας» οφείλεται στο ότι η περιοχή ολόκληρη αποτελείται από κίσσηρι δηλαδή ελαφρόπετρα.

26. Άγιοι Απόστολοι(ανατολικά του χωριού)(1758)

Το εκκλησάκι αυτό που τιμάται στο όνομα των αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, λειτουργούσε ως επισκοπικό παρεκκλήσι.

27. Άγιος Γεώργιος το Κατευχιό (δυτικά του χωριού)(1754)

Πήρε την επωνυμία από την έκφραση «κατ' ευχήν». Πάνω από τον ναό συναντάμε ερείπια πολυπληθών θολωτών κατασκευών, τα οποία πιθανόν να αποτελούσαν κατοικίες μοναχών. Η παράδοση αναφέρει ότι στο σπήλαιο που είναι πενήντα μέτρα πάνω από το ναό είχε καταφύγει κάποια πριγκίπισσα για να προφυλαχθεί από τους πειρατές.

28. Άγιος Νεκτάριος (εξωτερικό χώρο της Μονής του Προφήτη Ηλία)(1965)

Ανήκει και αυτός ο ναός στη Μονή. Κατά την ίδρυσή του ναού έγινε και το θαύμα που θυμούνται όλοι όσοι βοήθησαν και το διηγούνται. Όταν τέλειωσε το νερό και την άλλη μέρα δεν θα είχαν νερό οι μάστορες, το βράδυ έβρεξε μόνο στην αυλή του Προφήτη και γέμισε η στέρνα.

29. Ταξιάρχης (δυτικά του χωριού)(1891)

30. Μονή του Προφήτη Ηλία (ανδρικό μοναστήρι ανατολικά του χωριού)

Η Ιερά Σταυροπηγιακή και Πατριαρχική Μονή Προφήτη Ηλία βρίσκεται στην κορυφή του ομώνυμου όρους, σε υψόμετρο 567 μέτρων, τρία χιλιόμετρα από το χωριό Πύργος του δήμου Καλλιόστης, στο νοτιοανατολικό τμήμα της Σαντορίνης.

Το 1711 είναι το έτος ίδρυσης της Μονής, σύμφωνα με την κτητορική Επιστολή (6 Μαρτίου 1711) που υπογράφεται από τον επίσκοπο Θήρας Ζαχαρία Γύζη. Κητόρες είναι οι αδελφοί Γαβριήλ και Ιωακείμ, ιερομόναχοι και εφημέριοι στη γενέτειρά τους που

αποτραβήχτηκαν και ίδρυσαν το μοναστήρι, αξιοποιώντας οικογενειακά τους κτήματα. Εκεί υπήρχαν ήδη δύο εξωκλήσια, αφιερωμένα στον Προφήτη Ηλία και στην Υπαπαντή του Κυρίου.

Για να γίνει η ανέγερση της Μονής, ο Γαβριήλ και ο Ιωακείμ λόγω της οικονομικής κρίσης στον ελλαδικό χώρο, αναζήτησαν οικονομική βοήθεια από την ακμάζουσα Θηραϊκή παροικία της Κωνσταντινούπολης. Ο Γαβριήλ ταξίδεψε στην Πόλη και με την μεσολάβηση του Μέγα Αρχιμανδρίτη Αζαρία, συνάντησε τον Πατριάρχη Κύριλλο Β΄, ο οποίος συνέταξε και του παρέδωσε ειδικό

ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ, 1939

πατριαρχικό Σιγίλιο, σύμφωνα με το οποίο η Μονή κατοχυρώνεται ως Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή.

Η δύναμη της Μονής από τα μέσα του 18^{ου} μέχρι και τα μέσα του 19^{ου} αιώνα κυμάνθηκε μεταξύ 15 – 20 μοναχούς, αριθμός ιδιαίτερα μεγάλος για τις μονές του Ελλαδικού χώρου, με εξαίρεση βεβαίως τις μονές του Αγίου Όρους. Σήμερα εγκαταβιώνουν έξι μοναχοί.

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της Μονής είναι το άβατο των γυναικών. Θεσπίστηκε με την ίδρυση της Μονής. Η είσοδος των γυναικών επιτρεπόταν σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις, όπως για την προσφορά βοήθειας σε ασθενή μοναχό από συγγενή του.

Το άβατο διατηρήθηκε μέχρι τον 19^ο αιώνα, οπότε η ισχύς του κανόνα ατόνησε. Σήμερα η είσοδος γυναικών είναι ελεύθερη μόνο στο Καθολικό και το Αρχονταρίκι.

Η Μονή φημιζεται και για την εκπαιδευτική προσφορά της στο νησί αλλά και εκτός του νησιού. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Σχολή της Μαρτινούς
- Ελληνορθόδοξο Σχολείο Θήρας
- Δημοτική Σχολή Οίας
- Ετήσια συνδρομή προς το Ιερατικό Σχολείο Σύρου.

Εκτός από την σπουδαία εκπαιδευτική προσφορά, η Μονή ανέπτυξε σημαντικές δραστηριότητες φιλανθρωπικού χαρακτήρα αλλά και κοινωνικής ωφέλειας. Σημαντική όμως ήταν και η προσφορά της (υλική και ηθική) στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821. Οι θησαυροί και τα κειμήλια της Μονής αποτελούνται από χειρόγραφα, κώδικες, βιβλία, ιερά σκεύη, άγια λείψανα, εικόνες, αλλά και αντικείμενα που αφορούν την πολιτική ιστορία του νησιού, όπως σφραγίδες, έγγραφα της προεπαναστατικής και μεταεπαναστατικής Ελλάδας, φερμάνια, σιγίλια, ιερά άμφια και άλλα πολλά.

Από το 1998 Ηγούμενος της Μονής είναι ο Πάτερ Δαμασκηνός Γαβαλάς από το Φηροστεφάνι, υπό την επίβλεψη και μέριμνα του οποίου έχουν γίνει πολλές ενέργειες για την επαναλειτουργία της Μονής ως κοινόβιο. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Αναστήλωση και επισκευή των χώρων και αποκατάσταση της Μονής.
- Πλήρης καταγραφή όλων των εκκλησιαστικών θησαυρών.
- Συντήρηση των δεκάδων εικόνων και κειμηλίων τόσο της Μονής όσο και των μετοχίων της.
- Αναστηλώσεις σε μετόχια της, όπως Παναγίας Καλαμιώτισσας στην Ανάφη.
- Ολοκλήρωση εργασιών στα μετόχια Αγίου Γεωργίου Θαλασσίτη Εμπορείου και Καστελιού Πύργου.
- Ίδρυση διπλού εκδοτικού οίκου με την επωνυμία «Θεσβίτης» και «Πυρφόρος»
- Εκδόσεις ημερολογίων και κατηχητικών εντύπων
- Ίδρυση και λειτουργία πνευματικού Κέντρου της Μονής στο Καμάρι και Κέντρου Νεότητας στην Ανάφη.

Οι προσκυνητές μπορούν να επισκεφτούν την Μονή κατά τις ημέρες και ώρες των ιερών ακολουθιών.

31. Γέννηση (ανατολικά του χωριού) (προ του 1800)

Η παράδοση αναφέρει ότι το 1800 περίπου εδώ είχαν την κατοικία τους μοναχοί. Στη Βόρεια κι αριστερή πλευρά του ναού, σε απόσταση 50 μέτρων περίπου, το 1975 βρέθηκε κενοτάφιο, τρεις σκάλες κάτω από το έδαφος. Το βρήκε ο κ. Σταύρος Ζώρζος ζευγαρίζοντας, όταν εκεί βούλιαξε το ζώο του.

32. Άγιος Γιώργης ο Λαγκαδιώτης (νοτιοανατολικά του χωριού) (1859)

Είναι μετόχι της Μονής Προφήτη Ηλία και βρίσκεται σε ένα λαγκάδι, από όπου και πήρε το επίθετο «Λαγκαδιώτης». Μετά τη λειτουργία στη γιορτή του Αγίου γίνεται λιτανεία. Σύμφωνα με παλαιότερο έθιμο οι πανηγυριώτες έριχναν βαρελότα. Μέσα στον ίδιο ναό γίνεται και η γιορτή του Αγίου Αλεξάνδρου.

33. Αγία Φανερωμένη (νοτιοανατολικά του χωριού) (1872)

34. Άγιος Γιάννης τα σκαλάκια (ανατολικά του χωριού)

Γιατί για να πας στην εκκλησία περνάς από σκαλάκια

35. Άγιος Γιάννης ο Φτωχός (νοτιοδυτικά του χωριού)

Επειδή ο ναός είναι υπόσκαφος και μικρός

36. Άγιος Γεώργιος (βόρεια του χωριού) (1893)

37. Άγιοι Απόστολοι Λιβάδι (νότια του χωριού) (1872)

38. Άγιος Δημήτριος (έξω από το καστέλι) (1690)

39. Μεταμόρφωση του Σωτήρος , Χριστουλάκι (1537 - 1650)

Ήταν μετόχι της Μονής Προφήτη Ηλία από το 1725 έως το 1819, όπου εγκαταλείπεται από την Μονή για να χρησιμοποιηθεί ως ενοριακός.

Σύμφωνα με το έθιμο ο ναός στολίζεται με βασιλικούς που από την παραμονή της γιορτής (6 Αυγούστου) έχουν αφαιρέσει οι νέοι από τα σπίτια του χωριού, με σκοπό να τους επιστρέψουν ύστερα.

40. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (αριστερή πλευρά από την είσοδο του Καστελιού) (1600 περίπου)

Είναι μετόχι της Ιεράς Μονής Πάτμου. Ανακαινίστηκε το 1790.

41. Άγιος Γεώργιος (εντός Καστελιού) (1680)

Κτίστηκε από τον ιεροδιάκονο Παρθένιο Σιγάλα και αφιερώθηκε στην Μονή Προφήτη Ηλία το 1725. Από το 1735 έως το 1830 λειτούργησε ως γυναικείο μοναστήρι. Η λειτουργία της μονής σταμάτησε το 1839, όταν διαλύθηκε εξαιτίας του Οθωνικού διατάγματος. Οι μοναχές μεταφέρθηκαν στη Μονή Αγίου Νικολάου, έξω από τα Φηρά. Οι σεισμοί του 1856 και του 1956 επέφεραν καταστροφές. Το 2002 με πρωτοβουλία και έξοδα της Μονής Προφήτη Ηλία ο ναός επισκευάστηκε εσωτερικά και εξωτερικά.

42. Εισόδια της Θεοτόκου (μέσα στο Καστέλι) (1660-1661)

Το έθιμο απαιτεί την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου να στολίζεται επιτάφιος και να γίνεται περιφορά μέχρι το Θεοτοκάκι, όπου ψάλλονται τα εγκώμια της Θεοτόκου.

43. Αγία Τριάδα (Καστέλι) (1742)

Παλαιότερα επικοινωνούσε στη βόρεια πλευρά του με χώρους όπου διέμεναν μοναχοί πριν να μεταφερθούν στην Μονή Προφήτη Ηλία. Ο ναός καταστράφηκε με τον σεισμό

του 1956. Την δεκαετία του 1980 ανοικοδομήθηκε με δαπάνες των κατοίκων του Πύργου. Σήμερα στον ναό φιλοξενείται συλλογή εικόνων και κειμηλίων εποπτευομένων από το Υπουργείο Πολιτισμού.

44. Ταξιάρχου Μιχαήλ (1650-1750)

45. Τίμιος Σταυρός (έξω από το χωριό) (1686)

46. Άγιος Νικόλαος (έξω από το χωριό) (1758)

Μετόχι ναού Επισκοπής Γωνιάς.

47. Άγιος Αρτέμιος (νοτιοανατολικά του χωριού)

Είναι προσκυνητάρι και η Θεία Λειτουργία τελείται στην Αγία Θεοδοσία. Η ωλένη του χεριού του Αγίου Αρτεμίου φυλάσσεται με άλλα Άγια Λείψανα στο Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία.

- 48.** Άγιος Αντώνιος (νοτιοανατολικά του χωριού) (2001)
- 49.** Άγιος Ελευθέριος (νότια του χωριού) (1996)
- 50.** Άγιος Γεώργιος (Σκαλάκια) (νότια του χωριού)
Υπόσκαφο ξωκλήσι στην περιοχή της Αγίας Φανερωμένη.
- 51.** Άγιοι Θεόδωροι (νοτιοανατολική πλευρά του χωριού)
- 52.** Άγιος Μάρκος (νοτιοανατολικά του χωριού) (1989)
- 53.** Άγιος Σπυρίδωνας (αριστερά από το καθολικό της Ιεράς Μονής του Προφήτη Ηλία)
Γκρεμίστηκε από τον σεισμό του 1956. Πίσω από το Ιερό υπάρχει ένα κελί που, όπως λέγεται, μόνασε για τρία χρόνια εξόριστος ο Παπουλάκος Χριστόφορος. Τώρα το κελί αυτό έγινε εκκλησάκι του Αγίου Σπυρίδωνα.
- 54.** Άγιος Νεκτάριος (ανατολικά του χωριού) (1994)
- 55.** Ταξιάρχης Γαβριήλ (1924)
Βρίσκεται στον χώρο της Μονής Προφήτη Ηλία, μέσα στον αυλόγυρο του ναού του Αγίου Νεκταρίου.
- 56.** Παναγία Πορταΐτισσα (εντός της Μονής Προφήτη Ηλία)
Πρόκειται για το κελί που μόνασε ο Γέροντας Γαβριήλ πριν φύγει για το Άγιο Όρος και μετατράπηκε σε ναό το 2004 από τους Πατέρες της Μονής.
- 57.** Άγιος Λάζαρος (εντός Μονής Προφήτη Ηλία) (1999)
Μέσα στο παρεκκλήσι έχουν τοποθετηθεί τα οστά των Πατέρων της Μονής.
- 58.** Άγιοι Απόστολοι (Μαρτινούς)
Μετόχι της Ιεράς Μονής Προφήτη Ηλία. Βρίσκεται μέσα στον αυλόγυρο της παλαιάς Σχολής του Πύργου, στη θέση Μαρτινού, η οποία άρχισε να κτίζεται το 1803 και ολοκληρώθηκε το 1806.
Παλαιότερα ο ναός ήταν υπόσκαφος και βρισκόταν έξω από τον αυλόγυρο της Σχολής. Ο σημερινός ναός είναι η παλιά αίθουσα διδασκαλίας της Σχολής και οι γύρω κατεστραμμένοι χώροι είναι οι αίθουσες διαμονής των δασκάλων και των μαθητών.
- 59.** Υπαπαντή του Σωτήρος (παρεκκλήσι της Ιεράς Μονής Προφήτη Ηλία) Ανάγεται στον 15^ο αιώνα.
- 60.** Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος (παρεκκλήσι της Ιεράς Μονής Προφήτη Ηλία) (1779)
- 61.** Αγία Τριάδα (παρεκκλήσι της Ιεράς Μονής Προφήτη Ηλία) (1711)

62. Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (παρεκκλήσι της Ιεράς Μονής Προφήτη Ηλία) (1753 – 1780)

▪ **ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙ**

- 1.** Εισόδια της Θεοτόκου (πλατεία χωριού) (1931)
- 2.** Άγιοι Ανάργυροι (βόρεια του χωριού)
- 3.** Ζωοδόχος Πηγή (κέντρο χωριού) (1872)
- 4.** Κοίμηση της Θεοτόκου (πλατεία του χωριού) (1886)
- 5.** Άγιος Ευθύμιος (ανατολικά του χωριού)
- 6.** Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος (ανατολικά του χωριού) (1916)
- 7.** Άγιος Νικόλαος (νοτιοανατολικά του χωριού) (1828)
- 8.** Άγιος Παντελεήμονας (βόρεια του χωριού)
- 9.** Άγιος Νικόλαος η Πόστα (Πόστα)
- 10.** Αγία Μαρίνα (δυτικά του χωριού) (1537-1650)
- 11.** Αγία Τριάδα (δυτικά του χωριού)
- 12.** Τίμιος Σταυρός (δυτικά του χωριού)
- 13.** Άγιος Νικόλαος της Πλάκας (Πλάκα)
- 14.** Εισόδια Θεοτόκου της Πλάκας (Πλάκα)
- 15.** Χριστός στα Θέρμη (Πλάκα)
Γιατί υπάρχουν θερμές ιαματικές πηγές
- 16.** Άγιος Ευστάθιος (δυτικά του χωριού)
- 17.** Ταξιάρχης (νοτιοδυτικά του χωριού)
- 18.** Αγία Παρασκευή (Λαγκάδια)
- 19.** Άγιος Δημήτριος (Παλάδες)
- 20.** Ανάληψη (προς Ακρωτήρι)
- 21.** Αγία Άννα (ανάμεσα στο Μεγαλοχώρι και το Εμπορείο)
- 22.** Άγιος Γιάννης (βορειοανατολικά του χωριού)
- 23.** Αγία Φωτεινή (ανατολικά του χωριού)
- 24.** Άγιος Αντώνης (ανατολικά του χωριού) (1877)
- 25.** Άγιος Γεώργιος (δυτικά του χωριού) (1537-1650)

ΑΚΡΩΤΗΡΙ

1. Αγία Θεοδοσία (κέντρο χωριού) (1640)

Αφιερώθηκε στην Μονή Προφήτη Ηλία το 1731. Επειδή όμως το χωριό στερούνταν ενοριακού ναού, οι κάτοικοι, στις 20 Ιουλίου 1882, ζήτησαν από την Μονή να τους παραχωρηθεί. Το αίτημά τους ικανοποιήθηκε το έτος 1884.

Χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα ως ενοριακός ναός.

- 2. Άγιος Επιφάνειος (πλατεία χωριού) (1673)**
- 3. Αγία Αικατερίνη (πάνω χωριό) (1640)**
- 4. Αγία Φωτεινή (πάνω χωριό) (1984)**
- 5. Άγιος Τρύφωνας (πάνω χωριό)**
- 6. Άγιος Γεώργιος (πάνω χωριό)**
- 7. Άγιος Νικόλαος (παραλία)**
- 8. Άγιος Νικόλαος ο Ορφανός (πάνω χωριό)**
Επειδή η εκκλησία είναι πολύ μικρή
- 9. Άγιος Νικόλαος ο Κρίνος (πάνω χωριό)**
Επειδή κοντά στην εκκλησία φυτρώνουν κρινάκια.
- 10. Αγία Παρασκευή (κέντρο χωριού)**
- 11. Ταξιάρχης (προς Φάρο)**
- 12. Παναγία η Κοίμηση (προς Φάρο) (1657)**
- 13. Παναγία Χωστή (κέντρο χωριού)**
Γιατί είναι χωμένη, πιο κάτω δηλαδή από την επιφάνεια του εδάφους.
- 14. Παναγία Θεοσκέπαστη (προς Φάρο)**
- 15. Άγιος Ιωάννης (προς Φάρο)**
- 16. Παναγία του Πάλου (παραλία)**

17. Άγιος Νικόλαος του Πάλου (παραλία)

- 18.** Χριστός του Απίανου (προς παραλία) (περί το 1750)
Επειδή στην περιοχή φυτρώνουν απίαντοι (είδος θάμνου)
- 19.** Άγιος Δημήτριος (κέντρο χωριού)
- 20.** Τίμιος Σταυρός (νότια χωριού)
- 21.** Ανάληψη (ανατολικά του χωριού)
- 22.** Χριστός (νότια του χωριού)
- 23.** Αγία Μαρκέλλα (προς παραλία Καμπιά) (περί του 1998)
- 24.** Αγία Τριάδα (πλατεία χωριού) (περί του 1990)
- 25.** Άγιος Ανδρέας (προς Φάρο) (περί του 1998)
- 26.** Άγιος Ραφαήλ (προς Φάρο) (περί του 1998)
- 27.** Άγιος Εφραίμ (πάνω χωριό) (περί του 1998)
- 28.** Άγιοι Πάντες (πάνω χωριό)
- 29.** Άγιος Ελευθέριος (κέντρο χωριού) (περί του 1998)
- 30.** Αγία Αθηνά (προς Φάρο) (περί του 2002)
- 31.** Παναγία η Φλεβαριώτισσα (κέντρο χωριού, στον αυλόγυρο του Καστελιού)
Προϋπήρχε στο Καστέλι μέχρι τον σεισμό του 1956, όπου και καταστράφηκε. Ανοικοδομήθηκε πριν από 10 περίπου χρόνια στην ίδια ακριβώς θέση.
- 32.** Ιερά Μονή Αρχαγγέλου (1731)
Ιδρύθηκε από τους ιερομόναχους Αγάπιο και Αθανάσιο. Σήμερα δεν υπάρχει.

▪ **ΕΜΠΟΡΕΙΟ**

1. Παλιά Παναγιά (Καστέλι) (1537-1660)
2. Παναγία (κέντρο χωριού) (1974-1978)
3. Άγιος Σπυρίδωνας (Ποταμός)
4. Άγιος Χαράλαμπος (Πλακωτά)
5. Άγιος Βασίλης (Βουναλάκια)
6. Αγία Φωτεινή (Εξωμύτης) (1984)
7. Άγιος Αντώνης (Μύλοι)
8. Άγιος Γιώργης ο Θαλασσίτης (1537-1650)

Βρίσκεται στην περιοχή του Εμπορείου, μεταξύ Περίσσας και Εξωμύτη κοντά στη θάλασσα. Αρχικά βρισκόταν μέσα σε έναν μικρό αμπελώνα της Μονής Προφήτη Ηλία. Αργότερα με αίτηση των κατοίκων του Εμπορείου, σύμφωνα με την παράδοση, δόθηκε άδεια να χρησιμοποιηθεί ένα μέρος του αμπελώνα ώστε να επεκταθεί ο ναός και μείνει πλέον ανεξάρτητος. Γύρω στο 1970, μετά από αναγκαίες ανακαινίσεις, τα δύο πλάγια κλίτη μετατράπηκαν σε παρεκκλήσια. Νότια του Αγίου Ελευθερίου και Βόρεια του Ευαγγελιστή Μάρκου.

Σήμερα, μετά από την φροντίδα της αδελφότητας, συντηρήθηκε και αναπαλαιώθηκε και λειτουργεί πλέον ως γυναικείο μοναστήρι στο οποίο εγκαταβιώνουν δύο μοναχές.

9. Άγιος Νικόλαος ο Μαρμαρίτης (αμπέλια)

Οικογενειακό ταφικό μνημείο του 3ου αιώνα π. Χ. με σχεδόν τετραγωνικό σχήμα και διαστάσεις 4,18Χ3,59 μέτρα. Βρίσκεται στην είσοδο του χωριού Εμπορείο της Σαντορίνης. Σώζεται μέχρι και τη στέγη και είναι χτισμένο εξ

ολοκλήρου από γκριζο πελεκητό μάρμαρο. Στην εποχή μας μετατράπηκε σε χριστιανική εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο.

Πήρε την προσωnumία Μαρμαρίτης από το υλικό κατασκευής του κτιρίου. Τρεις μονολιθικοί μαρμάρيني δοκοί στο εσωτερικό στηρίζουν τη στέγη από μαρμάρινες πλάκες. Στο εσωτερικό του υπάρχει μικρή κόγχη, η οποία προοριζόταν να στεγάσει άγαλμα της θεότητας Βασιλείας, όπως αναγράφεται σε επιγραφή που υπάρχει χαραγμένη εκεί. Η κόγχη πλαισιώνεται από μικρούς ιωνικούς κίονες, οι οποίοι στηρίζουν δωρικό επιστύλιο.

- 10.** Ιερός Ναός Αγίου Αβέρκιου Εμπορείου Θήρας
Θεωρείται προστάτης του κρασιού και για το λόγο αυτό οι πιστοί τον τιμούν πίνοντας τοπικό κρασί και ανοίγοντας για πρώτη φορά τα βαρέλια με το νέο κρασί της χρονιάς.
- 11.** Προφήτης Ηλίας ο Χαμηλός (Γαβρίλος)
Σε αντιδιαστολή με το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία που είναι χτισμένο στο ψηλότερο σημείο του νησιού.
- 12.** Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (Γαβρίλος)
- 13.** Αγία Αικατερίνη (Άγιος Βασίλης) (1650-1750)
Μετόχι της Μονής Αγίου Θεοβαδίστου του όρους Σινά
- 14.** Άγιος Μόδεστρος (Άγιος Βασίλης)
- 15.** Άγιος Παντελεήμονας (Άγιος Βασίλης)
- 16.** Άγιος Ιωάννης (Άγιος Βασίλης)
- 17.** Αγία Ειρήνη (Χώνες)
- 18.** Άγιος Μερκούριος (Βλυχάδα)
- 19.** Άγιος Γιώργης ο Φτωχός (Κεντουκλά)
- 20.** Άγιος Νικήτας (αμπέλια)
- 21.** Αγία Ελεούσα (Γουλάς ή Μαματσού)
- 22.** Αγία Τριάδα (Μαματσού) (1700)
Αφιερώθηκε στην Μονή του Προφήτη Ηλία στις 12 Δεκεμβρίου 1756.
- 23.** Άγιος Αρτέμιος (Γουλάς)
- 24.** Άγιος Ευστάθιος (Γουλάς)
- 25.** Παναγία Άη-Γιωργιού (Μαματσού)
Επειδή γιορτάζει του Αγίου Γεωργίου
- 26.** Αγία Θεοδοσία (Λότζα)
- 27.** Άγιος Θεολόγος (Μεσανά)
- 28.** Άγιος Μερκούρης (Χώνες) (1537-1650)
- 29.** Άγιος Αθανάσιος
- 30.** Αγία Παρασκευή (Κατσινάρος)
- 31.** Ταξιάρχης (Βουναλάκια)

- 32.** Άγιος Νικόλαος (Βουναλάκια)
- 33.** Μεταμόρφωση Σωτήρος (Μαματσού)
- 34.** Άγιος Γεώργιος ο Φτωχός (Γαβρίλος)
- 35.** Άγιος Σαμψών (ανάμεσα Βλυχάδας και Κεντουκλά) (1985)
- 36.** Άγιος Γιάννης το δεντρί (Περίσσα) (προ του 1887)
Αφιερώθηκε στην Μονή Προφήτη Ηλία το 1887.
- 37.** Τίμιος Σταυρός (Περίσσα) (προ του 16^{ου} αιώνα)
- 38.** Άγιος Αντώνιος (πηγάδι Περίσσας)
- 39.** Γενέσιο Θεοτόκου ή Παναγία Κατευχιανή (βουνό Περίσσας)
(1537-1650)
- 40.** Αγία Ειρήνη (Περίσσα)(1537-1650)
- 41.** Άγιος Θεολόγος (Ποταμός)
Μετόχι Ιεράς Μονής Πάτμου
- 42.** Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (1980)
- 43.** Αγία Αικατερίνη της Σιέννης (είσοδος Καστελιού)
Ανακαλύφθηκε το 1975. Λειτουργούσε παλαιότερα ως μικρό
κοινόβιο των Δομινικανίδων, που ήταν παλαιότερο της Ιεράς
Μονής των Δομινικανίδων στο Σκάρο (1596).

2. Θηρασία

- 1.** Αγία Ειρήνη (Ρίβα)
- 2.** Άγιος Δημήτριος (Ποταμός)
- 3.** Παναγία Γιάτρισσα (Ποταμός)
- 4.** Παναγία των Εισοδίων ή του Λαγκαδιού (Αγριλιά) (1887)
- 5.** Άγιος Κωνσταντίνος (Μανωλάς) (1874)
- 6.** Προφήτης Ηλίας (Κερά Τρυπητή)
- 7.** Μοναστήρι της Παναγίας της Τρυπητής (Κερά)
Αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου
- 8.** Άγιος Χαράλαμπος (Μανωλάς)
- 9.** Άγιος Σπυρίδωνας (Ποταμός)
- 10.** Άγιος Ιωάννης (Ποταμός)
- 11.** Μεταμόρφωση Σωτήρος (Αγριλιά)
- 12.** Άγιος Ιωάννης (Μανωλάς)
- 13.** Άγιος Κωνσταντίνος και Αγία Ειρήνη (Μανωλάς)
- 14.** Ανάληψη Κυρίου (Μανωλάς)
- 15.** Αγία Κυριακή (Μανωλάς)
- 16.** Αγία Ειρήνη Χρυσοβαλάντου (Μανωλάς)
- 17.** Άγιος Νικόλαος (Κόρφος)

18.

3. Χριστιανά (σύμπλεγμα νησιών)

1. Άγιος Βασίλειος (Βόρεια του νησιού)
2. Μονή Αγίου Ιωάννη Θεολόγου

Αρχαιότερη όλων των Μονών που ανήκουν στην Ιερά Μητρόπολη Θήρας. Βρίσκεται στη νησίδα Χριστιανά. Αποκαλύφθηκε το 1857 από τον Ιωσήφ Δεκιγάλα. Ιδρύθηκε μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού σε ολόκληρη την Ελλαδική χώρα, γι' αυτό και η ονομασία των πρώην ανώνυμων νησίδων, σε Χριστιανά.

4. Παλαιά Και Νέα Καμένη

1. Άγιος Νικόλαος (Παλαιά Καμένη)
2. Ταξιάρχης (Νέα Καμένη)

5. Οι εκκλησίες της Ίου

Όπως και σε όλα τα κυκλαδίτικα νησιά, έτσι και στην Ίο οι εκκλησίες είναι σπαρμένες παντού, έτσι αποδεικνύεται και το δέσιμο της καθημερινής ζωής των νησιωτών με την θρησκευτική αντίληψη. Βέβαια στην Ίο είναι μια ξεχωριστή περίπτωση, καθώς σε 108 τετραγωνικά χιλιόμετρα και σε ένα νησί με λιγότερο από 2000 κατοίκους, υπάρχουν 365 εκκλησίες. Από τις 365 αυτές εκκλησίες, παραπάνω από τις μισές είναι επισκέψιμες. Παρακάτω θα κάνουμε μία αναφορά σε όσες εκκλησίες, εξωκκλήσια και μονές υπάρχουν καταγεγραμμένα ανά περιοχή.

▪ ΑΓΙΑ ΘΕΟΔΟΤΗ

1. Άγιοι Ανάργυροι (κατοικίες)
2. Παναγία Γενέσιον (ή Αγία Θεοδότη).

Έχει κτισθεί εδώ και 500 χρόνια, στα ερείπια ίσως αρχαίου ναού της Αθηνάς. Στην αρχή ήταν καθολική εκκλησία που αργότερα έγινε ορθόδοξη και τιμάται σήμερα την ημέρα της γέννησης της Θεοτόκου. Δεν είναι γνωστό πότε έγινε η μεταβολή της τιμωμένης Αγίας ούτε είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με ακρίβεια πότε γιόρταζε ο ναός αυτός. Πάντως το τέμπλο του ναού, στη θέση όπου

τοποθετείται η εικόνα του Αγίου στο όνομα του οποίου τιμάται ο ναός, βρίσκεται ακόμα η εικόνα της Παρθένου Μάρτυρος. Η εκκλησία διατηρείται θαυμάσια εξαιτίας της επιμέλειας των κατοίκων και της άριστης αρχιτεκτονικής. Εξωτερικά έχει παγκάδες (πεζούλια) για να κάθονται οι προσκυνητές και μια τεράστια χαρουπιά τους προστατεύει από τον ήλιο. Επίσης διακρίνει κανείς κελιά με εντοιχισμένα κρεβάτια για τους πιστούς, καθώς και αποθήκες. Κάθε χρόνο στις 8 Σεπτεμβρίου γίνεται πανηγύρι.

▪ **ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ**

1. Άγιος Δημήτριος (Δεν υπάρχει πια)
2. Θολάκι (παλιά ειδωλολατρικός ίσως ναός)
3. Αγία Μαρίνα
4. Άγιος Ταξιάρχης (απέναντι από την Αγία Μαρίνα)
5. Άγιοι Πατέρες (ερειπωμένα, δίπλα στην Αγία Μαρίνα)

▪ **ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ**

1. Άγιοι Απόστολοι, Σύναξη (Δεν υπάρχει πια)
2. Άγιοι Πέτρος και Παύλος (Δεν υπάρχει πια)

▪ **ΑΓΙΟΦΥΡΙ**

1. Αγία Αικατερίνη
2. Άγιος Γεώργιος (δεν υπάρχει πια)
3. Άγιοι Σαράντα.
Σώζονται μόνο τα τοιχία. Πολύ παλιά εκκλησία, κτισμένη ίσως εδώ και 500 χρόνια.
4. Άγιος Πολύκαρπος
Γραφικό ξωκλήσι, κτισμένο μέσα σε μία σπηλιά. Δεν έχει επισκευασθεί ποτέ. Την ονομασία «Πολύκαρπος» την πήρε από την περιοχή που είναι πολύ εύφορη.
5. Κοίμηση Παναγίας
Κατά την παράδοση την εκκλησία αυτή την έκτιζαν αλλά συνέχεια γκρεμιζόταν. Κτίσθηκε εννέα φορές. Δεν υπάρχει πια.

▪ **ΒΟΥΝΙ**

1. Άγιος Δημήτριος του Καλοπαντρεμένου

2. Άγιος Ιωάννης, Ερημίτης

▪ **ΒΟΥΡΛΙΔΑΚΙΑ**

1. Άγιος Γεώργιος

Πρώτα ήταν ένα τυπικό νιώτικο ξωκλήσι, αλλά σιγά – σιγά οι κάτοικοι το μεγάλωσαν. Παλιά εκεί γινόταν πανηγύρι. Η εικόνα του Αγίου Γεωργίου είναι πολύ παλιά.

Κατά την παράδοση, πριν από 150 χρόνια περίπου, ένας νιώτης που φρόντιζε αυτό το ξωκλήσι, προσβλήθηκε από μία αθεράπευτη ασθένεια. Κάποια μέρα, ενώ καθόταν, απελπισμένος πια, πίσω από αυτήν την εκκλησία, άπλωσε το χέρι του και τυχαία έπιασε ένα χόρτο. Ασυνείδητα, ως θεία φώτιση, ακούμπησε το χόρτο στη μασχάλη του, εκεί δηλαδή που πονούσε, και είπε: «Αϊ – Γιώργη μου, βοήθησέ με κι εγώ υπόσχομαι ότι πάντα θα σε φροντίζω». Το θαύμα έγινε κι ο άνθρωπος θεραπεύτηκε.

▪ **ΓΙΑΛΟΣ**

1. Αγία Ειρήνη

Βρίσκεται στην είσοδο του λιμανιού στο Γιαλό και χτίστηκε εκεί για να καλωσορίζει τους επισκέπτες του νησιού. Είναι ένα ιδιόρρυθμο κτίσμα του 17^{ου} – 18^{ου} αιώνα και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

2. Άγιος Γεώργιος (χαραγμένες εικόνες από Τούρκους)

▪ **ΚΑΛΑΜΟΣ**

1. Άγιος Ιωάννης

Η εκκλησία του Αγίου Ιωάννη του Καλάμου βρίσκεται μακριά από το χωριό. Είναι ένα μεγάλο μοναστήρι το οποίο παλαιότερα μόναζαν πολλοί μοναχοί. Κατά την παράδοση, στην περιοχή αυτή πέταξαν το κομμένο κεφάλι του Αγίου Ιωάννη και γι' αυτό έκτισαν εκεί την εκκλησία. Εορτάζει στις 29 Αυγούστου, οπότε γίνεται και πανηγύρι. Οι κάτοικοι της Ίου πιστεύουν πως ο πιο θαυματουργός Άγιος του νησιού είναι ο Άγιος Ιωάννης ο Κάλαμος. Έτσι κάθε άνθρωπος που είχε κάποιο πρόβλημα, ζητούσε την βοήθεια του Αγίου, και σύμφωνα με τα θαύματα που αναφέρονται σε αυτόν, πάντα βοηθούσε εκείνους που πίστευαν πραγματικά στην δύναμή του. Αλλά και σε όσους παραμελούσαν τις υποχρεώσεις τους προς αυτόν, πάντα τους τις υπενθύμιζε μέσα από τα όνειρα.

▪ **ΚΑΜΠΑΚΙ**

1. Χριστού

2. Άγιος Ιωάννης

Το εξωκλήσι αυτό, από τις αγιογραφίες που μέχρι πρότινος σώζονταν, εικάζεται πως ήταν αρχαίος βυζαντινός ναός.

▪ **ΔΕΣΗ**

1. Άγιος Γεώργιος (δεν υπάρχει πια)

2. Ιωάννης Χρυσόστομος (δεν υπάρχει πια)

3. Άγιος Λουκάς (δεν υπάρχει πια)

4. Άγιοι Πέτρος και Παύλος

5. Άγιος Σάββας

▪ **ΕΠΑΝΩ ΚΑΜΠΟΣ**

1. Αγία Άννα (προς Κουλιδά)

2. Άγιος Αρτέμης

3. Άγιος Βλάσσης

4. Άγιος Γεώργιος (προς Κουλιδά)

5. Άγιος Γεώργιος (Βάλβη)

Από την κατασκευή του φαίνεται ότι είναι ο αρχαιότερος ναός στην ύπαιθρο της Ίου. Είναι καμαροσκεπής με αψίδα «μετέωρη» και περιβάλλεται από ερειπωμένες αγροικίες .

6. Άγιος Ηλίας

7. Άγιος Ιωάννης, Βαλέτα (βουλισμένη , ξανακτίστηκε)

8. Άγιος Ιωάννης , Μπιζίνη

9. Παναγία Εισόδια (Ελληνικά)

Καμαροσκεπής ναός κτισμένος στα ερείπια μεγάλου αρχαίου κτιρίου που οι τοίχοι του σώζονται σε ύψος 2 μέτρων περίπου. Υλικό του αρχαίου κτιρίου χρησιμοποιήθηκε και στην τοιχοδομία του ναΐσκου.

10. Άγιος Στέφανος (βουλισμένη)

11. Άγιος Ταξιάρχης , Κρητικός

12. Χριστού, του Λώρη (δεν υπάρχει πια)

13. Άγιος Σπυρίδωνας (πλαγιά Κουλιδά)

14. Αγία Βαρβάρα (Βαρδούμη)

15. Άγιος Νικόλαος

Βρίσκεται στην περιοχή Βαρδούμη μέσα σε ένα κτήμα που ανήκει στην οικογένεια Λαμπάρα , η οποία και την φροντίζει. Κατά την παράδοση, ένα βράδυ ο κ. Μιχαήλ Λαμπάρας είδε στον ύπνο του τον Ν. Μπουλούμπαση που έμενε στον Επάνω Κάμπο. Ο κάμπος είχε πλημμυρίσει και ο Μπουλούμπασης κινδύνευε να πνιγεί. Καλούσε σε βοήθεια φωνάζοντας «Μιχάλη σώσε με». Ο Λαμπάρας πήγε κοντά και τον έσωσε. Όταν ξύπνησε, επηρεασμένος από το όνειρο, πήγε να δει την εκκλησία. Η παλιά πόρτα της εκκλησίας είχε σπάσει και η εκκλησία είχε γεμίσει νερά. Έτσι η εκκλησία σώθηκε.

16. Άγιος Θεόδωρος (στάβλος)

▪ **ΚΛΙΜΑ**

1. Αγία Αικατερίνη (βουλισμένη)
2. Αγία Άννα (προς Κάλαμο, δεν υπάρχει πια)
3. Άγιος Δημήτριος
4. Άγιος Ιωάννης , Πρόδρομος

▪ **ΚΟΤΗ**

1. Άγιοι Ανάργυροι
2. Παναγία τα Νιάμερα (πρώην Αγία Άννα)
3. Αγία Τριάδα

▪ **ΚΟΥΜΠΑΡΑ**

1. Άγιος Νικόλαος

Τυπικό νιώτικο ξωκλήσι. Το καθιερωμένο πανηγύρι, στις 7 Δεκεμβρίου, προσελκύει πολύ κόσμο.

▪ **ΚΥΠΑΡΙΣΣΙ- ΓΥΦΤΙΚΑ**

1. Αγία Βαρβάρα (Κυπαρίσσι)
2. Άγιος Νικόλαος
3. Παναγία Ευαγγελισμός (Γύφτικα)

▪ **ΜΑΓΓΑΝΑΡΙ**

1. Αγία Κυριακή (κατεστραμμένη)
2. Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη

3. Άγιος Νικόλαος (κατεστραμμένη)

▪ **ΜΑΥΡΟΥΔΗ**

1. Παναγία Ευαγγελισμός
2. Άγιος Ταξιάρχης

▪ **ΜΠΟΥΡΗ**

1. Παναγία Κοίμηση
2. Άγιος Ιωάννης (ερειπωμένη)
3. Τίμιος Σταυρός (ερειπωμένη)

▪ **ΜΟΥΡΙΑ**

1. Άγιος Δημήτριος

▪ **ΜΥΛΟΠΟΤΑΣ**

1. Αγία Ανάληψη (Μερσινιά)
2. Άγιος Γεώργιος , Ορφανός (Μερσινιά)
3. Άγιος Ιωάννης , Πρόδρομος
4. Παναγία στο Δάσος, Κοίμηση
5. Παναγία το Γενέσιον (Βάγια)
6. Παναγία Μερσινιά

Βρίσκεται στο βουνό Μερσινιά. Σύμφωνα με την παράδοση η Παναγία η Μερσινιά ήθελε να κτιστεί εκκλησία σε μέρος που να βλέπει προς την Κρήτη. Οι κάτοικοι όμως έκτισαν την εκκλησία στην περιοχή Σόπα. Η εικόνα έφυγε από εκεί και πήγε στο βουνό Μερσινιά, απ' όπου μπορούσε να βλέπει προς την Κρήτη. Οι κάτοικοι «κατάλαβαν την επιθυμία της» και έκτισαν εκεί τον ομώνυμο ναό.

7. Άγιος Ταξιάρχης, Ασώματος
8. Άγιος Σάββας (κοντά στη λιμνοδεξαμενή)

▪ **ΝΕΡΑΚΙ**

1. Χριστός (Βόθωνοι)

▪ **ΠΑΝΤΟΥΣΗΣ (ΣΤΟΥ ΞΕΝΑΡΙΟΥ)**

1. Άγιος Νικόλαος (δεν υπάρχει πια)

▪ ΠΛΑΚΕΣ

1. Αγία Κυριακή
2. Άγιος Μάμας

▪ ΠΛΑΚΩΤΟΣ

1. Άγιος Αντώνιος (προς Βουνί) (δεν υπάρχει)
2. Άγιος Γεώργιος (πίσω Πλακωτός)
3. Παναγία Τσουμπακιανού
4. Άγιος Χαράλαμπος (βουλισμένη)

▪ ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΟ

1. Παναγία, Παλιοκαστρίτισσα- Γέννηση Θεοτόκου

Το Παλιόκαστρο είναι κάστρο κτισμένο σ' ένα από τα ψηλότερα σημεία της Ίου, στο ανατολικό τμήμα του νησιού. Ακριβώς από κάτω υπάρχει χαράδρα 200 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας. Παλιότερα η εκκλησία του κάστρου ήταν μοναστήρι που προστάτευε τους καλόγερους και τους κατοίκους της γύρω περιοχής από τους πειρατές και τους κλέφτες. Η περιφέρεια του κάστρου είναι 150-200μ. Μέσα στο κάστρο υπάρχει το εκκλησάκι της Παναγίας της Παλιοκαστρίτισσας. Γιορτάζει στις 8 Σεπτεμβρίου.

▪ ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ

1. Άγιος Κωνσταντίνος και Ελένη
2. Άγιος Προκόπιος

Ονομάζεται και εκκλησία του Βαλέπτα. Παλιά εκκλησία. Λόγω των φθορών έχει επισκευαστεί.

▪ ΠΕΡΤΕΣΗ

1. Παναγία Ευαγγελισμός

▪ ΠΗΓΑΔΑΚΙΑ

1. Άγιος Νικόλαος (Βροντή)
2. Παναγία , Ξεχωριανή (δεν υπάρχει πια) (Καθολική)
3. Άγιος Σώστης (δεν υπάρχει πια)

▪ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ

1. Άγιος Ηλίας (Ο.Τ.Ε.)

Τυπικό νιώτικο ξωκλήσι κτισμένο στην κορυφή του ομώνυμου βουνού. Υπάρχει και στην Ίο η παράδοση που θέλει τον προφήτη Ηλία ψαρά. Κατά την παράδοση λοιπόν, κάποια μέρα, ενώ ο προφήτης – ψαράς – ψάρευε, τρύπησε η βάρκα του και βούλιαξε αν και η θάλασσα δεν ήταν φουρτουνιασμένη. Ο ίδιος σώθηκε. Πήρε τα κουπιά της βάρκας του κι ανέβηκε σ' ένα ψηλό βουνό. Είπε: «δεν θα ξαναψαρέψω πια, αλλά θα κτίσω εδώ ένα σπίτι, όπου θα μείνω μόνιμα». Γι' αυτό κι οι εκκλησίες του προφήτη Ηλία κτίζονται στις κορυφές των βουνών.

▪ ΠΥΡΓΟΣ

1. Άγιος Ιωάννης (Γενέθλιο)

Η εκκλησία του Αγίου Ιωάννη είναι κτισμένη στο ψηλότερο βουνό της Ίου. Ήταν βυζαντινός ναός και πιθανόν έχει κτιστεί το 16^ο αιώνα πάνω στα ερείπια του αρχαίου ναού, όπου λατρευόταν ο θεός Απόλλωνας. Παλιά ήταν μοναστήρι που άνηκε στη μονή Χοζοβιώτισσας. Την τοποθεσία τη διάλεξαν οι ίδιοι, οι καλόγεροι για ησυχαστήριο τους, μια και ήταν πολύ μακριά από τη Χώρα. Έκτισαν τα κελιά τους σε έκταση 500 τ. μ. περίπου και καταμεσής της έκτασης αυτής δέσποζε το εκκλησάκι του Αϊ Γιάννη.

Κοντά στο μοναστήρι υπάρχουν τρεις βρύσες από τις οποίες τρέχει κρυστάλλινο νερό της, που επέτρεπε στους μοναχούς ποτίζουν τα μπουστάνια τους. Η μια από τις βρύσες ονομάζεται «κρύα» βρύση για το πολύ κρύο νερό της. Η άλλη ονομάζεται «βασιλική» για το καθαρό και πόσιμο νερό. Ο Άγιος Ιωάννης γιορτάζει το Γενέσιον του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστή στις 24 Ιουνίου, αλλά και τη 1^η- 2^η Αυγούστου για όσους πιστούς δε βρίσκονται στο νησί στα τέλη του Ιουνίου. Μετά την λειτουργία οι πιστοί συγκεντρώνονται όλοι μαζί και τρώνε. Κατά το βράδυ ανάβουν φωτιές με τους Μάηδες και πηδάνε πάνω από αυτές.

ΕΘΙΜΑ: Α) Φωτάραις: Την παραμονή της γιορτής ανάβουν στην Ίο «φωτάραις», αφού σβήσουν, παίρνουν οι ανύπαντρες γυναίκες στάχτη απ' τη φωτιά, τη βάζουν στην πτέρνα τους και στη συνέχεια πηγαίνουν στο σπίτι τους. Έπειτα συγκεντρώνονται και πηγαίνουν σε ένα πηγάδι, για να αντλήσουν «αμίλητο νερό». Το νερό το αντλεί μια από την παρέα «πρωτογόνατη» δηλαδή πρωτότοκη και μέχρι να μεταφέρουν το λαγήνι με το νερό στο μέρος όπου θα βγει ο «ακλείδωνας» δεν πρέπει να μιλήσει. Μέσα στο νερό ρίχνουν

καρπούς που σημαδεύουν με κριθάρι ή με γαρύφαλλα. Τους καρπούς από το λαγήνι βγάζει η «πρωτογόνατη». Μετά το τέλος του «ακλειδωνα» όλες οι ανύπαντρες κοπέλες βάζουν στο στόμα «αμίλητο νερό» και πηγαίνουν στα σπίτια τους. Σ' όλη την διαδρομή, από τις «φωτάραις» στο σπίτι τους με τη στάχτη στη πτέρνα, και από τον τόπο του «ακλειδωνα» μέχρι το σπίτι τους με το «αμίλητο νερό» στο στόμα, ότι όνομα ακούσει η κοπέλα, αυτό θα είναι το όνομα του συζύγου της.

B) ΑΜΙΛΗΤΟ ΝΕΡΟ : (Ανήμερα, στο πανηγύρι, στις 24 Ιουνίου). Το πρώτο παιδί κάποιας οικογένειας πηγαίνει στη βρύση και γεμίζει ένα δοχείο με νερό. Στη διαδρομή όμως απαγορεύεται να μιλήσει. Αφήνει το δοχείο έξω από την εκκλησία και το σκεπάζει με ένα πανί. Όποιος πηγαίνει στην εκκλησία ρίχνει μέσα στο δοχείο ότι θέλει (ένα ρολόι, μια αλυσίδα,...). Όταν τελειώσει η λειτουργία και βγαίνουν οι πιστοί, περνούν μπροστά από το παιδί και το δοχείο. Τότε το παιδί δίνει στον καθένα το αντικείμενο που είχε ρίξει στο δοχείο λέγοντάς του, όμως , και ένα ποιηματάκι.

▪ ΡΕΜΑΤΙΕΣ

1. Άγιος Στέφανος (δεν υπάρχει)

▪ ΤΣΟΥΚΑΛΑΡΙΑ

1. Αγία Ανάσταση (βουλισμένη)
2. Αγία Άννα (Ανατολικά της Χώρας)
Κτισμένη πάνω στα ερείπια του Αγίου Διονυσίου, που πιστεύεται ότι ήταν η πρώτη ορθόδοξη εκκλησία στην Ίο.
3. Άγιος Δημήτριος (Ανατολικά της Χώρας)
4. Παναγία (Εισόδια)
Παλιά ήταν μοναστήρι. Υπήρχαν στο εσωτερικό της παλιές μικρές εικόνες και αναθήματα. Τώρα δεν υπάρχει τίποτα από αυτά.
5. Σταυρού (Μύλοι)

▪ ΧΩΡΑ

1. Παναγία η Καθολική (1780)
2. Παναγία η Γκρεμιώτισσα
Βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο της Χώρας, σε μια βραχώδη περιοχή, στην οποία οφείλει και το όνομά της. Χτίστηκε το 1797 και γιορτάζει στις 15 Αυγούστου.
3. Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος (1784 και 1789 ανακαίνιση)
4. Αγία Αικατερίνη
5. Άγιος Νικόλαος Λαζάρου

6. Χρυσοπηγή (1796)

7. Ευαγγελισμός

Χτίστηκε το 1930 και είναι ένας αρκετά επιβλητικός ναός. Ο ναός αυτός χτίστηκε κοντά σε μια παλαιότερη εκκλησία, αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο, η οποία γκρεμίστηκε για να ανεγερθεί ο ναός του Ευαγγελισμού. Είναι βασιλική με τρούλο και εγκαινιάστηκε το 1931.

8. Άγιος Νικόλαος – Αγία Βαρβάρα (τρίδυμος ναός)

9. Άγιος Νικόλαος (Κάστρο)(1881)

10. Άγιος Γεώργιος

11. Σταυρού (1790)

12. Φανερωμένη (17^{ος} αιώνας)

13. Άγιος Βασίλειος

14. Άγιος Ανδρέας και Αγία Κυριακή (1819 και 1795)

15. Άγιος Ιωάννης Θεολόγος

16. Άγιος Παντελεήμονας

17. Ταξιάρχων ή Θεοσκέπαστη (1864)

18. Εισόδια της Θεοτόκου (Παναγία Κουντουτιανή) (1911)

19. Μετόχι ή Αμοργιανή (ήταν μετόχι και άνηκε στην Παναγία την Χοζοβιώτισσα)(1579)

20. Χριστού (Κάστρο)

21. Άγιος Ελευθέριος (Κάστρο)

22. Άγιος Γεώργιος (Κάστρο)

23. Άγιοι Ανάργυροι

▪ ΨΑΘΗ

1. Αγία Ειρήνη

2. Άγιος Ιωάννης – Πρόδρομος

Ο ναός είναι κτισμένος πάνω σε αρχαίο ναό. Η περίεργη αρχιτεκτονική του δηλώνει ότι έχει κτιστεί από ξένο τεχνίτη, πιθανόν Αμοργιανό.

3. Άγιος Ιωάννης –Καρυστινός (δεν υπάρχει)

4. Άγιος Νικόλαος (βουλισμένη)

5. Παναγία το Πορί

Τυπικό νιώτικο ξωκλήσι που ξεχωρίζει για το μαρμάρινο σταυρό που έχει στην είσοδο του.

6. Σταυρού (βουλισμένη)

6. Ανάφη

Το νησί της Ανάφης, σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, αναδύθηκε μέσα από το βυθό του Αιγαίου, με διαταγή του Απόλλωνα, για να προσφέρει καταφύγιο στους Αργοναύτες, οι οποίοι κινδύνευαν από μεγάλη καταιγίδα. Αυτοί, με τη σειρά τους, για να ευχαριστήσουν το θεό ίδρυσαν βωμό και αργότερα το ναό του Αναφαιίου Απόλλωνα, στη θέση όπου σήμερα δεσπόζει το μοναστήρι της Παναγίας της Καλαμιώτισσας. Τα αρχαιολογικά ευρήματα του νησιού μαρτυρούν ότι η Ανάφη κατοικούνταν από τα προϊστορικά χρόνια, αρχικά από τους Φοίνικες και αργότερα από τους Δωριείς, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στο κέντρο του νησιού και ίδρυσαν την πόλη της Ανάφης. Κατά τη διάρκεια του Μεσαιώνα ανήκε στο Δουκάτο της Νάξου και ήταν υπό την κυριαρχία του Μάρκου Σανούδου. Τότε κτίστηκε και το κάστρο της Χώρας, τα ερείπια του οποίου σώζονται ως τις μέρες μας. Το νησί βρέθηκε πολλές φορές στο στόχαστρο των πειρατών και γνώρισε πολλές καταστροφές και λεηλασίες. Το 1537 πέρασε στην κυριαρχία των Τούρκων και τελικά ενσωματώθηκε στο ελληνικό κράτος το 1832.

Παρακάτω θα κάνουμε μία αναφορά στις πιο γνωστές εκκλησίες, εξωκκλήσια και μονές που υπάρχουν καταγεγραμμένα:

1. Μοναστήρι Παναγίας Καλαμιώτισσας (Κάλαμος) (17^{ος} αιώνας)

Στα ερείπια του αρχαίου ιερού του Απόλλωνα στο όρος Κάλαμος είναι χτισμένο το Κάτω Μοναστήρι της Παναγίας της Καλαμιώτισσας (1887) που διαθέτει ξενώνες και πολλά ιερά κειμήλια. Ο ναός αποτελούσε το επίκεντρο της

θρησκευτικής ζωής των αρχαίων κατοίκων. Από επιγραφές προκύπτει ότι λατρεύονταν και άλλοι θεοί, όπως ο Ασκληπιός, ο Ζευς Κτήσιος και η Αφροδίτη.

Στις 8 Σεπτεμβρίου έρχονται εκεί προσκυνητές με καΐκια και ακολουθεί μεγάλο πανηγύρι. Σε απόσταση περίπου μίας ώρας από την Κάτω Μονή, στην κορυφή του επιβλητικού όρους του Καλάμου, βρίσκεται το Πάνω Μοναστήρι της Παναγίας της Καλαμιώτισσας, που χτίστηκε το 1715 στη θέση μεσαιωνικού παρατηρητηρίου.

Πρόκειται για μονόχωρο τρουλλαίο ναό με ιδιότυπα αρχιτεκτονικά στοιχεία, που περιβάλλεται

από λιγοστά κελιά και μικρή δεξαμενή. Ανήκει στην Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία.

2. Μονή Ζωοδόχου Πηγής

Η μονή της Ζωοδόχου Πηγής είναι κτισμένη στα ερείπια του ναού του Αιγλήτου Απόλλωνα. Το καθολικό του μοναστηριού υψώνεται πάνω στα θεμέλια του αρχαίου ναού. Ο περίβολος του αρχαίου ιερού χρησιμοποιήθηκε ως περίβολος και του χριστιανικού μοναστηριού, πάνω στον οποίο ακούμπησαν τα κελιά και μικρότερα παρεκκλήσια. Το ίδιο το καθολικό είναι ένας μονόχωρος τρουλαίος ναός με νεότερο πολύτοξο καμπαναριό στη δυτική πρόσοψη. Εσωτερικά διασώζει ωραίο ζωγραφιστό και ξυλόγλυπτο τέμπλο του 19ου αιώνα. Οι περισσότερες εικόνες είναι έργα του Νικολάου Καραβία από το δεύτερο μισό επίσης του 19ου αιώνα, ανάμεσα στις οποίες και η σαφώς πρωιμότερη εικόνα της Καλαμιώτισσας με την αργυρεπίχρυση επένδυση.

3. Άγιος Αντώνιος (14^{ος} αιώνας)

Ο μοναδικός σωζόμενος βυζαντινός ναός του νησιού. Βρίσκεται σε απόκρημνη και ερημική τοποθεσία στη βόρεια ακτή του νησιού σε απόσταση πάνω από δύο ώρες από τη Χώρα.

4. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος

Φυλάσσεται η Παναγιά η Βρεφοκρατούσα με χρονολογία 1912, με ίχνη παλιών τοιχογραφιών.

5. Εξωκκλήσι του Σταυρού (Πλαγιά Βίγλας) (15^{ος} αιώνας)

6. Άγιος Αθανάσιος (Χώρα)

7. Τίμιος Σταυρός (Χώρα)

8. Παναγία στο Δοκάρι (Καστέλι)

9. Άγιος Σπυρίδωνας (είσοδος Χώρας)

10. Άγιοι Ανάργυροι (Χώρα)

11. Κοίμηση της Θεοτόκου (Χώρα)

12. Άγιος Νικόλαος (λιμάνι Αγίου Νικολάου)

13. Άγιος Μάμας (Ιερά Οδός)

14. Άγιος Γεώργιος (Χώρα) (1971)

15. Άγιος Νικόλαος (Χώρα)

7. Αμοργός

Η Αμοργός βρίσκεται στην κυριολεξία στην αγκαλιά του πελάγους. Βρίσκεται νοτιοανατολικά της Νάξου και είναι το ανατολικότερο νησί των Κυκλάδων. Το νησί έχει σχήμα επίμηκες, έκταση 121 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό περίπου 1800 κατοίκων, που ασχολούνται με τη ναυτιλία, την αλιεία, τη σπογγαλιεία, τη γεωργία, την κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Πρωτεύουσα της Αμοργού είναι η Χώρα, χτισμένη μακριά από τη θάλασσα, για να προφυλάσσεται από τους πειρατές. Εδώ, στενά λιθόστρωτα δρομάκια, μικρά κατάλευκα σπίτια με μπλε παράθυρα, δώροφα αρχοντικά και δεκάδες εκκλησιές, μαζί με τους ανεμόμυλους στη ράχη του λόφου, συνθέτουν μια εικόνα λιτής ομορφιάς που συναρπάζει τον επισκέπτη. Παρακάτω θα γίνει μία αναφορά στα πιο γνωστά καταγεγραμμένα Μοναστήρια και εκκλησιές του νησιού:

1. Βυζαντινό μοναστήρι της Παναγιάς της Χοζοβιώτισσας

Είναι το σημαντικότερο μνημείο -στα ΒΑ της Χώρας - χτισμένο σε βράχο, 300 μ. πάνω από τη θάλασσα του Αιγαίου. Πρόκειται για ένα πολυώροφο και απρόσβλητο από κάθε μεριά κτίσμα, που ονομάστηκε

μοναστήρι του ενός τοίχου. Το μοναστήρι ίδρυσε, σύμφωνα με μια παράδοση, ο αυτοκράτορας Αλέξιος Κομνηνός το 1088, όταν έφτασε εκεί με θαυματουργό τρόπο η εικόνα της Παναγίας, την οποία τον καιρό της Εικονομαχίας είχε στείλει μια γυναίκα από το Χόζοβο της Μικράς Ασίας. Εικάζεται όμως πως το μοναστήρι ιδρύθηκε τον 9ο αι. από μοναχούς της Παλαιστίνης και

ανακαινίστηκε αργότερα από τον αυτοκράτορα Αλέξιο Α'. Το 1207 περιήλθε στους Βενετούς και ανήκε στο Δουκάτο της Νάξου, οπότε και κυβερνήθηκε από διάφορες οικογένειες. Το 1537 λεηλατήθηκε από τον Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα και γενικά το νησί υπέφερε από τις πειρατικές επιδρομές τόσο, που πολλοί από τους κατοίκους αναζήτησαν ασφαλή καταφύγιο στη Νάξο και την Κρήτη.

Στη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 πήρε ενεργό μέρος και απελευθερώθηκε (1830) με τη Συνθήκη του Λονδίνου. Εκτός από την εικόνα της Παναγίας (που γιορτάζει στις 21 Νοεμβρίου και θεωρείται έργο του Ευαγγελιστή Λουκά) φυλάσσονται στο μουσείο - σκευοφυλάκιο του μοναστηριού εκκλησιαστικά κειμήλια και χειρόγραφα. Την εβδομάδα μετά το Πάσχα, σύμφωνα με παλιό έθιμο, η εικόνα της Παναγίας μεταφέρεται με λιτανεία σε όλο σχεδόν το νησί. Στην είσοδο του μοναστηριού βρίσκεται εντοιχισμένο το οικόσημο του Σανούδου. Σύμφωνα με την παράδοση, που ακόμα αφηγούνται οι ντόπιοι, η ίδρυση του μοναστηριού οφείλεται σε θαύμα. Η εικόνα της Παναγίας έφτασε μέσα σε μια βάρκα, στην οποία έκαιγε ένα φως, πράγμα που αρχικά φόβισε τους κατοίκους πως πρόκειται για πειρατικό πλοίο. Όταν όμως πλησίασαν και είδαν την εικόνα, αποφάσισαν να χτίσουν εκκλησία στην ακτή και να την τοποθετήσουν. Όμως οι εργασίες που έκαναν δεν προχωρούσαν, αφού ότι έχτιζαν την ημέρα, το βράδυ γκρεμιζόταν. Τότε ένας ιερέας γονάτισε και προσευχήθηκε και καθώς ύψωσε τα μάτια του αντίκρισε πάνω στον απότομο βράχο κρεμασμένο σε ένα καρφί το σακίδιο ενός εργάτη. Θεώρησε το σημείο συμβολικό και άρχισαν να χτίζουν στον απότομο βράχο την εκκλησία της Παναγίας, που αποτέλεσε και το παλαιότερο τμήμα του μετέπειτα μοναστηριού. Το καρφί λέγεται πως έμεινε στη θέση του 900 χρόνια.

2. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (Βουνό Κρίκελο) (8^{ος} αιώνας)

Ο ναός του Μεγάλου Θεολόγου στην Αιγιάλη είναι ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Αμοργού και των Κυκλάδων.

Η αξία και η σημασία του για την ιστορία της Αμοργού δεν είναι ευρύτερα γνωστή.

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, πρόκειται για κτίσμα από την περίοδο της

Εικονομαχίας, δηλαδή έχει ηλικία περίπου 1.200 ετών και (αν δεν είναι παλαιότερο) είναι σύγχρονο με το επιβλητικό μοναστήρι της Χοζοβιώτισσας. Η προφορική παράδοση της Αιγιάλης υποστηρίζει ότι ο ναός χτίστηκε από κάποιον πλοίαρχο, που έκανε τάμα να τον χτίσει με μυλόπετρες, όταν σώθηκε από τρικυμία στ' ανοιχτά του Κρίκελου, μεταφέροντας με το πλοίο του μυλόπετρες.

Ήταν ο ναός ενός μοναστηριού που αργότερα εγκαταλείφθηκε. Σήμερα είναι μετόχι της Χοζοβιώτισσας.

3. Παρεκκλήσι του Ευαγγελισμού (Ξυλοκερατίδι) (9^{ος} αιώνας)

4. Παναγία του Πολίτη (Κολοφάνα)

5. Άγιοι Ασώματοι

6. Παναγία Καταπολιανή (Κατάπολα)

Είναι χτισμένη πάνω στα θεμέλια του ναού του Απόλλωνα.

7. Αγία Άννα (Κόλπος Αγίας Άννας)

8. Παναγία Θεοσκέπαστη (Καψάλη)

9. Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος (Καψάλη) (περί τον 15^ο αιώνα)

10. Άγιος Γεώργιος (Χώρα - Σταυρός)

11. Κερά Ελεούσα (κέντρο Χώρας) (Μεταβυζαντινή εκκλησία – 18^{ος} αιώνας)

12. Άγιος Θαλαλαίος (κέντρο Χώρας) (Μεταβυζαντινή εκκλησία – 18^{ος} αιώνας)

13. Άγιος Θωμάς (κέντρο Χώρας) (Μεταβυζαντινή εκκλησία – 18^{ος} αιώνας)

14. Σταυρός (κέντρο Χώρας) (Μεταβυζαντινή εκκλησία – 18^{ος} αιώνας)

15. Μητρόπολη (κέντρο Χώρας) (Μεταβυζαντινή εκκλησία – 18^{ος} αιώνας)

16. Άγιοι Πάντες (κέντρο Χώρας) (Μεταβυζαντινή εκκλησία – 18^{ος} αιώνας)

17. Άγιος Γεώργιος Βαλσαμίτης (νότια της Χώρας) (9^{ος} αιώνας περίπου) Με πηγή από την οποία ανάβλυζε «αγίασμα» και λειτουργούσε υδρομαντεία.

18. Αγία Τριάδα (Λαγκάδα)

19. Παναγία Πανωχωριανή (Λαγκάδα)

20. Άγιοι Ανάργυροι (Θολάρια)

21. Ανάληψη (Ποταμός)

22. Αγία Τριάδα (Αρκεσίνη)

23. Παναγία Νικουριανή (Βρίσκεται στο νησάκι Νικουριά, έξω από τον όρμο της Αιγιάλης)

24. Ευαγγελίστρια (λιμάνι Καταπόλων) (9^{ος} αιώνας)

25. Άγιοι Ανάργυροι (λιμάνι Καταπόλων) (9^{ος} αιώνας)

26. Άγιος Νικόλαος (Καμάρι) (13^{ος} αιώνας)

27. Άγιος Γεώργιος (Λόφος Σκοπός) (13^{ος} αιώνας)

28. Παναγία Καστριανή (Αρκεσίνη)

29. Άγιος Νικήτας (Χώρα - Σταυρός)

30. Μονή Φωτοδότη Χριστού (Χώρα) (9^{ος} αιώνας)

31. Άγιος Στέφανος (Μετόχι της Μονής Φωτοδότη)

32. Άγιοι Απόστολοι (Χώρα) (προ του 17^{ου} αιώνα)

33. Αγία Παρασκευή (Χώρα) (προ του 17^{ου} αιώνα)

34. Άγιος Γεώργιος (Κατάπολα) (προ του 17^{ου} αιώνα)

35. Αγία Παρασκευή (Παραδείσα Κάτω Μεριάς)

36. Παναγία Βλυσανή (Χώρα)

37. Άγιος Βασίλειος (Χώρα)

38. Ζωοδόχος Πηγή (Χώρα)

39. Τρεις Ιεράρχες (Χώρα)

40. Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (Χώρα)

41. Άγιος Ονούφριος (Αρκεσίνη)

42. Άγιος Παντελεήμονας (Κατάπολα)

43. Άγιος Ιωάννης ο Αποκεφαλιστής (Βρούτση – Κάτω Μεριά)

44. Τίμιος Σταυρός (Αιγιάλη)

45. Αγία Ειρήνη (Κατάπολα)

46. Ταξιάρχης (Κατάπολα)

47. Παναγίτσα Κατακρωτηριανή

Έχει κτισθεί πάνω στα θεμέλια αρχαίου κτιρίου, που μπορεί να ήταν αρχαίος ή παλαιοχριστιανικός ναός.

48. Άγιος Μάμας (Λαγκάδα)

49. Άγιος Νικόλαος (Σκεπαρνιές – Κάτω Μεριά)

50. Υπαπαντή του Κυρίου (Χώρα)

51. Άγιος Χαράλαμπος (Λαγκάδα)

52. Άγιος Νεόφυτος ο Αμοργινός

53. Αγία Σοφία (Λαγκάδα)

54. Άγιος Δημήτριος (Βρούτση)

55. Άγιος Δημήτριος (Θολάρια)

56. Άγιος Σπυρίδωνας (Βρούτση)

8. Ηρακλεία

Κατοικημένη στην αρχαιότητα, ονομαζόταν Ηράκλεια και για την ιστορία της ελάχιστα είναι γνωστά. Μεμονωμένες ανασκαφές που έγιναν στο νησί έφεραν στο φως ευρήματα του Κυκλαδικού Πολιτισμού (ειδώλια και αντικείμενα καθημερινής χρήσης) στις θέσεις Άγιος Μάμας και στον κάμπο του Αγίου Αθανασίου. Συστηματική ανασκαφική έρευνα στο νησί δεν έχει γίνει. Στη διάρκεια των Μεσαιωνικών Χρόνων αποτελούσε καταφύγιο των πειρατών, ενώ την περίοδο της Βενετοκρατίας πρέπει να κατοικούνταν όπως προκύπτει από τα ερείπια του βενετσιάνικου κάστρου στη ΒΑ πλευρά. Για ένα διάστημα ανήκε στο μοναστήρι της Χοζοβιώτισσας της Αμοργού και Αμοργιανοί εγκαταστάθηκαν το 19ο αι. στο νησί, ιδρύοντας τρεις οικισμούς: τον Άγιο Αθανάσιο, που έχει σήμερα σχεδόν εγκαταλειφθεί, την Παναγία και τον Άγιο Γεώργιο που εξακολουθούν να κατοικούνται. Ορισμένοι κατοίκησαν στα σπίτια του κάστρου τα οποία σήμερα έχουν εντελώς γκρεμιστεί.

Παρακάτω γίνεται μία αναφορά των εκκλησιών που βρίσκονται στο νησί :

1. Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου

Ο Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου βρίσκεται στην Παναγιά. Είναι ένας μεγάλος Ναός ο οποίος χτιζόταν από το 1919 μέχρι το 1930 και ολοκληρωνόταν μέχρι και τα τελευταία χρόνια.

2. Το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία

Το εκκλησάκι κατασκευάστηκε από τον Σύνδεσμο των Εν Αθήναις Ηρακλειτών γύρω στο 1960.

3. Άγιος Νεκτάριος (Παναγιά)

4. Άγιος Γεώργιος

Ο Ναός του Αϊ Γιώργη βρίσκεται στο ομώνυμο χωριό, χτίστηκε γύρω στο 1834 και ανακατασκευάστηκε γύρω στο 1998.

5. Ο ιδιωτικός Ναός του Ταξιάρχη

Ο Ναός αυτός κτίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα από τον παπά Μανώλη Σίμου. Το πανέμορφο τέμπλο του λέγεται ότι κατασκευάστηκε από τους τεχνίτες της Σμύρνης, στη Μικρά Ασία.

6. Αγία Παρασκευή

7. Το εκκλησάκι του Αϊ Μάμα (ανατολικά της Χώρας)

9. Δονούσα

Η Δονούσα αποτελεί συνοικισμό της κοινότητας Αιγιάλης της Αμοργού της επαρχίας Θήρας (Σαντορίνης) όπου υπάγεται και εκκλησιαστικά. Η Δονούσα κατέστη γνωστή στα ελληνικά πολιτικά δρώμενα εκ του γεγονότος ότι οι κάτοικοί της έμαθαν την έξωση του Όθωνα 14 χρόνια μετά! (όταν επισκέφθηκε το νησί ο Βασιλεύς Γεώργιος ο Α΄).

Αργότερα έγινε γνωστή και στην Ιστορία του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου λόγω της "ανθράκευσης" δηλαδή του εφοδιασμού με κάρβουνο του Γερμανικού καταδρομικού Γκαίμπεν αποκρυπτόμενο πίσω από το ακρωτήριο Άσπρο, διαφεύγοντας έτσι των Αγγλικών και Γαλλικών πολεμικών πλοίων.

Στο νησί υπάρχουν οι παρακάτω τέσσερις εκκλησίες:

1. Αγία Σοφία (Μερσίني)
2. Τίμιος Σταυρός (Νοτιοδυτικά του νησιού)
3. Παναγία (Νοτιοδυτικά του νησιού)
4. Άγιος Ιωάννης (Νοτιοδυτικά του νησιού)

10. Σχοινούσα

Η Σχοινούσα ανήκει στην επαρχία Νάξου. Έχει κλίμα γλυκό και δροσερό χωρίς απότομες μεταβολές, πολλές φορές αισθάνεσαι ότι η εποχή παραμένει καλοκαιρινή όλο το χρόνο. Το λιμάνι του νησιού είναι το Μερσίني το οποίο φημίζεται σαν ένα από τα καλύτερα καταφύγια μικρών σκαφών σε όλο το Αιγαίο. Το χωριό από το λιμάνι απέχει 1200 μ.

Υπάρχουν δύο εκκλησίες στο νησί, η εκκλησία της Παναγίας όπου πήρε το όνομά της η Χώρα και εορτάζει στις 15 Αυγούστου. Γίνεται πανηγύρι που διοργανώνεται από τους ντόπιους με φαγητό, κρασί και βιολιά και πολλές φορές κρατάει μέρες. Η άλλη εκκλησία είναι η Ευαγγελίστρια στον οικισμό Μεσσαριά, ο οποίος απέχει περίπου 3 χλμ. και εορτάζει στις 25 Μαρτίου.

11. Κουφονήσια

Κουφονήσια ονομάζονται το σύμπλεγμα δύο νησίδων νοτιοανατολικά της Νάξου και δυτικά της Αμοργού. Ένας πορθμός πλάτους 200 μ. χωρίζει το κατοικημένο Πάνω Κουφονήσι από το, ακατοίκητο σήμερα, Κάτω Κουφονήσι.

Στο Επάνω Κουφονήσι αξίζει να επισκεφτείτε τις εκκλησίες του Αγ. Γεωργίου και του Αγ. Νικολάου.

Στο Κάτω Κουφονήσι υπάρχει το εκκλησάκι της Παναγίας το οποίο είναι κτισμένο στο μόλο πάνω σε αρχαία ερείπια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 :

ΉΘΗ – ΈΘΙΜΑ – ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ - ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

1. Πανηγύρια ανά μήνα

Σε όλα τα νησιά της Ελλάδας το πνεύμα της θρησκευτικότητας είναι έντονο και διάχυτο παντού. Αυτό το φανερώνουν οι αμέτρητες εκκλησίες που υπάρχουν σε κάθε σημείο των νησιών. Από τα κεντρικά σημεία των πόλεων μέχρι τα πιο απίθανα σημεία που μπορεί να φτάσει ο άνθρωπος.

Οι πιστοί αφιερώνουν τους ναούς στους διάφορους αγίους που θεωρούν ότι τους προστατεύουν. Κάθε φορά, για την μνήμη τους, πέρα από την καθιερωμένη λειτουργία στον ναό, διοργανώνουν και τις παραδοσιακές πανηγύρεις. Τα πανηγύρια αυτά, σχεδόν πάντα, περιλαμβάνουν δωρεάν φαγητό και κρασί για όλους τους παρευρισκόμενους καθώς επίσης και τοπική παραδοσιακή μουσική για την διασκέδαση όλων.

Παρακάτω θα αναφέρουμε ενδεικτικά, ανά μήνα, τις σημαντικότερες από τις πανηγύρεις της Ιεράς Μητρόπολης Θήρας, Αμοργού και νήσων (περιλαμβάνει τα νησιά Σαντορίνη, Θηρασία, Ίο, Ανάφη, Αμοργό, Κουφονήσια, Ηρακλειά, Σχοινούσα και Δονούσα) σημειώνοντας κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνοδεύουν κάποιες από τις πανηγύρεις από το παρελθόν μέχρι και

σήμερα.

- **Για τον μήνα Ιανουάριο**

- 01/01: Ιερός Ναός Αγίου Βασιλείου Μεσαριάς Θήρας
07/01: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Ιωάννου Πύργου Θήρας
17/01: Ιερός Ναός Αγίου Αντωνίου Μεγαλοχωρίου Θήρας
18/01: Ιεροί Ναοί Αγίου Αθανασίου Εμπορείου, Ημεροβιγλίου (κοιμητήρια) και Κοντοχωρίου Θήρας
19/01: Ιερός Ναός Αγίου Ευθυμίου Γηροκομείου Έξω Γωνιάς Θήρας
27/01: Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Ημεροβιγλίου Θήρας
30/01: Ιερός Ναός Τριών Ιεραρχών Οικοτροφείου Θήρας
: Ιερός Ναός Τριών Ιεραρχών Χώρας Ίου (Μνημόσυνο του Ευεργέτη της Ίου, Φιλικού και πρώτου Υπουργού Παιδείας του Ελεύθερου Ελληνικού Κράτους, Σπυρίδωνα Βαλέττα)

- **Για τον μήνα Φεβρουάριο**

- 02/02: Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Υπαπαντής του Κυρίου Φηρών Θήρας
: Ιερός Ναός Υπαπαντής του Κυρίου Χώρας Αμοργού
: Ιερός Ναός Υπαπαντής του Κυρίου (Παναγία η Τρύπα - Σέργενα) Βόθωνα Θήρας, Καστέλι Ακρωτηρίου Θήρας (Παναγία Φλεβεριώτισσα)
10/02: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Αγίου Χαραλάμπους Έξω Γωνιάς, Εμπορείου, και Βουρβούλου Θήρας, Θηρασίας και Λαγκάδας Αμοργού.
11/02: Ιερός Ναός Αγίου Βλασίου Έξω Γωνιάς Θήρας

- **Για τον μήνα Μάρτιο**

- 23/03: Ιερός Ναός Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά Πύργου Θήρας
25/03: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Εμπορείου και Πύργου Θήρας, Ίου, Χώρας Αμοργού και Σχοινούσας (Εθνική Εορτή με κατάθεση στεφάνων στα Ηρώα, παρελάσεις μαθητών και παραδοσιακούς χορούς)

- **Για τον μήνα Απρίλιο**

Για τον μήνα Απρίλιο δεν έχουμε σταθερές γιορτές. Για το λόγο αυτό θα κάνουμε αναφορά στο τέλος της ενότητας, σχετικά με τις κινητές γιορτές και κάποια χαρακτηριστικά για τις Άγιες Ημέρες του Πάσχα.

- **Για τον μήνα Μάιο**

- 02/05: Ιερά Μονή «Καλαμιωτίσσης» Ανάφης
: Ιερός Προσκυνηματικός Ναός Περίσσης Θήρας
: Ιερός Ναός «Καλαμιωτίσσης» Ακρωτηρίου Θήρας
- 05/05: Ιεροί Ναοί Αγίας Ειρήνης Μεσαριάς, Εμπορείου, και Βουρβούλου Θήρας, Λιμάνι Ίου, Ρίβα Θηρασίας
- 08/05: Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Φηρών Θήρας (Μετόχιον Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου)
- 12/05: Ιερός Ναός Αγίου Επιφανίου Ακρωτηρίου Θήρας
- 21/05: Ιερός Ναός Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Μανωλά Θηρασίας
- 25/05: Ιερός Ναός Αγίας Φωτεινής της Σαμαρείτιδος Μεγαλοχωρίου Θήρας (Μετόχιον Ιεράς Μονής Χοζοβιώτισσας Αμοργού)
- 29/05: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίας Θεοδοσίας Ακρωτηρίου και Πύργου Θήρας

- **Για τον μήνα Ιούνιο**

- 05/06: Ιερός Ενοριακός Ναός Αναλήψεως Καρτεράδου Θήρας και Ποταμού Αμοργού
- 12/06: Ιερός Ενοριακός Αγίου Ονούφριου Αρκεσίνης Αμοργού
- 15/06: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Αγίας Τριάδος Βόθωνα και Μέσα Γωνιάς Θήρας
- 22/06: Ιερός Ναός Αγίων Πάντων Ακρωτηρίου Θήρας
- 24/06: Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη του Πύργου Ίου
- 27/06: Ιερός Ναός Αγίου Σαμφών Πύργου Θήρας
- 29/06: Ιερός Ναός Αγίων Αποστόλων Πύργου Θήρας (Μετόχιον Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλίου Θήρας)

- **Για τον μήνα Ιούλιο**

- 01/07: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Αγίων Αναργύρων Θολαρίων Αμοργού και Μεγαλοχωρίου Θήρας
- 07/07: Ιερός Ναός Αγίας Κυριακής Μανωλά Θηρασίας
- 09/07: Ανάμνηση καταστρεπτικών σεισμών Θήρας του 1956
: Ιερός Ναός Αγίου Παγκρατίου Καμαρίου Θήρας
- 13/07: Μνήμη του Αγίου Νεοφύτου του Αμοργινού
- 20/07: Ιερά Μονή Προφήτου Ηλίου Πύργου Θήρας
- 25/07: Ιερός Ναός Αγίας Άννης Βόθωνα Θήρας
- 26/07: Ιεροί Ναοί Αγίας Παρασκευής Κολοφάνας Αμοργού, Αεροδρομίου Θήρας και Εμπορείου (Κατσινάρος) Θήρας
- 27/07: Ιεροί Ναοί Αγίου Παντελεήμονος Βουρβούλου Θήρας (Κοιμητήριο) και Λιμένα Καταπόλων Αμοργού

28/07: Ιερός Ναός Αγίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου Μανωλά
Θηρασίας

• **Για τον μήνα Αύγουστο**

04/08: Ιερός Ναός Αγίων Επτά Παίδων στη Φοινικιά της Οίας στη
Σαντορίνη, όπου ο κόσμος πηγαίνει με βάρκα στο βράχο,
που είναι χτισμένη η εκκλησία.

06/08: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Πύργου
και Φηρών Θήρας

: Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Φωτοδότης)
Χώρας Αμοργού (Μετόχιον Ιεράς Μονής Χοζοβιώτισσας
Αμοργού)

15/08: Ιερός Προσκυνηματικός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου
Παναγίας Επισκοπής Θήρας

: Ιερός Προσκυνηματικός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου,
Γκρεμιώτισσας Ίου

: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Κοιμήσεως Θεοτόκου Χώρας και
Καταπόλων Αμοργού (Καταπολιανής)

: Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγίας Κόκκινης)
Καρτεράδου Θήρας (Μετόχιον Ιεράς Μονής Χοζοβιώτισσας
Αμοργού)

: Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγία Επανοχωριανή)
Λαγκάδα Αμοργού

: Ιεροί Ναοί Κοιμήσεως Θεοτόκου Μεγαλοχωρίου, Καμαρίου,
Βόθωνα (Παναγία η τρυπητή), Ακρωτηρίου Θήρας (όπου
περά από το παραδοσιακό πανηγύρι με φαγητό και κρασί
γίνονται εκδηλώσεις με αναπαράσταση Σαντορινιού γάμου
και χορευτικά συγκροτήματα)

29/08: Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη του Καλάμου και Ιερός Ναός
Αγίου Ιωάννη της Ψάθης Ίου

: Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννη Προδρόμου Περίσσης Θήρας και
Ποταμού Θηρασίας

31/08: Ιερός Ναός Αγίας Ζώνης Καμαρίου Θήρας

• **Για τον μήνα Σεπτέμβριο**

08/09: Ιερά Μονή Παναγίας (Καλαμιωτίσσης) Ανάφης

: Ιερός Ναός Παναγίας Λαγκαδιού Κοντοχωρίου Θήρας

: Ιερός Ναός Αγίας Θεοδότης Ίου

14/09: Ιερός Προσκυνηματικός Ναός Τιμίου Σταυρού Περίσσης
Θήρας

: Ιερός Ενοριακός Ναός Τιμίου Σταυρού Δονούσας

- 15/09: Ιερός Ναός Αγίου Νικήτα Χώρας Αμοργού
 17/09: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίας Σοφίας Λαγκάδας Αμοργού
 20/09: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Ευσταθίου Κοντοχωρίου Θήρας
 21/09: Ιερός Ναός Παναγίας (Γιάτρισσας) Θηρασίας
 24/09: Ιερός Ενοριακός Ναός Παναγίας Μυρτιδιώτισσας Καμαρίου Θήρας
 26/09: Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου Λαγκάδας Αμοργού (Μετόχιον Ιεράς Μονής Χοζοβιώτισσας Αμοργού)

• **Για τον μήνα Οκτώβριο**

- 18/10: Ιερός Ναός Αγίου Λουκά Φηρών Θήρας
 10/10: Ιερός Ναός Αγίας Ζώνης Καμαρίου Θήρας
 20/10: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Γερασίμου Φηροστεφανίου Θήρας
 : Ιερός Ναός Αγίου Γερασίμου Κοντοχωρίου Θήρας (Κοιμητήριο)
 : Ιερός Ναός Αγίου Αρτεμίου Βουρβούλου Θήρας
 : Ιερός Ναός Αγίας Ματρώνας στην Φοινικιά Οίας Θήρας
 22/10: Ιερός Ναός Αγίου Αβέρκιου Εμπορείου Θήρας (Θεωρείται προστάτης του κρασιού και για το λόγο αυτό οι πιστοί τον τιμούν πίνοντας τοπικό κρασί και ανοίγοντας για πρώτη φορά τα βαρέλια με το νέο κρασί της χρονιάς)
 26/10: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Αγίου Δημητρίου Μεσαριάς Θήρας και Ποταμού Θηρασίας
 : Ιεροί Ναοί Αγίου Δημητρίου Βρούτση Αμοργού και Καρτεράδου Θήρας (Κοιμητήρια)
 : Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου Θολαρίων Αμοργού
 28/10: Εθνική Εορτή με κατάθεση στεφάνων στα Ηρώα, παρελάσεις μαθητών και παραδοσιακούς χορούς

• **Για τον μήνα Νοέμβριο**

- 08/11: Ιερός Ενοριακός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών (εορτή Αεροπορίας) 134 Σμηναρχία Θήρας
 : Ιερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών στο Ηφαιστειο (Παλαιά Καμένη) και Ακρωτηρίου Θήρας (Μετόχιον Ιεράς Μονής Χοζοβιώτισσας Αμοργού)
 09/11: Ιερός Ναός Αγίου Νεκταρίου Καμαρίου Θήρας
 : Ιερός Ναός Αγίου Νεκταρίου Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλίου
 11/11: Ιερός Ναός Αγίου Μηνά Φηρών Θήρας (Μετόχιον Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλίου)

13/11: Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Ημεροβιγλίου
Θήρας

21/11: Ιερά Μονή Χοζοβιώτισσας Αμοργού
: Ιεροί Ενοριακοί Ναοί Εισοδίων Θεοτόκου Μεγαλοχωρίου και
Καρτεράδου (Γλυκοφιλούσες) Θήρας
: Ιερός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου (Παναγίας
Κουντουτιανή) Ίου
: Ιερός Ναός Παναγίας των Εισοδίων του Λαγκαδιού στην
Αγριλιά Θηρασίας

• **Για τον μήνα Δεκέμβριο**

06/12: Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Ημεροβιγλίου Θήρας
: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Νικολάου Ανάφης
09/12: Ιερός Ναός Αγίας Άννης Βόθωνα Θήρας
12/12: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Σπυρίδωνος Βρούτση
Αμοργού, Εμπορείου, Πύργου και Οίας Θήρας
13/12: Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Ευστρατίου Βουρβούλου
Θήρας
15/12: Ιερός Ναός Αγίου Ελευθερίου Κοντοχωρίου Θήρας
26/12: Ιερός Ναός Θεοσκέπαστης Ημεροβιγλίου Θήρας

2. Κινητές Γιορτές

▲ Ακάθιστος Ύμνος

Ιερός Ενοριακός Ναός Ακάθιστου Οίας Θήρας
Ιερός Ενοριακός Ναός Ακάθιστου (της Ακαθής) Σχοινούσας

▲ Αγίου Γεωργίου

Ιερός Ενοριακός Ναός Αγίου Γεωργίου Οίας Θήρας, Καταπόλλων,
Αμοργού, Κουφονησιών, Ηρακλειάς

Ιερό Ησυχαστήριο Αγίου Γεωργίου (Θαλασσίτη) Εμπορείου Θήρας

▲ Δύο μέρες μετά το Πάσχα

Ιερός Ναός Αγίων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης Καρτεράδου
Θήρας

▲ Αναλήψεως (40 ημέρες μέρες μετά το Πάσχα)

Ιερός Ενοριακός Ναός Αναλήψεως Καρτεράδου Θήρας, Μανωλά
Θηρασίας και Ποταμού Αμοργού

3. Χαρακτηριστικές στιγμές από το Άγιο Πάσχα στην Σαντορίνη

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Σαντορίνης είναι οι εκδηλώσεις του Πάσχα. Παλαιότερα στην Σαντορίνη και τις σαράντα ημέρες έκαναν αυστηρή νηστεία ακόμα και οι ασθενείς, και μόνον του Ευαγγελισμού και των Βαγιών έτρωγαν ψάρι, αν φυσικά είχε καλό καιρό. Όσο για λάδι, το έτρωγαν μόνο «οι άρρωστοι και οι λωχούδες», αλλά όχι Τετάρτη και Παρασκευή», όπως περιγράφει ο Μάρκος Αβέρκιος Ρούσος στο βιβλίο του. Ανήμερα το Σάββατο του Λαζάρου, όλο το χωριό ήταν στο πόδι για να ετοιμάσει τον «Λάζαρο». Οι κοπέλες του με τα πανέρια μάζευαν λουλούδια, οι νέοι έκοβαν από τα γκρεμνά αλησμαριά, οι μαραγκοί έφτιαχναν τα άρμπουρα που κάποιες φορές θα μπορούσαν να φτάνουν έως 15 και 20 μέτρα, ενώ οι απόμαχοι ναυτικοί μάζευαν τα σκοινιά που θα έδεναν τον Λάζαρο. Με τα άρμπουρα σχημάτιζαν ένα σταυρό τον οποίο κάλυπταν με τα αλησμαριά και τον στόλιζαν με λουλούδια και βάγια. Το απόγευμα όλο το χωριό μαζευόταν στην πλατεία όπου μετά τον εσπερινό στηνόταν ο «Λάζαρος», που συμβόλιζε την Ανάσταση του Λαζάρου. Έμενε μέχρι το Μεγάλο Σάββατο που ξεστολιζόταν και παρέμενε σε εκείνη τη θέση μέχρι της Αναλήψεως.

Ο στολισμός του Επιταφίου στο νησί γινόταν νωρίς το πρωί της Μεγάλης Παρασκευής από τις γυναίκες και τις κοπέλες του χωριού, με άνθη που έφερνε η καθεμία από τον κήπο της. Ακολουθούσε η Αποκαθήλωση και από εκείνη τη στιγμή δεν ηχούσαν οι καμπάνες παρά μόνον τα σήμαντρα. Το βράδυ γινόταν η περιφορά του Επιταφίου σε όλο το χωριό.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ, στην περιφορά του Επιταφίου, τρία χωριά μοιάζουν να «καίγονται». Το Ακρωτήρι, στο Νοτιότερο άκρο του νησιού, ο Πύργος, στο υψηλότερο σημείο του Νησιού και τα Φηρά, η πρωτεύουσα. Τα παιδιά βάζουν κατά μήκος του δρόμου από όπου θα περάσει ο Επιτάφιος «ντενεκίδια με κουρέλια» ποτισμένα με πετρέλαιο. Λίγο πριν ξεκινήσει η λιτανεία τα παιδιά ανάβουν τα «ντενεκίδια» με αυτοσχέδιους πυρσούς. Αυτές οι φωτιές, από μακριά, μοιάζουν σαν να αγκαλιάζουν τα χωριά. Σαν να καίγονται πραγματικά.

Το Μεγάλο Σάββατο όλοι ασχολούνταν με το στήσιμο του "Ιούδα": Ένα είδος σκιάχτρου, γεμισμένο με βαρελότα το οποίο

άναβαν αμέσως μετά το πρώτο «Χριστός Ανέστη» και το άφηναν μέχρι να λαμπαδιάσει και να σκάσει με θόρυβο. Εκείνη τη νύχτα, την αναστάσιμη, όλοι κρατούσαν από μια κουτσούνα και ένα κόκκινο αυγό και με ανυπομονησία περίμεναν το τέλος της λειτουργίας, αλλά και της νηστείας για να πάνε στα σπίτια και να φάνε τα σγαρδούμια. «Είναι έθιμο της Σαντορίνης. Δεν καταλαβαίνουμε Λαμπρή χωρίς σγαρδούμια», αναφέρει το βιβλίο «Σαντορίνη - 1979, Ήθη Έθιμα και Παραδόσεις».

Τα τελευταία χρόνια ο Ιούδας δικάζεται και καταδικάζεται την Κυριακή του Πάσχα. Μετά τη λειτουργία, γίνεται μία δίκη, διαφορετική από τις συνηθισμένες. Η δίκη του Ιούδα. Του «Οβραίου» όπως τον αποκαλούν οι ντόπιοι. Το αποτέλεσμα της δίκης είναι πάντα το ίδιο, θανατική ποινή αλλά με έναν παράδοξο τρόπο.

Όλοι οι άντρες κάθε χωριού, κάθε ηλικίας, μαζεύονται σε κάποια άδεια αλάνα, οπλισμένοι, μπροστά από την κρεμάλα. Ετοιμάζονται και μόλις ο Ιούδας υψωθεί στην κρεμάλα και δοθεί το σήμα τα όπλα αρχίζουν να ρίχνουν. Και δε σταματάνε αν δεν χαθεί ο «Οβραίος» από τα μάτια τους. Είναι κάτι σαν θεία δίκη και ποινή σε αυτόν που πρόδωσε τον Θεάνθρωπο. Μετά από αυτό όλοι επιστρέφουν στα σπίτια τους για να συνεχίσουν τη γιορτή.

Οι σαντορινιές παραδόσεις ήταν στενά δεμένες, με μυρωδιές και γεύσεις. Πυρετός έπιανε τους φούρνους σε όλα τα χωριά της Σαντορίνης πριν από μισό αιώνα, τις μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας. Οι νοικοκυρές από το πρωί ετοίμαζαν και οι φούρνοι δεν προλάβαιναν να φουρνίσουν τις φεσκουλιές, τις τυρόπιτες, τα τσουρέκια, τα μεθυστά κουλουράκια, τα μελιτίνια.

Φεσκουλιές έλεγαν τις παχουλές ομορφοθυγατέρες. Κουτσούνες πάλι έλεγαν εκείνες τις άπραγες που καμάρωναν όλη μέρα χωρίς να έχουν όρεξη να κάνουν τίποτα. Οι πασχαλινές φεσκουλιές φτιάχνονταν με προζύμι σε σχήμα φρατζόλας και είχαν μέσα σέσκουλο, αυγά, χλωρό, άνηθο και πιπέρι, ενώ οι κουτσούνες φτιάχνονταν με το ζυμάρι του τσουρεκιού όπου πρόσθεταν και άλλο αλεύρι και έβαζαν στο κεφάλι ένα κόκκινο αυγό και γύρω – γύρω μπιρμπιλία από την ίδια ζύμη. Τα χέρια τους ήταν σταυρωμένα μπροστά, στο λαιμό τους περνούσαν κόκκινη κορδέλα και στη μέση τους μια ψαλιδισμένη κόκκινη ποδιά. Για να φτιάξουν τις τυρόπιτες κοπανούσαν αποβραδής τη ζαφορά και την έριχναν σε βρασμένη κανέλα και την άλλη μέρα το πρωί τις ζύμωναν με αυγά, χλωρό τυρί τριμμένο και σιμιγδάλι ή αλεύρι.

Το πιο περιζήτητο γλυκό, πάντως, ήταν τα μελιτίνια, το κατ' εξοχήν πασχαλινό γλυκό της Σαντορίνης. «Από τη στιγμή που θα

απλώσεις το χέρι σου να πάρεις και να γευτείς ένα πετυχημένο μελιτίι, ευφραίνονται τρεις από τις αισθήσεις σου, η όραση, η όσφρηση και η γεύση», γράφει η Γουλιελμία Συρίγου - Μονιούδη στο βιβλίο «Η Σαντορίνη μου». Τα μελιτίινα θέλανε πολλά χέρια για να φτουρήσουν στο τσίμπημα και οι μαγείρισσες που άνοιγαν λεπτό φύλλο ήταν περιζήτητες και έτσι, όπως αναφέρει η συγγραφέας, «όσο τα χελιδόνια φέρνουνε στην πλάση μας της Άνοιξη, μαθές, τα μελιτίινα φέρνουνε στους Σαντορινιούς το Πάσχα».

4. Έθιμα του γάμου

Μοναδική ευχαρίστηση για τις ήσυχες κοινωνίες των χωριών της Σαντορίνης ήταν τα παλιά χρόνια και είναι ακόμα και σήμερα ο κάθε γάμος.

Ο γάμος γινόταν πάντα Κυριακή, αλλά οι προετοιμασίες και οι πατροπαράδοτες τελετές κρατούσαν όλη την εβδομάδα πριν το γάμο.

Τη Δευτέρα το αντρόγυνο θα πήγαινε, μαζί με τα πεθερικά, την κουμπάρα και μερικές συγγένισσες, στα Φηρά, την Πρωτεύουσα της Σαντορίνης, για να αγοράσουν τα νυφοστόλια, τις μπουμπουνιέρες, τις λαμπάδες και ότι άλλο χρειαζόνταν. Θα πήγαιναν και στο Κονάκι του Δεσπότη για την άδεια και το απομεσήμερο γυρίζανε καταφορτωμένοι στο χωριό.

Η Τρίτη και η Τετάρτη ήταν για το ράψιμο του νυφικού και το στόλισμα του σπιτιού.

Την Πέμπτη στρώνανε το νυφικό κρεβάτι. Οι φίλες της νύφης τραγουδούσαν χαριτωμένα δίστιχα, καθώς ντύνανε το ψηλό ξύλινο κρεβάτι με τις τέσσερις κολώνες.

Αφού στρώνανε το νυφικό κρεβάτι, το έραιναν με ρύζι, ζαχαράτα κι ασημένια τάλιρα. Ύστερα η μάνα του γαμπρού έπαιρνε ένα αρσενικό μωρό και το έριχνε στο κρεβάτι για γούρι και για να κάνει το αντρόγυνο αρσενικά.

Την Παρασκευή έρχονταν οι φίλες της νύφης στο πατρικό της σπίτι ή και στο νυφικό για να ετοιμάσουν το κουφέτο, το πατροπαράδοτο σαντορινιό γλυκό του γάμου. Έσπαγαν τ' αμύγδαλα, βγάζανε τις ψίχες, τις βράζανε, τις ξεφλούδιζαν και τις καβούρδιζαν. Ύστερα τις μαγείρευαν με μέλι και έκαναν το φημισμένο κουφέτο. Κι όσο καθάριζαν τ' αμύγδαλα τραγουδούσαν.

Το απόγευμα του Σαββάτου ο γαμπρός έφερνε στο νυφικό την κασέλα ή το σκρινί με τα ρούχα του. Εκείνο το βράδυ ο γαμπρός

έπρεπε να ξεμονέψει (= να μείνει το βράδυ, να κοιμηθεί) μόνος του στο νυφικό για να τον γνωρίσει το στοιχειό του σπιτιού, αφού από δω και πέρα αυτός θα ήταν ο νοικοκύρης. Πολύ νωρίς το πρωί της Κυριακής θα ερχόντουσαν να ξυπνήσουν το γαμπρό, που θα είχε κοιμηθεί σε έναν καναπέ για να μη χαλάσει το νυφικό. Θα τον ρωτούσαν αν τον δούλιασε (= τρόμαξε) το στοιχειό και θα ξεκινούσαν για το πατρικό του σπίτι.

Μετά την λειτουργία της Κυριακής συγκεντρώνονταν στο σπίτι του γαμπρού οι συμπέθεροι, οι φίλοι κι ο κουμπάρος που κρατούσε μια κανάτα κρασί, σκεπασμένη με ένα μεταξωτό άσπρο μαντήλι. Όλοι αυτοί, με τα βιολιά μπροστά, ξεκινούσαν για ένα κοντινό αμπέλι, από όπου θα έκοβαν δύο κληματόβεργες, μεγάλες, γερές και με πολλά «μάθια». Μετά από μικρή πεζοπορία έφτανε η συντροφιά στο αμπέλι, όπου γινόταν η εξής τελετή: ο κουμπάρος πότιζε την αμπελιά με το κρασί κι ο παπάς έκοβε τις κληματόβεργες και τις κουλούριαζε. Ύστερα ο κουμπάρος κερνούσε με τη σειρά όλους για να ευχηθούν τα καλορίζικα και έπαιρναν το δρόμο του γυρισμού.

Σαν άκουγαν τη μουσική άνοιγαν τις πόρτες του νυφικού, που ήταν γεμάτο κόσμος. Γύρω από το τραπέζι της σάλας ήταν καθισμένες οι κοπελιές του χωριού, που θα στολίζανε και θα τραγουδούσαν τα στέφανα. Με ντουφεκιές υποδέχονται τη συνοδεία οι νέοι του χωριού. Ο κουμπάρος έμπαινε κι άφηνε στο τραπέζι τις κληματόβεργες κι οι κοπέλες άρχιζαν το στόλισμα. Πρώτα ντύνανε τα κλαδιά με μπαμπάκι, το στερέωναν με σταυρογάιτανο και μετά έβαζαν άσπρες κορδέλες. Ύστερα έπαιρναν τα αγοραστά στέφανα και τα ένωναν στα κλαδιά με χρυσή κλωστή. Έκαναν στο καθένα από μία χρυσή φούντα και τέλος τα ένωναν με μια μακρινή κορδέλα. Σε όλη αυτή την ιεροτελεστία οι κοπελιές συνέχιζαν να τραγουδούν.

Με τα κεράσματα και τις ευχές τελείωνε, μεσημέρι πια, και το στόλισμα. Όλοι έφευγαν για τα σπίτια τους για να φάνε, να στολιστούνε και να είναι έτοιμοι για το γάμο, που γινόταν συνήθως στις πέντε.

Κατά τις τρεις το απόγευμα ακούγεται από μακριά ο χαρούμενος σκοπός των παιχνιδιών. Έπαιρναν τον κουμπάρο από το σπίτι του και ξεκινούν για το σπίτι της κουμπάρας. Άλλοι χωριανοί είναι μαζεμένοι εδώ. Κερνιούνται στο πόδι και ξεκινούν για το σπίτι του γαμπρού. Όλο το συγγενολόι είναι μαζεμένο για να τον γκράξει (=τραγουδήσει). Με τα όργανα να παίζουν φτάνουν στο σπίτι της νύφης. Με δάκρυα χαράς και ευχές των γονιών και των συγγενών βγαίνει από το νυφικό η πανέμορφη νύφη, καλυμμένη με το μακρύ πέπλο, στηρίζεται στο μπράτσο του κουμπάρου και σχηματίζεται η

γαμήλια πομπή. Κατά σειρά : οι οργανοπαίχτες, το παιδί με τις λαμπάδες, ο παπάς κρατώντας το δίσκο με τα στέφανα, ο κουμπάρος με την νύφη, ο γαμπρός αγκαζέ με την κουμπάρα, οι συμπέθεροι, οι συγγενείς κι οι προσκαλεσμένοι, δηλαδή όλο το χωριό.

Περνώντας τα δρομάκια του χωριού η πομπή έφτανε στην εκκλησία και ξεκινούσε η τελετή. Κατά το τυπικό γίνεται η τελετή του αρραβώνα, του στεφανώματος και στο «Ησαΐα», εκτός από τα ζαχαρωτά και το ρύζι, πέφτανε και στις πλάτες του γαμπρού και του κουμπάρου μπουνιές, κατά το έθιμο. Αφού τελείωνε κι η τελετή και περνούσαν όλοι να ευχηθούν στο ζευγάρι, η πομπή σχηματίζονταν ξανά, με τη διαφορά ότι ο γαμπρός τώρα κρατούσε τη νύφη και ο κουμπάρος την κουμπάρα.

Ντουφεκιές πέφτανε και βαρελότα έσκαγαν, καθώς εμφανίζονταν οι νεόνυμφοι στην πόρτα της εκκλησίας και έπαιρναν το δρόμο για το νυφικό.

Στην εξώπορτα του νυφικού έδιναν στο γαμπρό ένα βάζο με γλυκό. Εκείνος έπαιρνε λίγο με το δάχτυλό του και σταύρωνε το ανώφλι της πόρτας. Μετά έβαζε μια κουταλιά γλυκό κι έκανε πως το δίνει στην νύφη, μα την ξεγελούσε και το έτρωγε αυτός. Έδινε όμως και λίγο στην νύφη «για να είναι και οι δύο τους γλυκασμένοι και απίκραντοι».

Έμπαιναν στο σπίτι, που ήταν γεμάτο από κόσμο. Κερνούσαν το κουφέτο με το πιρούνι από τις απλαδένες (= πιατέλες), κι αφού έπιναν κανένα ποτηράκι μπρούσκο η βισάντο άρχιζε ο χορός και το γλέντι.

Μετά τα μεσάνυχτα «κάποιος του σπιθιού, μισοαστεία τάχαμου, έλεγε στο σκοπό της μαντινάδας» αυτό το τραγουδάκι κι έδινε το σύνθημα για την αποχώρηση:

«Αντείστε να πααίνουμε πριχού μας βαρεθούνε
Και μη μας πουν πηαίνεται και παρεξηγηθούμε!»

Έτσι χαρούμενα σχόλαζε ο γάμος και τελείωνε το πανηγύρι.

5. Διάφορες τοπικές γιορτές και εκδηλώσεις

^ **ΊΟΣ**

Κλύδωνας: Τα έθιμα του Κλύδωνα τελούνται κυρίως στο Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Πύργου, τη βραδιά της 24ης Ιουνίου, με φωτιές και με σατυρικά δίστιχα.

Κούνιες: Ένα ακόμη παμπάλαιο έθιμο της Ίου που έχει αναβιώσει μετά από προσπάθειες του Πολιτιστικού Συλλόγου Ίου «Η Φοινίκη», είναι αυτό της «Κούνιας». Σύμφωνα με το έθιμο, τον Μάιο τα κορίτσια του νησιού φτιάχνουν κούνιες στα στεγασμένα σοκάκια του νησιού (στιγάδια) και καθώς κουνιούνται, τραγουδούν, υπό μορφή διαλόγου, ερωτικά παραδοσιακά τραγούδια.

Ομήρεια : Από τον Ιούνιο έως και τον Αύγουστο πραγματοποιείται το Πολιτιστικό Φεστιβάλ «ΟΜΗΡΕΙΑ» με συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις στο Θέατρο «Οδυσσέας Ελύτης» και εκθέσεις τέχνης στο Δημαρχιακό Μέγαρο.

^ **ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ**

Ηφαίστεια : ο Δήμος Θήρας διοργανώνει τις εκδηλώσεις «Ηφαίστεια» (Αύγουστος) με μουσικοχορευτικές και θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις, συναυλίες και αθλητικές δραστηριότητες σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου. Αποκορύφωμα των εκδηλώσεων η εικονική έκρηξη του ηφαιστείου με ρίψη χιλιάδων βεγγαλικών, την οποία ακολουθεί μεγάλο γλέντι στο χώρο μπροστά από τη Μητρόπολη των Φηρών, με προσφορά παραδοσιακών μεζέδων (ντοματοκεφτέδες και φάβα) και άφθονου κρασιού.

Με επίκεντρο τα «Ηφαίστεια», διοργανώνονται τον Αύγουστο διάφορες εκδηλώσεις, στα Φηρά, στον Πύργο, στην Περίσσα, στο Ημεροβίγλι και σε άλλα χωριά της Σαντορίνης και σε διάφορες οινοποιητικές μονάδες. Περιλαμβάνουν μουσικοχορευτικές και θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις, συναυλίες και αθλητικές δραστηριότητες.

Φεστιβάλ Μεγάρου Γκύζη : Για περισσότερα από 25 χρόνια, το Πνευματικό Κέντρο Μέγαρο Γκύζη διοργανώνει κάθε Αύγουστο ένα Φεστιβάλ Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων με συναυλίες μουσικής και εκθέσεις ζωγραφικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 :

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ

ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΜΕ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1. Πακέτο : «Σαντορίνη και Θρησκεία».

1.1. Εισαγωγή

Η σύνθεση τουριστικού πακέτου διακοπών, είναι μία σύγχρονη μορφή στα πλαίσια του παγκόσμιου τουρισμού. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί την νέα βάση στρατηγικής των μεγαλύτερων Tour Operators ανά τον κόσμο, αλλά και μικρότερων τουριστικών γραφείων που συνθέτουν τουριστικά πακέτα διακοπών με σκοπό να προσεγγίσουν το αγοραστικό κοινό τους.

Η προσφορά ενός ολιγοήμερου πακέτου διακοπών που έχει οργανώσει όλη τη διαδικασία μεταφοράς, παραμονής, ξενάγησης στον τόπο προορισμού και επιστροφής στον τόπο προέλευσης σε μία προσιτή τιμή, βρίσκει ανταπόκριση από το ευρύ κοινό.

Το παρακάτω θέμα ασχολείται με την οργάνωση ενός τουριστικού πακέτου διακοπών στο νησί της Σαντορίνης κατά την περίοδο 19 έως 24 Οκτωβρίου. Πιο αναλυτικά, παρουσιάζεται όλη η διαδικασία σχετικά με τον σχεδιασμό και οργάνωση του προγράμματος, την κοστολόγηση και τιμολόγηση καθώς και τις μεθόδους προώθησης και διαφήμισης του προϊόντος.

Το νησί της Σαντορίνης, θεωρείται από τους ομορφότερους προορισμούς στην Ελλάδα και είναι ανάμεσα στους 3 πιο δημοφιλείς προορισμούς της Ευρώπης. Το νησί πήρε την μορφή που έχει σήμερα, μετά από μια σειρά, ηφαιστειακών εκρήξεων, που επηρέασαν, όλο το Αιγαίο, μέχρι και την Κρήτη. Το πραγματικό όνομα της Σαντορίνης ήταν Κάλλιστη και Στρογγύλη. Η αποίκηση του νησιού ξεκίνησε πριν το 16ο π.Χ. αιώνα, στην Μινωική εποχή. Από τότε η Σαντορίνη ήταν ένα πολύ σημαντικό εμπορικό κέντρο της εποχής. Γύρω στα 1550-1500 π.Χ. μια ισχυρή έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης, προκάλεσε τη διάσπαση του κεντρικού τμήματος του νησιού και τη δημιουργία δύο μικρότερων νησιών της Θηρασίας και Νέας Καμένης. Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης, η Σαντορίνη πέρασε στη Βενετική κυριαρχία και τότε απέκτησε και το σημερινό της όνομα, που προέρχεται από την Αγία Ειρήνη (Santa Irini). Για τους επόμενους 6 αιώνες το νησί ήταν αρχικά υπό τη διοίκηση του Δούκα της Νάξου και στην συνέχεια υπό την κυριαρχία των Τούρκων, μέχρι να καταλήξει να προσαρτηθεί στο ελληνικό κράτος. Το 1956 μια μεγάλη ηφαιστειακή έκρηξη και μια επακόλουθη ισχυρή σεισμική δόνηση έπληξαν το νησί και το κατέστρεψαν ολοσχερώς. Ωστόσο, οι κάτοικοι κατάφεραν να ξαναχτίσουν τα σπίτια τους και να ξαναδημιουργήσουν τις περιουσίες τους, δίνοντας ώθηση στην πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη του νησιού.

1.2. Προσδιορισμός Target Group

Το τουριστικό γραφείο που σχεδιάζει το τουριστικό πακέτο διακοπών εδρεύει στην Αθήνα και πιθανόν να διαθέτει υποκαταστήματα σε όλη την ελληνική περιφέρεια. Συνεπώς, το κοινό στο οποίο απευθύνεται είναι κάτοικοι της Αθήνας αλλά και της περιφέρειας. Το τουριστικό προϊόν που προσφέρει είναι ένα εξαήμερο πακέτο διακοπών στο νησί της Σαντορίνης κατά την περίοδο 19 έως 24 Οκτωβρίου (Low Season). Απευθύνεται σε άτομα οικονομικά ανεξάρτητα, μέσου εισοδήματος, πιθανότατα επαγγελματικά ενεργούς που δεν έχουν όμως την ευχέρεια, λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων, να πραγματοποιούν ολιγοήμερα ταξίδια. Απευθύνεται εξίσου σε άτομα της τρίτης ηλικίας που είναι κοινωνικά ενεργά και δείχνουν τουριστικό ενδιαφέρον.

Η συγκεκριμένη χρονική περίοδος 19 έως 24 Οκτωβρίου απευθύνεται σε ελεύθερα άτομα ή ζευγάρια χωρίς οικογενειακές υποχρεώσεις. Δεν ενδείκνυται σε ζευγάρια με παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών, λόγω σχολικών υποχρεώσεων.

Η επιλογή της Σαντορίνης σαν τουριστικός – Θρησκευτικός προορισμός διαμορφώνει ακόμα περισσότερο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πελατείας που στοχεύει. Πιο συγκεκριμένα, το κοινό στο οποίο απευθύνεται η εκδρομή, θα πρέπει να έχει ένα σχετικά καλό μορφωτικό και πνευματικό επίπεδο, με έντονο θρησκευτικό ενδιαφέρον αλλά και επιθυμία να επισκεφθεί ένα νησί με έντονο θρησκευτικό χαρακτήρα και μεγάλο ιστορικό και πολιτισμικό παρελθόν.

1.3. Οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του τουριστικού γραφείου

Οι βασικοί στόχοι του τουριστικού γραφείου, όπως και κάθε επιχείρησης είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσέλευση πελατών, αλλά και η μεγιστοποίηση του κέρδους από την πώληση του προϊόντος. Για την πραγματοποίηση όμως αυτών των στόχων, το τουριστικό γραφείο θα πρέπει να εξασφαλίσει κάποιες υπηρεσίες που θα εγγυηθούν την επιτυχία αυτής της εκδρομής και συνεπώς την μέγιστη ικανοποίηση των πελατών. Επομένως, για να πραγματοποιηθεί μια άριστη διοργάνωση της εκδρομής, πρέπει να προϋπάρχει μια σταθερή σχέση συνεργασίας και επικοινωνίας με όλες τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην σύνθεση του τουριστικού πακέτου. Πιο συγκεκριμένα:

- ❖ Η εξασφάλιση της συνεργασίας του κεντρικού αθηναϊκού τουριστικού γραφείου με τα λοιπά υποκαταστήματα ή συνεργαζόμενα γραφεία της περιφέρειας.

Όλα τα γραφεία που προωθούν το προϊόν πρέπει να παρέχουν πολλές πληροφορίες όσον αφορά τον τόπο προορισμού και το τι μπορεί να προσφέρει ο συγκεκριμένος τόπος προορισμού σχετικά με χώρους διαμονής, ξενάγησης, αξιοθέατα, αρχαιολογικά και θρησκευτικά μνημεία, χώρους ψυχαγωγίας κλπ. Το κεντρικό γραφείο με την προϋπόθεση της αμοιβαίας συνεργασίας με τοπικό γραφείο(Σαντορίνη) αποκτά πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες που τις αξιοποιεί προς όφελος των πελατών του. Επίσης αποκτά και την εγγύηση ότι οι πελάτες του θα έχουν θετική αντιμετώπιση από το νησιωτικό γραφείο κατά τη διάρκεια της παραμονής τους.

- ❖ Η επιλογή του μεταφορικού μέσου και η εξασφάλισή του.

Το τουριστικό γραφείο λαμβάνοντας υπόψιν την διάρκεια του ταξιδιού, επιλέγει το αεροπλάνο ως το μέσο μεταφοράς που θα χρησιμοποιήσει, για το λόγο ότι προσφέρει ταχύτητα, άνεση, ασφάλεια, συνέπεια και μέσο οικονομικό κόστος. Το τουριστικό γραφείο θα πρέπει να εξασφαλίσει συνεργασία με μια αεροπορική εταιρεία, ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν την πραγματοποίηση του ταξιδιού. Θα πρέπει να γνωρίζει τον ακριβή αριθμό των συμμετεχόντων και να κλείσει τον ανάλογο αριθμό εισιτηρίων για την χρονική περίοδο που έχει επιλέξει. Στη συνέχεια, η αεροπορική εταιρεία θα πρέπει να ενημερώσει το γραφείο για τις

ώρες των πτήσεων και κατά την ημέρα αναχώρησης και κατά την ημέρα άφιξης. Έπειτα, πρέπει να γίνει ο διακανονισμός ανάμεσα στην αεροπορική εταιρεία και το τουριστικό γραφείο για την τιμή. Τέλος, αφού επιτυγχάνεται η συμφωνία, εκδίδεται ο αριθμός των εισιτηρίων που έχει ζητηθεί και το τουριστικό γραφείο αναλαμβάνει την ευθύνη να καταβάλει το ανάλογο ποσό που έχει προσυμφωνηθεί σε προκαθορισμένο χρόνο.

❖ Εξασφάλιση διαμονής στην Σαντορίνη

Το τουριστικό γραφείο με την βοήθεια που του προσφέρει η συνεργασία του με το τοπικό γραφείο, ενημερώνεται για τα ξενοδοχεία που υπάρχουν στην Σαντορίνη. Η τελική επιλογή του ξενοδοχείου, κρίνεται από την κατηγορία του ξενοδοχείου, τις παρεχόμενες υπηρεσίες και το κόστος διαμονής. Εν συνεχεία, το γραφείο επιλέγει κάποια από αυτά που θεωρεί πιο ιδανικά. Έρχεται σε επαφή με καθένα από αυτά και ενημερώνει για τον αριθμό των πελατών του, την ακριβή χρονική περίοδο παραμονής που έχει προγραμματίσει και συζητά για την τιμή που του προτείνεται. Επιλέγει κάποια από τα ξενοδοχεία που τηρούν τις προδιαγραφές που έχει θέσει, συζητά προσφορές σχετικά με την τιμή και τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τέλος, καταλήγει σε συμφωνία με το ξενοδοχείο που του προτείνει την πιο συμφέρουσα τιμή.

❖ Ως προς τους άλλους προμηθευτές υπηρεσιών:

▪ Παίρνει πληροφορίες για αρχαιολογικούς χώρους, αξιοθέατα και λοιπά μέρη που έχει προγραμματίσει να επισκεφτεί κατά την διάρκεια της εκδρομής, π.χ. ωράρια λειτουργίας, τιμές εισόδων κλπ.

▪ Ενημερώνεται για κέντρα εστίασης και αναψυχής, τις ώρες λειτουργίας τους, προσφερόμενα μενού και τιμές.

▪ Μέσω του τοπικού γραφείου, προσλαμβάνει ένα άτομο για ξενάγηση, το οποίο πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις: εμπειρία και δυνατότητα ελαστικού ωραρίου και βασικές γνώσεις πρώτων βοηθειών. Επίσης, το κεντρικό γραφείο, πληροφορείται για την αμοιβή ανά ξενάγηση.

▪ Γενικές πληροφορίες για καταστήματα ή άλλα σημεία πώλησης προϊόντων.

Και τέλος, συμφωνία για το ύψος της προμήθειας που θα καταβάλει το κεντρικό γραφείο στο τοπικό, μετά το πέρας της εκδρομής.

1.4. Προώθηση και πώληση του προϊόντος

Ως προς το σημείο αυτό το τουριστικό γραφείο έχει ολοκληρώσει τις ενέργειες όσον αφορά την οργάνωση, τον σχεδιασμό του προγράμματος, την κοστολόγηση και τιμολόγηση του προϊόντος. Το τελευταίο βήμα είναι να ασχοληθεί με την προβολή και προώθηση του πακέτου διακοπών στην αγορά, με σκοπό να γνωστοποιήσει στο ευρύ κοινό την παρουσία του προϊόντος και να προσελκύσει το τμήμα της πελατείας που στοχεύει.

Τα μέσα που χρησιμοποιούν τα τουριστικά γραφεία για να διαφημίσουν τα προϊόντα τους, είναι οι διαφημιστικές μπροσούρες και οι φάκελοι προβολής (sell folders). Η ποιότητα τους παίζει καθοριστικό ρόλο για την επιτυχία της εμπορίας του προϊόντος, γι' αυτό και είναι ιδιαίτερα δαπανηρή.

Η μπροσούρα που θα χρησιμοποιήσει το γραφείο θα είναι ένας κατάλογος που θα δίνει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό του ταξιδιού, την Σαντορίνη. Περιλαμβάνει περιγραφές περιοχών που θα γίνουν προορισμοί του ταξιδιού, παρουσιάζει ξενοδοχεία και άλλες υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη καθώς και τις τιμές για καθένα από αυτά. Όλα αυτά συνοδεύονται με φωτογραφίες, χάρτες που δίνουν μια πιο σαφή εικόνα για το προϊόν. Βασικός στόχος της μπροσούρας, είναι να δώσει στον πελάτη μία πρώτη εικόνα για την Σαντορίνη, για τον τρόπο μεταφοράς, τον τόπο διαμονής και να τον πληροφορήσει για τις ενδεχόμενες υπηρεσίες που θα του παρέχονται καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού του.

Η χρήση της μπροσούρας παίζει καθοριστικό ρόλο για την προσέλκυση του πελάτη, ιδιαίτερα όταν αυτός δεν έχει ξαναταξιδέψει στην Σαντορίνη και έχει πλήρη άγνοια για όσα έχουν προαναφερθεί. Στην ουσία ο πελάτης αγοράζει το προϊόν έχοντας στο μυαλό του την περιγραφή της μπροσούρας, που οφείλει να παρουσιάζει μια ρεαλιστική εικόνα για το προϊόν.

Το τουριστικό γραφείο, για να κάνει ακόμα πιο γνωστό το τουριστικό πακέτο που έχει σχεδιάσει, χρησιμοποιεί και μέσα μεγαλύτερης εμβέλειας. Απευθύνεται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) και προβάλλει το προϊόν του μέσω του τοπικού ραδιοφώνου και του έντυπου τύπου. Για παράδειγμα, το πιο σύνηθες μέσο διαφήμισης που είναι και το πιο οικονομικό είναι η προβολή στις εφημερίδες με την χρήση ένθετου διαφημιστικού φυλλαδίου. Με μικρό οικονομικό κόστος, προσεγγίζει άμεσα και γρήγορα ένα μεγάλο ποσοστό ενδιαφερόμενων πελατών.

Το διαφημιστικό φυλλάδιο που χρησιμοποιεί το τουριστικό γραφείο, συμβάλλει δραστικά και στην προβολή της μπροσούρας που είναι πιο δαπανηρή. Τα φυλλάδια διανέμονται από το ίδιο το τουριστικό γραφείο σε νέους και επαναλαμβανόμενους πελάτες μεγάλο χρονικό διάστημα πριν την πραγματοποίηση της εκδρομής.

Οι βασικές πληροφορίες που λαμβάνει ο πελάτης από το φυλλάδιο είναι η διάρκεια της εκδρομής, η χρονική περίοδος που πραγματοποιείται, ο τρόπος μεταφοράς, μία συνοπτική εικόνα του προγράμματος για όλη τη διάρκεια της εκδρομής και τέλος το κόστος του πακέτου το οποίο πληρώνει προκαταβολικά. Επιπλέον πληροφορίες που δίνονται είναι η επωνυμία του τουριστικού γραφείου καθώς και η διεύθυνση και τα τηλέφωνα που μπορεί να απευθυνθεί.

1.5. Αξιοθέατα – Μουσεία – Μνημεία

Οτιδήποτε γραφτεί για τη Σαντορίνη είναι λίγο, αφού υπάρχουν εικόνες και αισθήσεις που δεν περιγράφονται με λόγια. Μια εμπειρία μοναδική, καθώς η χωροδιάταξη των σπιτιών, σε σχέση με τα στενά σοκάκια και την έντονη κλίση του εδάφους, αποτελεί ένα θαύμα οικιστικής οικονομίας και εκμετάλλευσης του διαθέσιμου χώρου, μία τέλεια αρμονία με το φυσικό περιβάλλον, που δικαίως έχει χαρακτηριστεί από πολλά τουριστικά περιοδικά από τα ομορφότερα χωριά στον κόσμο.

Παραθέτουμε μερικά από τα βασικότερα αξιοθέατα του νησιού και πληροφορίες που θα μας βοηθήσουν στην οργάνωση της περιήγησής μας:

- ❖ Αρχαιολογικό μουσείο Θήρας

Χτίστηκε το 1960, για να αντικαταστήσει το παλιό μουσείο που καταστράφηκε εξαιτίας του σεισμού. Περιλαμβάνει διάφορες εκθέσεις όπως : αγάλματα και γλυπτά από την Αρχαϊκή μέχρι τη Ρωμαϊκή εποχή, επιγραφές από την Αρχαϊκή μέχρι τη Ρωμαϊκή εποχή, βάζα και πήλινα αγγεία από τη Γεωμετρική μέχρι τη Ελληνιστική εποχή.

- ❖ Παναγιά Υπαπαντή (κέντρο Φηρών)

Χτίστηκε το 1827. Ο ναός της Υπαπαντής αποτελεί την Μητρόπολη των Φηρών και ήταν γνωστή με την επωνυμία «Η Παναγιά του Μπελώνια».

- ❖ Προϊστορικό μουσείο Θήρας

Φιλοξενεί ευρήματα από τις ανασκαφές στο Ακρωτήρι, στον Ποταμό και σε άλλους αρχαιολογικούς χώρους στο νησί. Είναι μια υπέροχη έκθεση που σας ταξιδεύει στην ιστορία του νησιού.

- ❖ Παναγία των Αγίων Θεοδώρων (καθολικός, Φηροστεφάνι) (1570)

Η εκκλησία αυτή και κυρίως η εικόνα του τέμπλου της έχει μια παλιά και περιπετειώδη ιστορία. Η εκκλησία αυτή έπαθε μεγάλες ζημιές στον καταστροφικό για τη Σαντορίνη σεισμό του 1956, χωρίς ευτυχώς η εικόνα της Παναγίας να πάθει οποιαδήποτε ζημιά. Σήμερα μπορεί κανείς να προσκυνήσει τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας.

❖ Ηφαιστειο

Η Σαντορίνη ανήκει στο ηφαιστειακό τόξο του Αιγαίου και χαρακτηρίζεται σαν ενεργό ηφαιστειο μαζί με τα Μέθανα, την Μήλο και την Νίσυρο. Το ηφαιστειο της Θήρας βρίσκεται σχεδόν στο μέσο του τόξου αυτού και έχει αποδειχθεί διαχρονικά το πιο δραστήριο από όλα. Πριν από 2,5 εκατ. χρόνια περίπου, ΝΔ της Σαντορίνης σημειώθηκε η πρώτη μεγάλη έκρηξη μαγματικού υλικού, δημιουργώντας το ηφαιστειακό οικοδόμημα της περιοχής γύρω από τις νησίδες Χριστιανά, ενώ η εκρηκτική δραστηριότητα του μάγματος συνεχίστηκε στο σύμπλεγμα της Σαντορίνης πριν από ένα εκατομμύριο χρόνια με μία ακόμη ισχυρή έξοδό του προς την επιφάνεια της γης. Αυτή υπήρξε η αιτία της διαμόρφωσης της κεντρικής κοιλότητας (κρατήρα) του ηφαιστείου, στο κέντρο της οποίας ξεχώριζε η κορυφή ενός υποθαλάσσιου ηφαιστείου.

❖ Παλιά και Νέα Καμένη

Κατά τη διάρκεια των ιστορικών χρόνων εκδηλώνονται περιοδικά εκρήξεις του ηφαιστείου, οι οποίες δημιουργούν έναν υποθαλάσσιο ηφαιστειακό κώνο, κορυφή του οποίου αποτελούν η Παλαιά Καμένη (46 μ. Χ.) και η Νέα Καμένη (1707 μ. Χ.).

Στο πίσω μέρος της Παλαιάς Καμένης μπορεί κανείς να κολυμπήσει στα ιαματικά νερά των Θερμών Πηγών (αναβλύζει θειάφι και θερμός αέρας).

❖ Θηρασία

Η μεγαλύτερη έκρηξη του ηφαιστείου έλαβε χώρα στα μέσα του 17ου αιώνα π. Χ. (1630 π. Χ.) και είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή του ακμάζοντος οικισμού του Ακρωτηρίου στα ΝΔ του νησιού και από το παλαιότερο στρογγυλό σχήμα του νησιού, μετά την έκρηξη, να μείνουν στην επιφάνεια η Θήρα, η Θηρασία και το Ασπρονήσι, που η διάταξή τους θυμίζει την κυκλική περιφέρεια του προϊστορικού νησιού.

❖ Χριστός στα Θέρμη (Πλάκα)

Βρίσκεται στο Μεγαλοχώρι και υπάρχουν θερμές ιαματικές πηγές.

❖ Οινοποιείο Μπουτάρη

Το Οινοποιείο Μπουτάρη στην Σαντορίνη, με τον χαρακτηριστικό λευκό του θόλο, άρχισε να λειτουργεί το 1989, διαδραματίζοντας πρωταγωνιστικό ρόλο στην αμπελοοινική ανάπτυξη του νησιού. Ανοικτό για το κοινό, προσφέρει στους επισκέπτες του ολοκληρωμένες υπηρεσίες ξενάγησης. Κατά το έθιμο προσφέρονται τοπικά κρασιά για όσους θέλουν να δοκιμάσουν.

❖ Πανηγύρι Αγίου Αβέρκιου στο Εμπορείο

Θεωρείται προστάτης του κρασιού και για το λόγο αυτό οι πιστοί τον τιμούν πίνοντας τοπικό κρασί και ανοίγοντας για πρώτη φορά τα βαρέλια με το νέο κρασί της χρονιάς.

❖ Λαογραφικό μουσείο Εμμανουήλ Λυγνού στο Κοντοχώρι

Στα ανατολικά της Θήρας λειτουργεί το Λαογραφικό μουσείο Σαντορίνης Εμμανουήλ Α. Λυγνού. Το μουσείο περιλαμβάνει: Σαντορινιό σπίτι, κάναβα, σπηλιά, εργαστήρια, πινακοθήκη και το παρεκκλήσι Αγίου Κωνσταντίνου.

❖ Ενετικό Κάστρο στον Σκάρο.

Το Κάστρο, στην άκρη του οικισμού (τοποθεσία Γουλάς), αποτέλεσε ένα από τα πέντε καστέλια (οχυρωματικές κατασκευές) του νησιού, στην εποχή της Τουρκοκρατίας για την προστασία από τους πειρατές.

❖ Αμμούδι

Το Αμμούδι, που βρίσκεται στη βάση ενός απότομου θεαματικού κόκκινου ηφαιστειακού βράχου, δεν μπορεί παρά να είναι το λιμάνι της Οίας, που είναι χτισμένη περίπου 150 μέτρα ψηλότερα, κοντά στο χείλος του ηφαιστείου. Το Αμμούδι είναι ένας μικροσκοπικός οικισμός, που περιλαμβάνει μόνο λίγες ταβέρνες, μερικές ψαρόβαρκες και μια μικρή παραλία με βότσαλα.

❖ Αρχαία Θήρα

Η αρχαία πόλη είναι κτισμένη αμφιθεατρικά σε βαθμιδωτά επίπεδα, τις πεζούλες όπως τις αποκαλούν οι ντόπιοι. Σώζονται τμήματα της ρωμαϊκής αγοράς, του θεάτρου, των λουτρών, του ναού του Απόλλωνα και αρκετά αρχοντόσπιτα της εποχής, που δείχνουν τον κοσμοπολίτικο και εξεζητημένο χαρακτήρα που είχε λάβει η άλλοτε δωρική πόλη κατά τους τελευταίους αιώνες προ Χριστού.

❖ **Επισκοπή Γωνιάς**

Βυζαντινή εκκλησία του 11ου π. Χ. αιώνα με υπέροχες τοιχογραφίες. Κατάφερε να επιβιώσει μετά από πολλές λεηλασίες και φυσικές καταστροφές, κυρίως σεισμούς. Στις 15 Αυγούστου γίνεται διοργανώνεται μεγάλη γιορτή για τον εορτασμό της Παναγίας.

❖ **Μονή Προφήτη Ηλία στον Πύργο**

Πάνω από τον Πύργο, στο βουνό του Προφήτη Ηλία βρίσκεται το ομώνυμο μοναστήρι, το οποίο χτίστηκε στο πρώτο μισό του 18ου αιώνα. Το μοναστήρι αυτό έχει μια συλλογή από παλιά βιβλία, χειρόγραφα και εθνογραφικό υλικό και μια πολύ αξιόλογη συλλογή εκκλησιαστικών κειμηλίων λαογραφικού χαρακτήρα.

❖ **Οικισμός Ακρωτηρίου**

Το Ακρωτήριο βρίσκεται στη νότια ακτή της Θήρας και είναι από τους πιο σημαντικούς προϊστορικούς οικισμούς στο Αιγαίο. Η αποίκιση του χρονολογείται γύρω στη Νεολιθική εποχή. Η μεγάλη έκταση του οικισμού, το περίτεχνα κατασκευασμένο αποχετευτικό σύστημα, τα πολυώροφα κτίρια με τις υπέροχες τοιχογραφίες και τα έπιπλα, μαρτυρούν την μεγάλη ανάπτυξη του οικισμού. Το Ακρωτήριο επικοινωνούσε συχνά με άλλες σημαντικές περιοχές όπως η Κρήτη, η Ηπειρωτική Ελλάδα, τα Δωδεκάνησα, η Κύπρος, η Συρία και η Αίγυπτος. Οι σεισμοί και οι εκρήξεις που ακολούθησαν τα μετέπειτα χρόνια σήμαναν και το τέλος του οικισμού, στο τέλος του 17ου π. Χ. αιώνα. Η λάβα από την έκρηξη, κάλυψε όλο το νησί, όπως ακριβώς συνέβη με την Πομπηία.

❖ **Κόκκινη και άσπρη παραλία**

Η Κόκκινη Παραλία είναι η πιο φημισμένη και κατά πολλούς η ωραιότερη παραλία της Σαντορίνης. Βρίσκεται δίπλα στον αρχαίο οικισμό του Ακρωτηρίου. Αποτελείται από κόκκινα και μαύρα πετρώματα. Η πρόσβαση έως την παραλία γίνεται μόνο με τα πόδια (μόλις λίγα λεπτά) ή με καΐκι από τον όρμο του Ακρωτηρίου ή των Φηρών. Δίπλα στη Κόκκινη Παραλία βρίσκεται και η Άσπρη Παραλία (πρόσβαση: με τα ίδια καΐκια).

❖ **Καστέλι Ακρωτηρίου**

Κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους, το Ακρωτήριο αποτελούσε ένα από τα καστέλια του νησιού και ονομαζόταν La Ponta. Στο κέντρο

του οικισμού υπήρχε ο Γουλάς του Ακρωτηρίου (Τουρκικά kule: "πύργος"), ο οποίος υπέστη μεγάλες ζημιές κατά την σεισμική δραστηριότητα του 1956, αν και ήταν σε πολύ καλή κατάσταση μέχρι τότε.

❖ Φάρος στο Ακρωτήρι

Είναι ένας από τους καλύτερους του ελληνικού δικτύου. Βρίσκεται σε απόσταση 18 χιλιομέτρων από την πρωτεύουσα του νησιού σε υψόμετρο 58 μέτρων. κτίσθηκε το 1892, κατά την διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας στο νησί, από την Γαλλική εταιρεία κατασκευής φάρων, La Société Collas et Michel. Αρχικά δούλευε με πετρέλαιο και η ακτινοβολία του ήταν 23 ναυτικά μίλια. Ανακαινίστηκε το 1925. Η λειτουργία του διακόπηκε κατά την διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και άρχισε να επαναλειτουργεί το 1945. Κατά την περίοδο αυτή εξέπεμπε μία λάμψη κάθε 30 δευτερόλεπτα, η οποία ήταν ορατή μέχρι και 25 ναυτικά μίλια, ενώ λειτουργούσε με προσωπικό τεσσάρων αντρών. Το 1983 ηλεκτροδοτήθηκε, ενώ το 1988 έγινε πλήρως αυτοματοποιημένος και έκτοτε συνεχίζει να αποδίδει τη μέγιστη φωτοβολία, η οποία σήμερα είναι 24 ναυτικά μίλια.

1.6. Αναλυτικό Πρόγραμμα Εκδρομής ανά ημέρα

Το concept του τουριστικού πακέτου που προσφέρει το τουριστικό γραφείο είναι «**Σαντορίνη και Θρησκεία**».

Ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα με τις παρεχόμενες υπηρεσίες και δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν στις 6 (έξι) ημέρες της εκδρομής, καθώς και το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος. Διάρκεια Προγράμματος 19/10 έως 24/10.

Ημέρα 1^η :

Άφιξη στην Σαντορίνη και ξενάγηση στην πόλη των Φηρών

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
04:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
05:45	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ
06:35	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ
07:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
08:00	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΑΙ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
08:30-09:30	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ
09:45	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΩΝ ΦΗΡΩΝ
10:00-11:30	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
11:40	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΦΗΡΩΝ
12:00-12:30	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ
12:40	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΩΝ ΦΗΡΩΝ
12:50-14:00	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
14:30-15:30	ΓΕΥΜΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΦΗΡΩΝ ΜΕ ΘΕΑ ΤΗΝ ΚΑΛΝΤΕΡΑ
16:00	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΟΣΤΕΦΑΝΙ
16:15-17:15	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΦΗΡΟΣΤΕΦΑΝΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ
17:30	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
17:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΑ ΦΗΡΑ
ΑΠΟΓΕΥΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟ	

Ημέρα 2^η :

Κρουαζιέρα στο Ηφαίστειο και την Θηρασία

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
07:00-08:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
08:15	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΓΙΑ 10-20 ΛΕΠΤΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΤΕΛΕΦΕΡΙΚ
09:00-09:45	ΚΑΤΕΒΑΣΜΑ ΣΤΟ ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ (ΓΙΑΛΟΣ) ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΦΕΡΙΚ Ή ΜΕ ΤΑ ΓΑΪΔΟΥΡΑΚΙΑ
09:45-10:00	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΪΚΙ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ (ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ)
10:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ
10:30-11:30	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΗ
11:40	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΜΕΝΗ
12:00-12:40	ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΚΑΙ ΚΟΛΥΜΠΙ ΣΤΙΣ ΘΕΡΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ
12:50	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΪΚΙ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΘΗΡΑΣΙΑ
13:20	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣΙΑΣ (ΡΙΒΑ)
13:30-14:30	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΓΕΥΜΑ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ
14:30-15:15	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΡΙΒΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ
15:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΪΚΙ
15:30	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΩΝ ΦΗΡΩΝ
16:00	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ
16:00-17:00	ΑΝΕΒΑΣΜΑ ΣΤΑ ΦΗΡΑ ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΦΕΡΙΚ Ή ΜΕ ΓΑΪΔΟΥΡΑΚΙΑ
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Ή ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΦΗΡΑ (ΧΡΟΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ)	

Ημέρα 3^η :

Εκδρομή με λεωφορείο Μεγαλοχώρι-Περίσσα-Εμπορείο(Παραδοσιακό Πανηγύρι)

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
08:00-09:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
09:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΘΕΡΜΗ)
09:40	ΑΦΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
09:50-10:10	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
10:10-12:10	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΣΤΙΣ ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ
12:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ
12:40	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ «ΜΠΟΥΤΑΡΗ»
12:55	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ
13:00-14:00	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ
14:10	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΑ
14:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΣΣΑ
14:30-15:30	ΓΕΥΜΑ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ
15:30-16:45	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
17:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΕΙΟ
17:20	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
17:30-18:30	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΚΑΣΤΕΛΙ
18:30-19:00	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΜΑΡΜΑΡΙΤΗ
19:00-20:30	ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΒΕΡΚΙΟΥ
21:00-23:00	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ (ΣΕΡΒΙΡΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΦΑΓΗΤΟ ΚΑΙ ΑΦΘΟΝΟ ΤΟΠΙΚΟ ΚΡΑΣΙ)
23:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
23:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

Ημέρα 4^η :

Εκδρομή με λεωφορείο Κοντοχώρι-Ημεροβίγλι-Αμμούδι-Οία

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
08:00-09:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
09:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ,ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΟΝΤΟΧΩΡΙ
09:15	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΛΙΓΝΟΥ
09:30-10:30	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
10:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ,ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙ
11:00	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙ
11:00-12:00	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΕΡΕΙΠΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ(ΣΚΑΡΟΣ)ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟ ΕΚΚΛΗΣΑΚΙ ΤΗΣ ΘΕΟΣΚΕΠΑΣΤΗΣ
12:10	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΜΜΟΥΔΙ
12:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΑΜΜΟΥΔΙ
12:30-17:00	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΓΕΥΜΑ,ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ Ή ΜΠΑΝΙΟ
17:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΟΙΑ
17:10	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΟΙΑ
17:30-18:00	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΜΑΤΡΟΝΑ
18:00-21:00	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΣΟΚΑΚΙΑ ΤΗΣ ΟΙΑΣ, ΔΕΙΠΝΟ ΣΤΑ ΓΡΑΦΙΚΑ ΤΑΒΕΡΝΑΚΙΑ ΜΕ ΘΕΑ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ
21:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
21:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

Ημέρα 5^η :

Εκδρομή με λεωφορείο Καμάρι- Μέσα Γωνιά-Πύργος

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
08:00-09:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
09:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΜΑΡΙ
09:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΚΑΜΑΡΙ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
10:00-12:00	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΘΗΡΑ
12:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΜΕΣΑ ΓΩΝΙΑ
12:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΜΕΣΑ ΓΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
12:45-13:15	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΓΩΝΙΑΣ
13:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΥΡΓΟ
14:00	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
14:15-15:00	ΓΕΥΜΑ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
15:10	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ
15:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗ ΜΟΝΗ
15:40-16:00	ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ
16:00-17:00	ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΣΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ
17:10	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΥΡΓΟ
17:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
17:30-19:00	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ
19:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
19:40	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

Ημέρα 6^η :

Εκδρομή με λεωφορείο Ακρωτήρι-Φάρος

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
08:00-09:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
09:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙ
09:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
10:00-11:00	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ
11:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ
11:30-13:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΜΠΑΝΙΟ: 1)ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΠΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΗ ΠΑΡΑΛΙΑ Ή 2)ΜΕ ΚΑΪΚΙ ΠΡΟΣ ΑΣΠΡΗ ΠΑΡΑΛΙΑ
14:00-15:00	ΓΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ
15:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ
15:30-16:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ, ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΚΑΣΤΕΛΙ
16:45	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΑΡΟ
17:00-18:00	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ
18:10	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
18:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
18:30-19:45	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
20:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ
20:20	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ
21:30	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
22:20	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Στο πακέτο περιλαμβάνονται :

- ◆ Αεροπορικά εισιτήρια Αθήνα - Σαντορίνη – Αθήνα.
- ◆ Διαμονή σε ξενοδοχείο 4 αστέρων με 5 διανυκτερεύσεις και Day Use την τελευταία μέρα.
- ◆ 6 πρωινά στο ξενοδοχείο.
- ◆ 6 γεύματα σε τοπικά εστιατόρια.
- ◆ Transfer με πολυτελές κλιματιζόμενο λεωφορείο καθόλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ξεναγήσεις –περιηγήσεις και προσκυνήματα σε όλο το νησί.
- ◆ Ολοήμερη εκδρομή στο ηφαίστειο και τη Θηρασία.
- ◆ Ξεναγό του γραφείου για όλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ομαδική ασφάλιση.
- ◆ Πληροφοριακός φάκελος.

Δεν περιλαμβάνονται :

- ◆ Φόροι αεροδρομίων.
- ◆ Είσοδοι Μουσείων και ιστορικών χώρων.
- ◆ Ναύλωση καϊκιού για την εκδρομή Ηφαίστειο – Θηρασία.
- ◆ Αχθοφορικά φιλοδωρήματα.

Ότι ρητώς δεν αναφέρεται στο πρόγραμμα.

1.7. Κοστολόγηση και Τιμολόγηση της Εκδρομής

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ					
ΗΜΕΡΕΣ	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ 4 ΑΣΤΕΡΩΝ ΜΕ ΠΡΩΙΝΟ (ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ)	ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ	ΣΥΝΟΔΟΣ	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ (ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ)
1η	70,00 €	25,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
2η		25,00 €		70,00 €	15,00 €
3η		25,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
4η		25,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
5η		25,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
6η	70,00 €	15,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
ΣΥΝΟΛΟ :	140,00 €	140,00 €	1.000,00 €	420,00 €	90,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ :					1.790,00 €
ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ: ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΞΟΔΑ (ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ, ΣΥΝΟΔΟΣ)					1.420,00 €
ΑΤΟΜΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ (ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΕΙΣΗΤΗΡΙΑ, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ, ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ)					370,00 €
ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ					500,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΣΩΝ ΕΞΟΔΩΝ (ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΞΟΔΑ + ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ)					1.920,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΣΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟΥ 60% (30 ΑΤΟΜΑ)					434,00 €
ΑΤΟΜΙΚΑ ΕΞΟΔΑ			370,00 €		
(ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΞΟΔΑ+ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ) / 30 ΑΤΟΜΑ			64,00 €		
ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΕΡΔΟΥΣ 20%					542,50 €
Φ.Π.Α. 19%					20,62 €
ΤΕΛΙΚΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΠΑΚΕΤΟΥ					563,12 €
Ο υπολογισμός της τιμής πώλησης γίνεται ως εξής:					
Το επιθυμητό κέρδος που θέλουμε να πετύχουμε, για κάλυψη των overheads και καθαρό κέρδος, ανέρχεται σε 20%, οπότε θα έχουμε :					
ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ = 434,00 € X 100/80 = 542,50 €					
Ως προς τον Φ.Π.Α. οφείλουμε να διευκρινίσουμε ότι τα πακέτα υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α. Με απλά λόγια, πρέπει να υπολογιστεί ο Φ.Π.Α. 19% επί της προστιθέμενης αξίας, δηλαδή αφού αφαιρεθεί το κόστος πωλήσεων.					
Προστιθέμενη αξία = 542,50 € - 434,00 € = 108,50 €					
Φ.Π.Α. = 108,50 € X 19% = 20,61 €					
ΤΕΛΙΚΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ : 542,50 € + 20,61 € = 563,11 €					
ΜΕ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΧΟΥΜΕ ΤΕΛΙΚΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΠΑΚΕΤΟΥ: 564,00 €					

1.8. Διαφημιστικό Φυλλάδιο

“Σαντορίνη και
Θρησκεία”

19 ΜΕ 24
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ – ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ
6 ΗΜΕΡΕΣ
19 ΜΕ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ημέρα 1^η : Αθήνα – Σαντορίνη - Φηρά

Αναχώρηση για το νησί της Σαντορίνης.
Άφιξη, μεταφορά και εγκατάσταση στο ξενοδοχείο μας.
Ξενάγηση στην πόλη των Φηρών με την μοναδική θέα προς το Ηφαίστειο και την μαγευτική καλντέρα. Θα έχουμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε το Αρχαιολογικό μουσείο Θήρας.
Επίσκεψη στον Μητροπολιτικό Ναό της Υπαπαντής για προσκύνημα.
Προϊστορικό μουσείο Θήρας.
Γεύμα στο κέντρο των Φηρών με θέα την καλντέρα.
Επίσκεψη στο Φηροστεφάνι και προσκύνημα στην Παναγία των Αγίων Θεοδώρων.
Μετάβαση στο ξενοδοχείο και ελεύθερος χρόνος.

Ημέρα 2^η : Κρουαζιέρα Ηφαίστειο - Θηρασία

Μετά από το πρόγευμά μας στο ξενοδοχείο, κατευθυνόμαστε προς τον Γιαλό (παλιό λιμάνι) των Φηρών (πεζοπορία). Με την χρήση των τελεφερίκ ή με τα παραδοσιακά γαϊδουράκια – για τους πιο τολμηρούς – κατεβαίνουμε στο λιμανάκι.
Κρουαζιέρα διάρκειας έξι ωρών με προορισμό τα νησάκια του Ηφαιστίου, ξενάγηση και κολύμπι στα ζεστά νερά.
Προσκύνημα σε τοπικές εκκλησίες της Θηρασίας. Γεύμα σε παραδοσιακή ταβέρνα.
Επιστροφή στον Γιαλό. Ελεύθερος χρόνος.

Ημέρα 3^η : Μεγαλοχώρι-Περίσσα-Εμπορείο

Πρωινό στο ξενοδοχείο.

Αναχώρηση για το Μεγαλοχώρι, στάση στα Θέρμη, προσκύνημα στην εκκλησία του Χριστού και επίσκεψη στις ιαματικές πηγές.

Ξενάγηση στο περίφημο Οινοποιείο «Μπουτάρη» με τα εκλεκτά κρασιά του, που έχουμε την ευκαιρία να γευτούμε.

Μετάβαση στην Περίσσα. Γεύμα σε παραδοσιακή ταβέρνα δίπλα στη θάλασσα. Προσκύνημα στις εκκλησίες του Τιμίου Σταυρού και της Αγίας Ειρήνης.

Τελικός μας προορισμός το Εμπορείο, όπου θα περιπλανηθούμε στα σοκάκια του Καστελιού. Προσκύνημα στον Άγιο Νικόλαο Μαρμαρίτη και Ακολουθία Εσπερινού του Αγίου Αβέρκιου. Ακολουθεί πανηγύρι με φαγητό, άφθονο κρασί και παραδοσιακή μουσική.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Ημέρα 4^η : Κοντοχώρι-Ημεροβίγλι-Αμμούδι-Οία

Πρωινό στο ξενοδοχείο.

Αναχώρηση για Κοντοχώρι, επίσκεψη στο Λαογραφικό Μουσείο και προσκύνημα στο παρεκκλήσι του Αγίου Κωνσταντίνου.

Μετάβαση στο ξακουστό Ημεροβίγλι, βόλτες στα στενά σοκάκια και προσκύνημα στην εκκλησία της Θεοσκέπαστης.

Αναχώρηση για το γραφικό Αμμούδι. Γεύμα και ελεύθερος χρόνος για περιήγηση και μπάνιο.

Τελικός προορισμός η πασίγνωστη Οία. Προσκύνημα στην Αγία Ματρόνα. Ελεύθερος χρόνος για περιπλάνηση στα γραφικά σοκάκια της. Τέλος, θα έχετε την ευκαιρία να απολαύσετε το μαγευτικό Ηλιοβασίλεμα και να δειπνήσετε θαυμάζοντας τη θέα του.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Ημέρα 5^η : Καμάρι- Μέσα Γωνιά-Πύργος

Πρωινό στο ξενοδοχείο.

Αναχώρηση για Καμάρι και περιήγηση στην Αρχαία Θήρα.

Μετάβαση στην Μέσα Γωνιά και προσκύνημα στον βυζαντινό ναό της Παναγιάς της Επισκοπής με τις υπέροχες τοιχογραφίες της.

Επόμενος προορισμός ο Πύργος και γεύμα σε ταβέρνα του χωριού.

Αναχώρηση για την Μονή του Προφήτη Ηλία για προσκύνημα και ακολουθία του Εσπερινού.

Επιστροφή στο χωριό του Πύργου και περιήγηση.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Ημέρα 6^η : Ακρωτήριο-Φάρος

Πρόγευμα στο ξενοδοχείο και αναχώρηση για Ακρωτήριο. Άφιξη στον Αρχαίο Οικισμό και ξενάγηση. Μετάβαση στον ναό του Αγίου Νικολάου και προσκύνημα. Ελεύθερος χρόνος για κολύμπι στην Κόκκινη και στην Άσπρη παραλία και γεύμα σε παραθαλάσσιο ταβερνάκι.

Αναχώρηση για το κέντρο του χωριού, περιήγηση στο Καστέλι και στη συνέχεια μεταφορά στο Φάρο. Επίσκεψη και προσκύνημα στην εντυπωσιακή εκκλησία της Παναγιάς της Καλαμιώτισσας, χτισμένη στην άκρη του βράχου, σχεδόν πάνω στην θάλασσα. Εδώ θα έχετε την ευκαιρία να φωτογραφήσετε το υπερθέαμα της Σαντορίνης, από μια τελείως διαφορετική πλευρά.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Προετοιμασία για αναχώρηση

Μεταφορά στο αεροδρόμιο και επιστροφή στην Αθήνα.

Στο πακέτο περιλαμβάνονται :

- ◆ Αεροπορικά εισιτήρια Αθήνα - Σαντορίνη – Αθήνα.
- ◆ Διαμονή σε ξενοδοχείο 4 αστέρων με 5 διανυκτερεύσεις και Day Use την τελευταία μέρα.
- ◆ 6 πρωινά στο ξενοδοχείο.
- ◆ 6 γεύματα σε τοπικά εστιατόρια.
- ◆ Transfer με πολυτελές κλιματιζόμενο λεωφορείο καθόλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ξεναγήσεις –περιηγήσεις και προσκυνήματα σε όλο το νησί.
- ◆ Ολοήμερη εκδρομή στο ηφαίστειο και τη Θηρασία.
- ◆ Ξεναγό του γραφείου για όλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ομαδική ασφάλιση.
- ◆ Πληροφοριακός φάκελος.

Δεν περιλαμβάνονται :

- ◆ Φόροι αεροδρομίων.
- ◆ Είσοδοι Μουσείων και ιστορικών χώρων.
- ◆ Ναύλωση καϊκιού για την εκδρομή Ηφαίστειο – Θηρασία.
- ◆ Αχθοφορικά φιλοδωρήματα.
- ◆ Ότι ρητώς δεν αναφέρεται στο πρόγραμμα.

ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ 4 ΑΣΤΕΡΩΝ	
ΤΙΜΗ ΣΕ ΔΙΚΛΙΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ	564,00 €
ΤΙΜΗ ΣΕ ΜΟΝΟΚΛΙΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ	650,00 €
ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙ	420,00 €

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

Η τιμή για τα παιδιά αφορά παιδιά ηλικίας 2 έως 11 ετών σε τρίκλινο δωμάτιο, με δύο ενήλικες (τα τρίκλινα είναι δίκλινα δωμάτια με την προσθήκη μιας έξτρα κλίνης). Όλες οι τιμές είναι κατά άτομο και δεν συμπεριλαμβάνονται οι φόροι αεροδρομίου.

Η εξόφληση θα πρέπει να γίνει 40 ημέρες πριν την αναχώρηση.

2. Πακέτο : «Αιγαίο και Θρησκεία».

2.1. Εισαγωγή

Η σύνθεση τουριστικού πακέτου διακοπών, είναι μία σύγχρονη μορφή στα πλαίσια του παγκόσμιου τουρισμού. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί την νέα βάση στρατηγικής των μεγαλύτερων Tour Operators ανά τον κόσμο, αλλά και μικρότερων τουριστικών γραφείων που συνθέτουν τουριστικά πακέτα διακοπών με σκοπό να προσεγγίσουν το αγοραστικό κοινό τους.

Η προσφορά ενός ολιγοήμερου πακέτου διακοπών που έχει οργανώσει όλη τη διαδικασία μεταφοράς, παραμονής, ξενάγησης στον τόπο προορισμού και επιστροφής στον τόπο προέλευσης σε μία προσιτή τιμή, βρίσκει ανταπόκριση από το ευρύ κοινό.

Το παρακάτω θέμα ασχολείται με την οργάνωση ενός τουριστικού πακέτου διακοπών σε τέσσερα νησιά των Κυκλάδων κατά την περίοδο 24 έως 30 Ιουλίου. Πιο αναλυτικά, παρουσιάζεται όλη η διαδικασία σχετικά με τον σχεδιασμό και οργάνωση του προγράμματος, την κοστολόγηση και τιμολόγηση καθώς και τις μεθόδους προώθησης και διαφήμισης του προϊόντος.

Τα νησιά των Κυκλάδων είναι τα διασημότερα της Ελλάδας. Οι φωτογραφίες τους έχουν κάνει το γύρο του κόσμου. Χαρακτηριστικό τους είναι η λιτή κι απέριπτη ομορφιά των τοπίων τους, που γοητεύει κάθε ταξιδιώτη. Τα χρώματά τους απόλυτα ελληνικά. Το λευκό των οικισμών και το γαλάζιο του Αιγαίου, δημιουργούν τον επίγειο παράδεισο!

Οι Κυκλάδες αποτελούνται από ένα σύμπλεγμα 56 νησιών και βραχονησίδων. Βρίσκονται στο κέντρο του Αιγαίου και εκτείνονται σε ένα νοητό κύκλο γύρω από το ιερό νησί της αρχαιότητας, τη Δήλο. Η μακρά ιστορία τους, αποτυπώνεται στους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους. Στα μουσεία των νησιών φιλοξενούνται τα ευρήματα των ανασκαφών τα οποία φανερώνουν τη λαμπρή πορεία του κυκλαδίτικου πολιτισμού.

Η Ελληνική μυθολογία αναφέρει ότι οι Κυκλάδες είναι δημιούργημα του Ποσειδώνα. Και συγκεκριμένα, όπως λέει ο μύθος ο Θεός της θάλασσας μεταμόρφωσε σε νησίδες τις Νύμφες Κυκλάδες, όταν αυτές προκάλεσαν την οργή του.

Το παρακάτω τουριστικό πακέτο διακοπών αφορά τα νησιά: Αμοργός, Πάρος, Ίος και Σαντορίνη.

2.2. Προσδιορισμός Target Group

Το τουριστικό γραφείο που σχεδιάζει το τουριστικό πακέτο διακοπών εδρεύει στην Αθήνα και πιθανόν να διαθέτει υποκαταστήματα σε όλη την ελληνική περιφέρεια. Συνεπώς, το κοινό στο οποίο απευθύνεται είναι κάτοικοι της Αθήνας αλλά και της περιφέρειας. Το τουριστικό προϊόν που προσφέρει είναι ένα εφταήμερο πακέτο διακοπών στα νησιά Αμοργός, Πάρος, Ίος και Σαντορίνη κατά την περίοδο 24 έως 30 Ιουλίου (High Season). Απευθύνεται σε άτομα οικονομικά ανεξάρτητα, μέσου εισοδήματος, πιθανότατα επαγγελματικά ενεργούς που δεν έχουν όμως την ευχέρεια, λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων, να πραγματοποιούν ολιγοήμερα ταξίδια. Απευθύνεται εξίσου σε άτομα της τρίτης ηλικίας που είναι κοινωνικά ενεργά και δείχνουν τουριστικό ενδιαφέρον.

Η επιλογή των συγκεκριμένων νησιών σαν τουριστικός – Θρησκευτικός προορισμός διαμορφώνει ακόμα περισσότερο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πελατείας που στοχεύει. Πιο συγκεκριμένα, το κοινό στο οποίο απευθύνεται η εκδρομή, θα πρέπει να έχει ένα σχετικά καλό μορφωτικό και πνευματικό επίπεδο, με έντονο θρησκευτικό ενδιαφέρον αλλά και επιθυμία να επισκεφθεί ένα νησί με έντονο θρησκευτικό χαρακτήρα και μεγάλο ιστορικό και πολιτισμικό παρελθόν.

2.3. Οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του τουριστικού γραφείου

Οι βασικοί στόχοι του τουριστικού γραφείου, όπως και κάθε επιχείρησης είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσέλευση πελατών, αλλά και η μεγιστοποίηση του κέρδους από την πώληση του προϊόντος. Για την πραγματοποίηση όμως αυτών των στόχων, το τουριστικό γραφείο θα πρέπει να εξασφαλίσει κάποιες υπηρεσίες που θα εγγυηθούν την επιτυχία αυτής της εκδρομής και συνεπώς την μέγιστη ικανοποίηση των πελατών. Επομένως, για να πραγματοποιηθεί μια άριστη διοργάνωση της εκδρομής, πρέπει να προϋπάρχει μια σταθερή σχέση συνεργασίας και επικοινωνίας με όλες τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην σύνθεση του τουριστικού πακέτου. Πιο συγκεκριμένα:

- ❖ Η εξασφάλιση της συνεργασίας του κεντρικού αθηναϊκού τουριστικού γραφείου με τα λοιπά υποκαταστήματα ή συνεργαζόμενα γραφεία της περιφέρειας.

Όλα τα γραφεία που προωθούν το προϊόν πρέπει να παρέχουν πολλές πληροφορίες όσον αφορά τον τόπο προορισμού και το τι μπορεί να προσφέρει ο συγκεκριμένος τόπος προορισμού σχετικά με χώρους διαμονής, ξενάγησης, αξιοθέατα, αρχαιολογικά και θρησκευτικά μνημεία, χώρους ψυχαγωγίας κλπ. Το κεντρικό γραφείο με την προϋπόθεση της αμοιβαίας συνεργασίας με τα τοπικά γραφεία αποκτά πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες που τις αξιοποιεί προς όφελος των πελατών του. Επίσης αποκτά και την εγγύηση ότι οι πελάτες του θα έχουν θετική αντιμετώπιση από τα νησιωτικά γραφεία κατά τη διάρκεια της παραμονής τους.

- ❖ Ποιότητα των μεταφορικών μέσων και εξασφάλιση διάρκειας του ταξιδιού, επιλέγει το πλοίο και το αεροπλάνο ως τα μέσα μεταφοράς που θα χρησιμοποιήσει, για το λόγο ότι προσφέρουν ταχύτητα, άνεση, ασφάλεια, συνέπεια και μέσο οικονομικό κόστος. Το τουριστικό γραφείο θα πρέπει να εξασφαλίσει συνεργασία με ακτοπλοϊκές και αεροπορικές εταιρείες, ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν την πραγματοποίηση του ταξιδιού. Θα πρέπει να γνωρίζει τον ακριβή αριθμό των συμμετεχόντων και να κλείσει τον ανάλογο αριθμό εισιτηρίων για την χρονική περίοδο που έχει επιλέξει. Στη συνέχεια, οι εταιρείες θα πρέπει να ενημερώσουν το γραφείο για τις ώρες των δρομολογίων και κατά την ημέρα αναχώρησης και κατά την ημέρα άφιξης. Έπειτα, πρέπει να γίνει ο διακανονισμός ανάμεσα στις εταιρείες και το τουριστικό γραφείο για την τιμή. Τέλος, αφού επιτυγχάνεται η συμφωνία, εκδίδεται ο αριθμός των εισιτηρίων που έχει ζητηθεί και το τουριστικό γραφείο

αναλαμβάνει την ευθύνη να καταβάλει το ανάλογο ποσό που έχει προσυμφωνηθεί σε προκαθορισμένο χρόνο.

❖ ~~Εξασφάλιση διαμονής στα νησιά~~ βοήθεια που του προσφέρει η συνεργασία του με τα τοπικά γραφεία, ενημερώνεται για τα ξενοδοχεία που υπάρχουν σε κάθε νησί. Η τελική επιλογή του ξενοδοχείου, κρίνεται από την κατηγορία του ξενοδοχείου, τις παρεχόμενες υπηρεσίες και το κόστος διαμονής. Εν συνεχεία, το γραφείο επιλέγει κάποια από αυτά που θεωρεί πιο ιδανικά. Έρχεται σε επαφή με καθένα από αυτά και ενημερώνει για τον αριθμό των πελατών του, την ακριβή χρονική περίοδο παραμονής που έχει προγραμματίσει και συζητά για την τιμή που του προτείνεται. Επιλέγει κάποια από τα ξενοδοχεία που τηρούν τις προδιαγραφές που έχει θέσει, συζητά προσφορές σχετικά με την τιμή και τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τέλος, καταλήγει σε συμφωνία με το ξενοδοχείο που του προτείνει την πιο συμφέρουσα τιμή.

- ❖ ~~Παίρος~~ τακτικές πληροφορίες για θέματα λειτουργίας χώρους, αξιοθέατα και λοιπά μέρη που έχει προγραμματίσει να επισκεφτεί κατά την διάρκεια της εκδρομής, π.χ. ωράρια λειτουργίας, τιμές εισόδων κλπ.
 - Ενημερώνεται για κέντρα εστίασης και αναψυχής, τις ώρες λειτουργίας τους, προσφερόμενα μενού και τιμές.
 - Μέσω του τοπικού γραφείου, προσλαμβάνει ένα άτομο για ξενάγηση, το οποίο πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις: εμπειρία και δυνατότητα ελαστικού ωραρίου και βασικές γνώσεις πρώτων βοηθειών. Επίσης, το κεντρικό γραφείο, πληροφορείται για την αμοιβή ανά ξενάγηση.
 - Γενικές πληροφορίες για καταστήματα ή άλλα σημεία πώλησης προϊόντων.

Και τέλος, συμφωνία για το ύψος της προμήθειας που θα καταβάλει το κεντρικό γραφείο στο τοπικό, μετά το πέρας της εκδρομής.

2.4. Προώθηση και πώληση του προϊόντος

Ως προς το σημείο αυτό το τουριστικό γραφείο έχει ολοκληρώσει τις ενέργειες όσον αφορά την οργάνωση, τον σχεδιασμό του προγράμματος, την κοστολόγηση και τιμολόγηση του προϊόντος. Το τελευταίο βήμα είναι να ασχοληθεί με την προβολή και προώθηση του πακέτου διακοπών στην αγορά, με σκοπό να γνωστοποιήσει στο ευρύ κοινό την παρουσία του προϊόντος και να προσελκύσει το τμήμα της πελατείας που στοχεύει.

Τα μέσα που χρησιμοποιούν τα τουριστικά γραφεία για να διαφημίσουν τα προϊόντα τους, είναι οι διαφημιστικές μπροσούρες και οι φάκελοι προβολής (sell folders). Η ποιότητα τους παίζει καθοριστικό ρόλο για την επιτυχία της εμπορίας του προϊόντος, γι' αυτό και είναι ιδιαίτερα δαπανηρή.

Η μπροσούρα που θα χρησιμοποιήσει το γραφείο θα είναι ένας κατάλογος που θα δίνει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό του ταξιδιού. Περιλαμβάνει περιγραφές περιοχών που θα γίνουν προορισμοί του ταξιδιού, παρουσιάζει ξενοδοχεία και άλλες υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη καθώς και τις τιμές για καθένα από αυτά. Όλα αυτά συνοδεύονται με φωτογραφίες, χάρτες που δίνουν μια πιο σαφή εικόνα για το προϊόν. Βασικός στόχος της μπροσούρας, είναι να δώσει στον πελάτη μία πρώτη εικόνα για τα νησιά του πακέτου, για τον τρόπο μεταφοράς, τον τόπο διαμονής και να τον πληροφορήσει για τις ενδεχόμενες υπηρεσίες που θα του παρέχονται καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού του.

Η χρήση της μπροσούρας παίζει καθοριστικό ρόλο για την προσέλκυση του πελάτη, ιδιαίτερα όταν αυτός δεν έχει ξαναταξιδέψει στα συγκεκριμένα νησιά και έχει πλήρη άγνοια για όσα έχουν προαναφερθεί. Στην ουσία ο πελάτης αγοράζει το προϊόν έχοντας στο μυαλό του την περιγραφή της μπροσούρας, που οφείλει να παρουσιάζει μια ρεαλιστική εικόνα για το προϊόν.

Το τουριστικό γραφείο, για να κάνει ακόμα πιο γνωστό το τουριστικό πακέτο που έχει σχεδιάσει, χρησιμοποιεί και μέσα μεγαλύτερης εμβέλειας. Απευθύνεται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) και προβάλλει το προϊόν του μέσω του τοπικού ραδιοφώνου και του έντυπου τύπου. Για παράδειγμα, το πιο σύνηθες μέσο διαφήμισης που είναι και το πιο οικονομικό είναι η προβολή στις εφημερίδες με την χρήση ένθετου διαφημιστικού φυλλαδίου. Με μικρό οικονομικό κόστος, προσεγγίζει άμεσα και γρήγορα ένα μεγάλο ποσοστό ενδιαφερόμενων πελατών.

Το διαφημιστικό φυλλάδιο που χρησιμοποιεί το τουριστικό γραφείο, συμβάλλει δραστικά και στην προβολή της μπροσούρας που είναι πιο δαπανηρή. Τα φυλλάδια διανέμονται από το ίδιο το τουριστικό γραφείο σε νέους και επαναλαμβανόμενους πελάτες μεγάλο χρονικό διάστημα πριν την πραγματοποίηση της εκδρομής.

Οι βασικές πληροφορίες που λαμβάνει ο πελάτης από το φυλλάδιο είναι η διάρκεια της εκδρομής, η χρονική περίοδος που πραγματοποιείται, ο τρόπος μεταφοράς, μία συνοπτική εικόνα του προγράμματος για όλη τη διάρκεια της εκδρομής και τέλος το κόστος του πακέτου το οποίο πληρώνει προκαταβολικά. Επιπλέον πληροφορίες που δίνονται είναι η επωνυμία του τουριστικού γραφείου καθώς και η διεύθυνση και τα τηλέφωνα που μπορεί να απευθυνθεί.

2.5. Αξιοθέατα – Μουσεία – Μνημεία

Παραθέτουμε μερικά από τα βασικότερα αξιοθέατα των νησιών και πληροφορίες που θα μας βοηθήσουν στην οργάνωση της περιήγησής μας:

• ΑΜΟΡΓΟΣ

Η Αμοργός υπήρξε ένα από τα ιστορικά κέντρα του κυκλαδίτικου πολιτισμού, του πρώτου μεγάλου πολιτισμού της θάλασσας και έχει κατοικηθεί από τα προϊστορικά χρόνια. Τρεις πόλεις ήταν εκείνες που σφράγισαν με την παρουσία τους την ιστορική πορεία της Αμοργού στο πέρασμα των χρόνων: η Αρκεσίνη, η Μινώα και η Αιγιάλη.

❖ Πύργος του Γαβρά

Στο κέντρο της Χώρας, είναι χαρακτηριστικό δείγμα αρχοντικού του 18ου αι. και λειτουργεί σήμερα σαν μουσείο στο οποίο στεγάζονται ευρήματα από ανασκαμμένες θέσεις της περιοχής. Στη Χώρα υπάρχουν πολλές ενδιαφέρουσες μεταβυζαντινές εκκλησίες. Ανάμεσά τους αξιοσημείωτες είναι η Κερά Ελεούσα, με τη θαυμάσια εικόνα της Παναγίας, ο Άγιος Θαλαλαίος, ο Άγιος Θωμάς, ο Σταυρός, η Μητρόπολη και οι Άγιοι Πάντες.

❖ Άγιος Γεώργιος Βαρσαμίτης

βρίσκεται στη Χώρα και είναι μετόχι της Χοζοβιώτισσας. Η τρίκλιτη αυτή βασιλική χτίστηκε τον 17ο αι. και συνδυάζει οθωμανικά και βυζαντινά αρχιτεκτονικά στοιχεία. Στη πηγή του ναού βρίσκεται το ξακουστό από την Αρχαιότητα Υδρομαντείο του νησιού. Η πηγή ήταν τόσο γνωστή, που ακόμη και κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής Περιόδου, πολλοί ναυτικοί την επισκέπτονταν, με την ελπίδα να τους λάχει μια αίσια προφητεία.

❖ Αγία Παρασκευή

Η εντυπωσιακή εκκλησία της Αγίας Παρασκευής βρίσκεται στο ομώνυμο χωριό, 2χμ. μετά την Κολοφάνα. Χτίστηκε από τους κατοίκους του χωριού για να τους προστατεύει από τον Σατανά και τους πειρατές. Νησιώτες απ' όλες τις Κυκλάδες έρχονται να προσκυνήσουν την προστάτιδα Αγία.

❖ Μονή της Παναγίας Χοζοβιώτισσας

Το οκτώροφο μοναστηριακό συγκρότημα, σκαρφαλωμένο στους πανύψηλους, απειλητικούς βράχους της νότιας, αφιλόξενης και αλίμενης ακτής, ενσωματώνεται αρμονικά στον περιβάλλοντα χώρο υπογραμμίζοντας την αγριότητα και τη γοητεία του τοπίου.

❖ Αιγιάλη

Η περιοχή της Αιγιάλης αποτελείται από τον ομώνυμο όρμο και τρία ορεινά χωριά: τη Λαγκάδα, τα Θολάρια και τον Ποταμό. Είναι μια από τις πιο μαγευτικές περιοχές της Αμοργού, προικισμένη με φυσικές ομορφιές και βρίσκεται ανάμεσα στους λόφους και τα γαλανά νερά του Αιγαίου.

Αξιοθέατα αποτελούν πάνω στο ύψωμα η Βίγλα, τα κατάλοιπα από την αρχαία ακρόπολη της Αιγιάλης. Οι εκκλησίες της Αγίας Τριάδας και της Παναγίας της Επανωχωριανής, στη Λαγκάδα.

Επίσης, η εκκλησία των Αγίων Αναργύρων, στα Θολάρια, αλλά και τους πλακόστρωτους δρόμους στους οποίους οι νοικοκυρές ζωγραφίζουν με τον ασβέστη όμορφα φυτικά κοσμήματα και μαργαρίτες και η εκκλησία της Ανάληψης, στον Ποταμό.

❖ Κατάπολα

Το κύριο λιμάνι της Αμοργού, περικλειστο από ψηλούς ορεινούς όγκους και γι' αυτό το πιο ασφαλές των Κυκλάδων, αποτελείται στην πραγματικότητα από τρεις οικισμούς: Τα ίδια τα Κατάπολα νότια, το Ξυλοκερατίδι βορεινά, με την εκκλησία του, τους Τρεις Ιεράρχες, να δεσπόζουν στην είσοδο του χωριού, και το Ραχίδι ανάμεσά τους, αυτό με τη δική του εκκλησία, τον Αϊ Γιώργη. Επίσης, κοντά είναι ο Άγιος Παντελεήμονας και οι Πλάκες και ακόμα πιο κοντά το Κάτω Ακρωτήρι. Πάνω από τα Κατάπολα, οι ανασκαφές στη Μινωικής Εποχής Μινώα αξίζουν να τις επισκεφθούμε. Η Παναγιά η Καταπολιανή στεφανώνει το όλο σκηνικό!

- **ΠΑΡΟΣ**

Η Πάρος, το πανέμορφο και κοσμοπολίτικο Αιγαιοπελαγίτικο νησί, ανήκει στους δημοφιλείς καλοκαιρινούς προορισμούς. Οι φυσικές καλλονές του τόπου, η παραδοσιακή κυκλαδίτικη ομορφιά των οικισμών και η άψογη τουριστική οργάνωση του νησιού, σε συνδυασμό πάντα με τη ζεστή κι εγκάρδια φιλοξενία των κατοίκων, δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για αλησμόνητες διακοπές.

- ❖ Ο ναός της Παναγίας της Εκατονταφυλιανής

Βρίσκεται στην Παροικία, πρωτεύουσα της νήσου Πάρου, σε μικρή απόσταση από το λιμάνι της. Είναι ένας από τους αρχαιότερους και καλύτερα διατηρημένους χριστιανικούς ναούς, που βρίσκονται στην ελεύθερη ελληνική γη.

Η παράδοση που διασώζεται μέχρι σήμερα σχετικά με την ονομασία Εκατονταφυλιανή έχει ως εξής: "Ενενήντα εννέα φανερές πόρτες έχει η Καταπολιανή. Η εκατοστή είναι κλειστή και δεν φαίνεται. Θα φανεί η πόρτα αυτή και θα ανοίξει, όταν οι Έλληνες πάρουν την Πόλη".

- **ΙΟΣ**

Η Ίος ή Νιος, όπως συνηθίζουν να αποκαλούν οι ντόπιοι το νησί τους, είναι ένα από τα ομορφότερα νησιά των Κυκλάδων. Βρίσκεται ανάμεσα στη Σαντορίνη, την Πάρο και τη Νάξο. Είναι ένα σχετικά μικρό νησί, που ξεχωρίζει για τις φυσικές καλλονές του. Προικισμένο με απέραντες χρυσαφένιες ακτές και "στολισμένο" με πανέμορφους κάτασπρους οικισμούς, εγγυάται σε κάθε επισκέπτη του αλησμόνητες διακοπές.

- ❖ Γιαλός (Λιμάνι)

Το λιμάνι είναι δεύτερο σε πληθυσμό μετά τη χώρα. Φτάνοντας στην Ίο με το καράβι της γραμμής βλέπετε αριστερά σας το φάρο και δεξιά σας τη γραφική εκκλησία της Αγίας Ειρήνης. Αυτή η όμορφη εκκλησία χτίστηκε κατά τον 17ο αιώνα. Το οικοδόμημα περιλαμβάνει δύο Αγίες Τράπεζες η μία πιο παλιά από την άλλη. Μάλλον χρησιμοποιήθηκαν για την Ορθόδοξη και την Καθολική λατρεία.

Ο γιαλός είναι ένας φυσικός κόλπος προστατευμένος από όλους τους ανέμους και γι' αυτό οι ναυτικοί αποκαλούσαν παλιά την Ίο

μικρή Μάλτα. Τα καράβια μπορούν να προμηθευτούν νερό καύσιμα ή άλλα είδη στο λιμάνι.

Από το λιμάνι ξεκινάει και ο παλιός πεζόδρομος προς τη χώρα. Αρχίζει δίπλα από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου που είναι χωμένο στη γη μέχρι τη μέση του από τις προσχώσεις. Ο Άγιος Γεώργιος είναι χτισμένος σε σχήμα ελεύθερου σταυρού με κυκλικό τρούλο, έναν ασυνήθιστο ρυθμό για το νησί.

• ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

Οτιδήποτε γραφτεί για τη Σαντορίνη είναι λίγο, αφού υπάρχουν εικόνες και αισθήσεις που δεν περιγράφονται με λόγια. Μια εμπειρία μοναδική, καθώς η χωροδιάταξη των σπιτιών, σε σχέση με τα στενά σοκάκια και την έντονη κλίση του εδάφους, αποτελεί ένα θαύμα οικιστικής οικονομίας και εκμετάλλευσης του διαθέσιμου χώρου, μία τέλεια αρμονία με το φυσικό περιβάλλον, που δικαίως έχει χαρακτηριστεί από πολλά τουριστικά περιοδικά από τα ομορφότερα χωριά στον κόσμο.

❖ Ηφαιστειο

Η Σαντορίνη ανήκει στο ηφαιστειακό τόξο του Αιγαίου και χαρακτηρίζεται σαν ενεργό ηφαιστειο μαζί με τα Μέθανα, την Μήλο και την Νίσυρο. Το ηφαιστειο της Θήρας βρίσκεται σχεδόν στο μέσο του τόξου αυτού και έχει αποδειχθεί διαχρονικά το πιο δραστήριο από όλα. Πριν από 2,5 εκατ. χρόνια περίπου, ΝΔ της Σαντορίνης σημειώθηκε η πρώτη μεγάλη έκρηξη μαγματικού υλικού, δημιουργώντας το ηφαιστειακό οικοδόμημα της περιοχής γύρω από τις νησίδες Χριστιανά, ενώ η εκρηκτική δραστηριότητα του μάγματος συνεχίστηκε στο σύμπλεγμα της Σαντορίνης πριν από ένα εκατομμύριο χρόνια με μία ακόμη ισχυρή έξοδό του προς την επιφάνεια της γης. Αυτή υπήρξε η αιτία της διαμόρφωσης της κεντρικής κοιλάτης (κρατήρα) του ηφαιστείου, στο κέντρο της οποίας ξεχώριζε η κορυφή ενός υποθαλάσσιου ηφαιστείου.

❖ Παλιά και Νέα Καμένη

Κατά τη διάρκεια των ιστορικών χρόνων εκδηλώνονται περιοδικά εκρήξεις του ηφαιστείου, οι οποίες δημιουργούν έναν υποθαλάσσιο ηφαιστειακό κώνο, κορυφή του οποίου αποτελούν η Παλαιά Καμένη (46 μ. Χ.) και η Νέα Καμένη (1707 μ. Χ.).

Στο πίσω μέρος της Παλαιάς Καμένης μπορεί κανείς να κολυπήσει στα ιαματικά νερά των Θερμών Πηγών (αναβλύζει θειάφι και θερμός αέρας).

❖ Αμμούδι

Το Αμμούδι, που βρίσκεται στη βάση ενός απότομου θεαματικού κόκκινου ηφαιστειακού βράχου, δεν μπορεί παρά να είναι το λιμάνι της Οίας, που είναι χτισμένη περίπου 150 μέτρα ψηλότερα, κοντά στο χείλος του ηφαιστείου. Το Αμμούδι είναι ένας μικροσκοπικός οικισμός, που περιλαμβάνει μόνο λίγες ταβέρνες, μερικές ψαρόβαρκες και μια μικρή παραλία με βότσαλα.

❖ Οία

Παραδοσιακός οικισμός με 962 κατοίκους, 11 χλμ Β από τα Φηρά, με μοναδική ομορφιά. Μικρά σπίτια λαξεμένα στο μαλακό βράχο, άλλα λευκά κι άλλα χρωματισμένα με γαλάζιο ή ώχρα, νεοκλασικά αρχοντικά με αυλές, στενοί δρόμοι με πλακόστρωτα συνθέτουν την ξεχωριστή εικόνα της. Έχει όμορφη θέα στο πέλαγος και εδώ συγκεντρώνονται πολλοί τουρίστες για να δουν το ηλιοβασίλεμα.

2.6. Αναλυτικό Πρόγραμμα Εκδρομής ανά ημέρα

Το concept του τουριστικού πακέτου που προσφέρει το τουριστικό γραφείο είναι «**Αιγαίο και Θρησκεία**».

Ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα με τις παρεχόμενες υπηρεσίες και δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν στις 7 (επτά) ημέρες της εκδρομής, καθώς και το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος.

Διάρκεια Προγράμματος 24/07 έως 30/07.

Ημέρα 1^η :

Αναχώρηση από Πειραιά για Αμοργό (Κατάπολα)

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
16:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΠΛΟΙΟ
17:30	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΜΟΡΓΟ

Ημέρα 2^η :

Άφιξη στην Αμοργό – Περιήγηση στην Χώρα

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
02:50	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΑΜΟΡΓΟ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΠΟΛΩΝ
03:15	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΑΙ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
09:00-10:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
10:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΧΩΡΑ
10:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
11:00-14:00	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ ΓΑΒΡΑ (ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ), ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΑΡΣΑΜΙΤΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΕΡΑ ΛΕΟΥΣΑ
14:00-15:00	ΓΕΥΜΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ
15:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΑ
15:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΑ ΚΑΤΑΠΟΛΑ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
15:30-18:00	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ
18:10	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΟΛΟΦΑΝΑ
18:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΚΟΛΟΦΑΝΑ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
19:00-20:30	ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
20:30-22:30	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ
22:40	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΑ
23:10	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

Ημέρα 3^η :

Μονή Παναγίας Χοζοβιώτισσας

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
05:00-06:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
06:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΧΩΡΑ
06:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
06:30-07:00	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗ
07:00-09:00	ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
09:00-10:00	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ
10:00-10:30	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑ
11:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΙΓΙΑΛΗ
11:40	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΑΛΗ (ΛΑΓΚΑΔΑ)
11:40-14:00	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΛΑΓΚΑΔΑ, ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΠΑΝΩΧΩΡΙΑΝΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ
14:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΛΙΜΑΝΙ ΑΙΓΙΑΛΗΣ (ΟΡΜΟΣ)
14:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΟΡΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
14:30-15:30	ΓΕΥΜΑ ΣΕ ΓΡΑΦΙΚΟ ΤΑΒΕΡΝΑΚΙ
15:45	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΑ
16:10	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
ΧΡΟΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ. ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ	

Ημέρα 4^η :

Πάρος – Παναγία Εκατονταπυλιανή - Ίος

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
04:30-05:30	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
05:45	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ
06:00	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΑΡΟ
10:15	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ
10:15-15:30	ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ (ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΚΑΤΟΝΤΑΠΥΛΙΑΝΗ)
15:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ
15:50	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΓΙΑ ΙΟ
18:15	ΑΦΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΟ (ΧΩΡΑ)
18:30-19:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΑΙ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
20:00-21:00	ΔΕΙΠΝΟ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	

Ημέρα 5^η :

Ξενάγηση στην Ίο – Αναχώρηση για Σαντορίνη

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
08:00-09:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
09:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΔΟΤΗ
09:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ (ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ)
09:45-10:00	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ
10:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΔΟΤΗ
10:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΘΕΟΔΟΤΗ
10:30-13:30	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΘΕΟΔΟΤΗ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΑΝΑΡΓΥΡΟΥΣ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΜΠΑΝΙΟ.
13:35	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΓΙΑΛΟ
14:05	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΓΙΑΛΟ
14:10-15:10	ΓΕΥΜΑ ΣΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΤΟΥ ΓΙΑΛΟΥ
15:10-16:00	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ
16:30	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΠΛΟΙΟ
17:10	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ
18:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ (ΑΘΗΝΙΟΣ) ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
19:00	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
19:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
19:30-20:30	ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ	

Ημέρα 6^η :

Κρουαζιέρα στο Ηφαιστειο – Ηλιοβασίλεμα στην Οία

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
07:00-08:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
08:15	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΓΙΑ 10-20 ΛΕΠΤΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΤΕΛΕΦΕΡΙΚ
09:00-09:45	ΚΑΤΕΒΑΣΜΑ ΣΤΟ ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ (ΓΙΑΛΟΣ) ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΦΕΡΙΚ Ή ΜΕ ΤΑ ΓΑΪΔΟΥΡΑΚΙΑ
09:45-10:00	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΪΚΙ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ (ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ)
10:30	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ
10:30-11:30	ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΗ
11:40	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΜΕΝΗ
12:00-12:40	ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΚΑΙ ΚΟΛΥΜΠΙ ΣΤΙΣ ΘΕΡΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ
12:50	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΪΚΙ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΟΙΑ (ΑΜΜΟΥΔΙ)
13:20	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΟΙΑΣ (ΑΜΜΟΥΔΙ)
13:30-14:30	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΓΕΥΜΑ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ
14:30-16:00	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΑΜΜΟΥΔΙ ΚΑΙ ΚΟΛΥΜΠΙ
16:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΥΛΜΑΝ
16:30	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΟΙΑ (ΧΩΡΙΟ)
17:10	ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΟΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ
17:30-18:00	ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΜΑΤΡΟΝΑ
18:00-21:00	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΣΟΚΑΚΙΑ ΤΗΣ ΟΙΑΣ, ΔΕΙΠΝΟ ΣΤΑ ΓΡΑΦΙΚΑ ΤΑΒΕΡΝΑΚΙΑ ΜΕ ΘΕΑ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ
21:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΦΗΡΑ
21:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

Ημέρα 7^η :

Αναχώρηση από Σαντορίνη για Πειραιά

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
04:00-05:00	ΠΡΩΙΝΟ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
05:15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ,ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ
05:45	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ
07:00	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
07:50	ΑΦΙΞΗ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Στο πακέτο περιλαμβάνονται :

- ◆ Ακτοπλοϊκά εισιτήρια Πειραιάς – Αμοργός – Πάρος – Ίος - Σαντορίνη και αεροπορικά εισιτήρια Σαντορίνη – Αθήνα.
- ◆ Διαμονή σε ξενοδοχεία 4 αστέρων με 6 διανυκτερεύσεις.
- ◆ 6 πρωινά στο ξενοδοχείο.
- ◆ 6 γεύματα σε τοπικά εστιατόρια.
- ◆ Transfer με πολυτελή κλιματιζόμενα λεωφορεία καθόλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ξεναγήσεις –περιηγήσεις και προσκυνήματα στα νησιά.
- ◆ Ολοήμερη εκδρομή στο ηφαίστειο.
- ◆ Ξεναγό του γραφείου για όλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ομαδική ασφάλιση.
- ◆ Πληροφοριακός φάκελος.

Δεν περιλαμβάνονται :

- ◆ Φόροι λιμανιών και αεροδρομίων.
- ◆ Είσοδοι Μουσείων και ιστορικών χώρων.
- ◆ Ναύλωση καϊκιού για την εκδρομή Ηφαίστειο.
- ◆ Αχθοφορικά φιλοδωρήματα.

Ότι ρητώς δεν αναφέρεται στο πρόγραμμα.

2.7. Κοστολόγηση και Τιμολόγηση της Εκδρομής

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ					
ΗΜΕΡΕΣ	ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΑ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ 4 ΑΣΤΕΡΩΝ ΜΕ ΠΡΩΙΝΟ (ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ)	ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ	ΣΥΝΟΔΟΣ	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ (ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ)
1η	60,00 €	35,00 €		70,00 €	
2η		35,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
3η		35,00 €	200,00 €	70,00 €	15,00 €
4η	35,00 €	35,00 €		70,00 €	15,00 €
5η	13,40 €	35,00 €	100,00 €	70,00 €	15,00 €
6η		35,00 €	100,00 €	70,00 €	15,00 €
7η	70,00 €		100,00 €	70,00 €	
ΣΥΝΟΛΟ :	178,40 €	210,00 €	700,00 €	490,00 €	75,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ :					1.653,40 €
ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ: ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΞΟΔΑ (ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ, ΣΥΝΟΔΟΣ)					1.190,00 €
ΑΤΟΜΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ (ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΑ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΕΙΣΗΤΗΡΙΑ, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ, ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ)					463,40 €
ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ					500,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΣΩΝ ΕΞΟΔΩΝ (ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΞΟΔΑ + ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ)					1.690,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΣΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟΥ 60% (30 ΑΤΟΜΑ)					519,73 €
ΑΤΟΜΙΚΑ ΕΞΟΔΑ			463,40 €		
(ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΞΟΔΑ+ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ) / 30 ΑΤΟΜΑ			56,33 €		
ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΕΡΔΟΥΣ 20%					649,67 €
Φ.Π.Α. 19%					24,69 €
ΤΕΛΙΚΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΠΑΚΕΤΟΥ					674,35 €
Ο υπολογισμός της τιμής πώλησης γίνεται ως εξής:					
Το επιθυμητό κέρδος που θέλουμε να πετύχουμε, για κάλυψη των overheads και καθαρό κέρδος, ανέρχεται σε 20%, οπότε θα έχουμε :					
ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ = 519,73 € X 100/80 = 649,67 €					
Ως προς τον Φ.Π.Α. οφείλουμε να διευκρινίσουμε ότι τα πακέτα υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α. Με απλά λόγια, πρέπει να υπολογιστεί ο Φ.Π.Α. 19% επί της προστιθέμενης αξίας, δηλαδή αφού αφαιρεθεί το κόστος πωλήσεων.					
Προστιθέμενη αξία = 649,67 € - 519,73 € = 129,94 €					
Φ.Π.Α. = 129,94 € X 19% = 24,69 €					
ΤΕΛΙΚΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ : 649,67 € + 24,69 € = 674,35 €					
ΜΕ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΧΟΥΜΕ ΣΑΝ ΤΕΛΙΚΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΠΑΚΕΤΟΥ : 675,00 €					

2.8. Διαφημιστικό Φυλλάδιο

“Αιγαίο και
Θρησκεία”

24 ΜΕ 30

ΙΟΥΛΙΟΥ

ΑΜΟΡΓΟΣ – ΠΑΡΟΣ – ΙΟΣ - ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ
7 ΗΜΕΡΕΣ
24 ΜΕ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ημέρα 1^η : Αμοργός

Αναχώρηση για το νησί της Αμοργού.
Άφιξη, μεταφορά και εγκατάσταση στο ξενοδοχείο μας και διανυκτέρευση.

Ημέρα 2^η : Χώρα – Πύργος του Γαβρά - Κολοφάνα

Πρωινό στο ξενοδοχείο.
Αναχώρηση για την Χώρα, προσκύνημα στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου Βαρσαμίτη και της Κερά Λεούσας.
Ξενάγηση στον Πύργο του Γαβρά, χαρακτηριστικό δείγμα αρχοντικού του 18ου αιώνα που λειτουργεί σήμερα σαν μουσείο.
Γεύμα σε κοσμοπολίτικη ταβέρνα στη Χώρα.
Ακολουθία Εσπερινού στην Αγία Παρασκευή, στην περιοχή Κολοφάνα, όπου θα ακολουθήσει τοπικό πανηγύρι με παραδοσιακή μουσική και τοπικούς μεζέδες.
Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Ημέρα 3^η : Μονή Παναγίας Χοζοβιώτισσας - Αιγιάλη

Πρωινό στο ξενοδοχείο.
Αναχώρηση για Χώρα και πεζοπορία 30 λεπτών περίπου προς την Μονή. Θα έχετε τη μοναδική ευκαιρία να παρακολουθήσετε την λειτουργία εντός του Καθολικού της Μονής και αργότερα να επισκεφθείτε το Μουσείο με ξενάγηση από τον Ηγούμενο.
Στη συνέχεια θα περιπλανηθείτε στο χωριό Λαγκάδα της Αιγιάλης όπου μπορείτε να επισκεφθείτε τους ναούς της Παναγίας Επανωχωριανής και της Αγίας Τριάδας.
Γεύμα στον όρμο και ελεύθερος χρόνος για περιήγηση και μπάνιο.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Ημέρα 4^η : Πάρος - Ίος

Πρωινό στο ξενοδοχείο.

Αναχώρηση για Πάρο.

Ολιγόωρη παραμονή στο νησί της Πάρου, όπου προτείνεται προσκύνημα στην Παναγία Εκατονταπυλιανή.

Επόμενος προορισμός το νησί του Ομήρου, η μαγευτική Ίος.

Διανυκτέρευση.

Ημέρα 5^η : Αγία Θεοδότη – Αναχώρηση για Σαντορίνη

Πρόγευμα στο ξενοδοχείο και αναχώρηση για Αγία Θεοδότη.

Άφιξη στον οικισμό και άφθονος χρόνος για περιήγηση και μπάνιο στα καταγάλανα νερά της περιοχής.

Αναχώρηση για τον Γιαλό και γεύμα σε παραδοσιακό ταβερνάκι.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Προετοιμασία για αναχώρηση για το νησί της Σαντορίνης.

Μετάβαση στο ξενοδοχείο.

Ελεύθερος χρόνος για περιήγηση στην Πρωτεύουσα του νησιού, τα Φηρά.

Ημέρα 6^η : Κρουαζιέρα Ηφαιστειο – Ηλιοβασίλεμα στην Οία

Μετά από το πρόγευμά μας στο ξενοδοχείο, κατευθυνόμαστε προς τον Γιαλό (παλιό λιμάνι) των Φηρών (πεζοπορία). Με την χρήση των τελεφερίκ ή με τα παραδοσιακά γαϊδουράκια – για τους πιο τολμηρούς – κατεβαίνουμε στο λιμανάκι.

Κρουαζιέρα διάρκειας τεσσάρων ωρών με προορισμό τα νησάκια του Ηφαιστείου, ξενάγηση και κολύμπι στα ζεστά νερά.

Αναχώρηση για το γραφικό Αμμούδι. Γεύμα και ελεύθερος χρόνος για περιήγηση και μπάνιο.

Τελικός προορισμός η πασίγνωστη Οία. Προσκύνημα στην Αγία Ματρόνα. Ελεύθερος χρόνος για περιπλάνηση στα γραφικά σοκάκια της. Τέλος, θα έχετε την ευκαιρία να απολαύσετε το μαγευτικό Ηλιοβασίλεμα και να δειπνήσετε θαυμάζοντας τη θέα του.

Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Ημέρα 7^η : Επιστροφή στην Αθήνα

Πρόγευμα στο ξενοδοχείο και αναχώρηση για αεροδρόμιο.
Μεταφορά στο αεροδρόμιο και επιστροφή στην Αθήνα.

Στο πακέτο περιλαμβάνονται :

- ◆ Ακτοπλοϊκά εισιτήρια Πειραιάς – Αμοργός – Πάρος – Ίος - Σαντορίνη και αεροπορικά εισιτήρια Σαντορίνη – Αθήνα.
- ◆ Διαμονή σε ξενοδοχεία 4 αστέρων με 6 διανυκτερεύσεις.
- ◆ 6 πρωινά στο ξενοδοχείο.
- ◆ 6 γεύματα σε τοπικά εστιατόρια.
- ◆ Transfer με πολυτελή κλιματιζόμενα λεωφορεία καθόλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ξεναγήσεις –περιηγήσεις και προσκυνήματα στα νησιά.
- ◆ Ολοήμερη εκδρομή στο ηφαίστειο.
- ◆ Ξεναγό του γραφείου για όλη την διάρκεια της εκδρομής.
- ◆ Ομαδική ασφάλιση.
- ◆ Πληροφοριακός φάκελος.

Δεν περιλαμβάνονται :

- ◆ Φόροι λιμανιών και αεροδρομίων.
- ◆ Είσοδοι Μουσείων και ιστορικών χώρων.
- ◆ Ναύλωση καϊκιού για την εκδρομή Ηφαίστειο.
- ◆ Αχθοφορικά φιλοδωρήματα.
- ◆ Ότι ρητώς δεν αναφέρεται στο πρόγραμμα.

ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ 4 ΑΣΤΕΡΩΝ	
ΤΙΜΗ ΣΕ ΔΙΚΛΙΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ	675,00 €
ΤΙΜΗ ΣΕ ΜΟΝΟΚΛΙΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ	750,00 €
ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙ	520,00 €

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

Η τιμή για τα παιδιά αφορά παιδιά ηλικίας 2 έως 11 ετών σε τρίκλινο δωμάτιο, με δύο ενήλικες (τα τρίκλινα είναι δίκλινα δωμάτια με την προσθήκη μιας έξτρα κλίνης). Όλες οι τιμές είναι κατά άτομο και δεν συμπεριλαμβάνονται οι φόροι αεροδρομίου.

Η εξόφληση θα πρέπει να γίνει 40 ημέρες πριν την αναχώρηση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Θρησκευτικός τουρισμός έπρεπε ήδη να υπάρχει, διότι και η χώρα μας έχει τόση θρησκευτικότητα, τέτοια η οποία δεν υπάρχει σε όλο τον κόσμο, με τα χιλιάδες μικρά και μεγάλα ονομαστά μοναστήρια σε χώρους που θα επιθυμούσε ο καθείς να επισκεφτεί, ώστε να υπάρξει το γεγονός αγοράζοντας το ένα (ελληνικός τουρισμός) να κερδίζεις τρία. Εάν οι υπεύθυνοι του ελληνικού τουρισμού χειριζόντουσαν αυτή την εναλλακτική μορφή του ελληνικού τουρισμού και χειριζόντουσαν τον Θρησκευτικό Τουρισμό σαν εκδρομές, θα ήταν ένα μεγάλο λάθος διότι και τα χρήματα θα χανόντουσαν και δεν θα υπήρχε διαχρονικότητα, ενώ η Ελλάδα και η θρησκεία μας είναι και ζωντανή και διαχρονική. Ο Θρησκευτικός Τουρισμός :

- ◆ Δεν πρέπει να δράσει, σαν τις εκδρομές των θεοφοβούμενων ανθρώπων, μεγάλης ηλικίας, που πηγαίνουν σε μια μέρα να επισκεφθούν 3 μοναστήρια.

- ◆ Δεν πρέπει να είναι μόνο για τους ορθοδόξους αλλά και να απευθύνεται στους χριστιανούς όλων των δογμάτων .

- ◆ Δεν πρέπει να είναι μόνο για τους ηλικιωμένους.

- ◆ Δεν πρέπει να αποκλείονται οι θιασώτες ξένων θρησκειών ούτε ακόμα οι άθεοι διότι όλοι αυτοί κάτι θα κερδίσουν και δεν κερδίσουν αυτοί θα χάσει ο ελληνικός τουρισμός.

- ◆ Δεν πρέπει να κινούμαστε στον χώρο της τυπολατρίας, αλλά στον χώρο της θρησκευτικότητας του ελληνικού χώρου, παρουσιάζοντας τα καλά που έχει να προσφέρει η ελληνική θρησκεία στην Ελλάδα μέσα από την Ορθόδοξη Χριστιανική Θρησκεία, ώστε να γίνει κατανοητό το ότι και η ψυχή του ανθρώπου μπορεί να ωφεληθεί, εκτός των άλλων πλεονεκτημάτων που παρέχει η φύση, όπου υπάρχουν τα χιλιάδες μοναστήρια .

- ◆ Δεν πρέπει όμως επηρεάσουμε με οποιονδήποτε τρόπο, την θρησκευτικότητα και την ζωή των ανθρώπων που εντρυφούν μέσα στους χώρους των Μοναστηριών, ούτε να μπούμε σε διαδικασίες μετατροπής καθεστώτος, διότι για όλα υπάρχουν λύσεις, ώστε να υπάρχουν σε ένα και τα τρία.

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για σωστό προγραμματισμό και σωστή προώθηση του Θρησκευτικού Τουρισμού ώστε να γίνει πράξη η διαφημιστική έκφραση «αγοράζοντας το ένα (ελληνικός τουρισμός) να κερδίζεις τρία (φύση, πολιτισμός, Θρησκευτικό συναίσθημα)». Το

marketing δεν καταστρέφει αλλά διατηρεί την διαχρονικότητα ώστε να συνεχίζει να υπάρχει και ο χώρος και τα πλεονεκτήματα που προσφέρονται από τον Θρησκευτικό Τουρισμό.

Εάν μπορέσουμε να εφαρμόσουμε και προσμίξουμε σωστά την ελληνική Φύση, τον Πολιτισμό και το Θρησκευτικό συναίσθημα τότε και ο ελληνικός τουρισμός θα κερδίσει και εκείνοι που θα γευθούν και τα τρία για τα οποία αναφερθήκαμε πιο πάνω.

Μπορούμε κατά συνέπεια να εκτιμήσουμε ότι, εφόσον δεν εκδηλωθεί το δυσμενέστερο σενάριο στις διεθνείς εξελίξεις, που θα επηρέαζε ασφαλώς και όλους τους ανταγωνιστές μας, τα επόμενα χρόνια, μπορεί να είναι για τον τουρισμό μας σχετικά καλύτερα, εάν η όλη κατάσταση προσεχθεί σωστά και γίνουν άμεσες διορθωτικές κινήσεις. Επίσης να γίνουν κινήσεις προσέλευσης νέων τουριστών που να αφορούν την μακρόχρονη ανάπτυξη ορισμένων παραμέτρων, που είναι σε χρήση , αλλά και ορισμένων που μπορούμε να αναπτύξουμε.

Πρέπει να χειριστούμε σωστά την προώθηση του Θρησκευτικού Τουρισμού σε βάθος χρόνου – διαχρονικά - χρησιμοποιώντας και παρουσιάζοντας όλους του άξονες που μπορούν να καθοριστούν μέσα από τον Θρησκευτικό Τουρισμό με σωστό προγραμματισμό και την εκμετάλλευση που προσφέρεται από την πηγές της Ελληνικής Χριστιανικής
Θρησκείας .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.** Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, Κώστας Ν. Κραβαρίτης, Περικλής Ν. Λύτρας, «Εισαγωγή στον τουρισμό», «INTERBOOKS», 1998.
- 2.** Μάριος Σωτηριάδης, «Ταξιδιωτικά Πρακτορεία: Incoming & Outgoing – Λειτουργία – Οικονομικά – Σχεδιασμός Προϊόντων» (1^η έκδοση), Εκδόσεις «Προπομπός», 2001.
- 3.** Δημήτρης Λαγός, «Τουριστική Οικονομική», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2005.
- 4.** Χ. Κοκκώσης, Π. Τσάρτας, «Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2001.
- 5.** Περιοδικό «Τουριστική Επιστημονική Επιθεώρηση», τεύχος 1, «INTERBOOKS», Αθήνα 2003.
- 6.** Περιοδικό «Έρευνα», αριθμός φύλλου 63 (147), εκδόσεις «ΙΩΛΚΟΣ», Μάρτιος 2005.
- 7.** Κωνσταντίνος Γαρίτσης, «Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Προφήτου Ηλιού, Θήρας», εκδόσεις «Θεσβίτης», 2005.
- 8.** Ματθαίος Ε. Μηνδρινός, «Η εν Θήρα, Ιερά Μονή του Προφήτου Ηλιού, Η ιστορία και το έργο της», 1970.
- 9.** Lila Marangou, «AMORGOS, Monastery of the Panagia Khozoniotissa», Δεύτερη έκδοση, 1991.
- 10.** Νικόλαος Α. Λιβαδάρος, «Τ' αλειτούργητα ξωκλήσια – εικαστικό οδοιπορικό - Κυκλάδες», 1998.
- 11.** Εμμανουέλλα ντε Νόρα, «Εκκλησίες στα νησιά του Αιγαίου», εκδόσεις «ΤΡΙΑ ΦΥΛΛΑ».
- 12.** Βαλέτσιο Γυμνάσιο με τάξεις Λυκείου Ίου, «Εκκλησίες και Ξωκλήσια της Ίου», Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, σχολικά έτη 1992-1993, 1993-1994, έκδοση Οκτώβριος 1997.
- 13.** Ιωάννης Μιχ. Δανέζης, «Σαντορίνη – Θήρα, Θηρασιά, Ασπρονήσι, Ηφαίστεια», 2001.
- 14.** Μιχαήλ Αντ. Δανέζης, «Σαντορίνη»
- 15.** Μάρκος Αβέρκιου Ρούσος, «Σαντορίνη - 1979, Ήθη Ήθιμα και Παραδόσεις».
- 16.** Μάρκος Αβέρκιου Ρούσος, «Σαντορίνη, το νησί της φωτιάς»
- 17.** «Οία, Τόπος και Ιστορία» Καδιώ Καλυμβά, Εκδόσεις Αρμός.
- 18.** «Η Σαντορίνη μου» Γουλιελμία Συρίγου – Μονιούδη.
- 19.** «Η Σαντορίνη που χάνεται», εργασία από μαθητές της τρίτης Γυμνασίου Θήρας, σχολικού έτους 1985-1986.
- 20.** «Οι εκκλησίες του χωριού μας», εκδόσεις «Καλλίστη», 2005.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

1. Αερολιμένας Σαντορίνης: www.alxd.gr
2. Βικιπαίδεια (διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια): www.el.wikipedia.org
3. Δήμος Αμοργού: www.amorgos.gr
4. Δήμος Θήρας: www.thira.gr
5. Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού: www2.egeonet.gr
6. Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία: www.statistics.gr
7. Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού: www.gnto.gr
8. Επιμελητήριο Κυκλάδων: www.e-kyklades.gr
9. Μέγαρο Γύζη: www.megarogyzi.gr
10. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δωδεκανήσου: www.nad.gr
11. Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος: www.grhotels.gr
12. Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού: www.unwto.org
13. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: www.notioaigaio.gr
14. Τελεφερίκ Σαντορίνης : www.nomikos.org.gr/cablecar_gr.htm
15. Υπουργείο Αιγαίου: www.ypai.gr

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. www.agrotravel.gr
2. www.apodimos.com
3. www.cyclades-tour.gr
4. www.diakopes.gr
5. www.dreamislands.gr
6. www.elladorama.gr
7. www.greeka.com
8. www.greekbooks.gr
9. www.greek-tourism.gr
10. www.hit360.com
11. www.holiday.gr
12. www.holidayshop.gr
13. www.hotelsline.gr
14. www.in2greece.com
15. www.iosgreece.com
16. www.islasdelegeo.com
17. www.naxosisland.gr
18. www.pamediakopes.gr
19. www.photosamorgos.blogspot.com
20. www.santoriniguidebook.gr
21. www.smallcyclades.com
22. www.touristorama.gr
23. www.travel.gr
24. www.travelcyclades.gr
25. www.traveldailynews.gr
26. www.travelplanet24.com
27. www.travelplorer.gr
28. www.vacation-cyclades.com
29. www.visit-cyclades.com
30. www.waterblue.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

Γ.Γ. Ε.Σ.Υ.Ε, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β Τρίμηνο 2006
(Επεξεργασία στοιχείων Γ.Γ.Ι.)

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 15 ΕΩΣ 64 ΕΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ, 2006 Β ΤΡΙΜΗΝΟ.					
Πληθυσμός ηλικίας 15 έως 64 ετών κατά κατάσταση απασχόλησης, φύλο και Περιφέρεια, 2006 Β' Τρίμηνο					
	Κατάσταση απασχόλησης				
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενες	Άνεργες	Μη οικονομικά ενεργές
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.585.556	1.970.868	1.704.716	266.152	1.614.688
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	189.156	104.743	87.657	17.086	84.413
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	630.545	340.437	288.987	51.450	290.108
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	90.197	47.109	37.054	10.055	43.088
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	107.016	57.549	48.686	8.863	49.467
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	233.409	124.651	106.876	17.775	108.758
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	68.587	37.683	30.301	7.382	30.904
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	226.694	110.843	92.649	18.194	115.852
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ & ΕΥΒΟΙΑΣ	171.463	89.564	75.247	14.317	81.899
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.351.581	770.268	683.362	86.906	581.313
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	179.218	104.173	90.795	13.378	75.045
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	58.593	27.806	23.123	4.683	30.787
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	93.584	43.623	38.131	5.492	49.961
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	185.511	112.419	101.847	10.572	73.093

Δείκτες Απασχόλησης πληθυσμού ηλικίας 15 έως 64 ετών κατά φύλο ανά Περιφέρεια, 2006 Β' Τρίμηνο					
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Συμμετοχή στο Εργατικό Δυναμικό	Ποσοστό Απασχόλησης	Ποσοστό Ανεργίας	Μη οικονομικά ενεργές
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	100	55,0	47,5	13,5	45,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	100	55,4	46,3	16,3	44,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	100	54,0	45,8	15,1	46,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	100	52,2	41,1	21,3	47,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	100	53,8	45,5	15,4	46,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	100	53,4	45,8	14,3	46,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	100	54,9	44,2	19,6	45,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	100	48,9	40,9	16,4	51,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ & ΕΥΒΟΙΑΣ	100	52,2	43,9	16,0	47,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	100	57,0	50,6	11,3	43,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	100	58,1	50,7	12,8	41,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	100	47,5	39,5	16,8	52,5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	100	46,6	40,7	12,6	53,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	100	60,6	54,9	9,4	39,4
Πηγή: Γ.Γ. Ε.Σ.Υ.Ε, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β Τρίμηνο 2006					
Επεξεργασία στοιχείων Γ.Γ.Ι.					

Πληθυσμός ηλικίας 15 έως 64 ετών κατά κατάσταση απασχόλησης, φύλο και Περιφέρεια, 2006 Β' Τρίμηνο					
			Κατάσταση απασχόλησης		
ΑΝΔΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.566.503	2.821.317	2.661.005	160.312	745.186
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	187.981	148.299	136.309	11.990	39.682
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	615.884	483.839	455.834	28.005	132.045
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	94.325	71.926	64.107	7.819	22.399
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	108.650	84.508	79.937	4.571	24.141
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	233.670	184.928	177.667	7.261	48.742
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	69.490	57.733	53.611	4.122	11.757
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	240.729	181.829	172.200	9.629	58.900
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ & ΕΥΒΟΙΑΣ	184.305	147.838	140.688	7.149	36.467
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.287.748	1.019.326	959.380	59.946	268.422
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	190.521	155.516	147.790	7.726	35.005
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	61.718	48.113	45.248	2.866	13.605
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	98.369	81.001	77.070	3.931	17.368
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	193.114	156.461	151.164	5.297	36.654

Δείκτες Απασχόλησης πληθυσμού ηλικίας 15 έως 64 ετών κατά φύλο ανά Περιφέρεια, 2006 Β' Τρίμηνο					
ΑΝΔΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Συμμετοχή στο Εργατικό Δυναμικό	Ποσοστό Απασχόλησης	Ποσοστό Ανεργίας	Μη οικονομικά ενεργοί
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	100	79,1	74,6	5,7	20,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	100	78,9	72,5	8,1	21,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	100	78,6	74,0	5,8	21,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	100	76,3	68,0	10,9	23,7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	100	77,8	73,6	5,4	22,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	100	79,1	76,0	3,9	20,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	100	83,1	77,1	7,1	16,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	100	75,5	71,5	5,3	24,5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ & ΕΥΒΟΙΑΣ	100	80,2	76,3	4,8	19,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	100	79,2	74,5	5,9	20,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	100	81,6	77,6	5,0	18,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	100	78,0	73,3	6,0	22,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	100	82,3	78,3	4,9	17,7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	100	81,0	78,3	3,4	19,0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΜΗΣ
ΗΛΙΚΙΑΣ, 1993-1996 - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**

**Κατάσταση απασχόλησης του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας,
1993-1996 - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**

Κατά φύλο διάρθρωση του εργατικού δυναμικού

Το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, παρουσιάζει μικρή αύξηση κατά τη διάρκεια της τελευταίας τετραετίας, ενώ υπερέχει ελαφρώς του ποσοστού συμμετοχής του Συνόλου της χώρας (βλ. τα ποσοστά σε []). Συγκεκριμένα το ποσοστό συμμετοχής, από το 49,4% [48,5%] το 1993 φθάνει στο 50,4% [49,2%] το 1996, χωρίς όμως να παρατηρείται αύξηση του εργατικού δυναμικού, το οποίο αντίθετα μειώνεται κατά 3.955 άτομα (3,7%), ενώ ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας της Περιφέρειας μειώνεται σε μεγαλύτερο ποσοστό της τάξης του 5,5% (11.889 άτομα).

Το γυναικείο εργατικό δυναμικό παρουσιάζει ποσοστιαία αύξηση της τάξης του 3,1%, ενώ ο γυναικείος πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας παρουσιάζει μείωση της τάξης του 3,6%, με αποτέλεσμα το *ποσοστό συμμετοχής των γυναικών* να παρουσιάζει μία αύξηση 2,4 ποσοστιαίων μονάδων, (από 31,4% το 1993 σε 33,8% το 1996 [34,7% σε 36,5%]). Το ανδρικό εργατικό δυναμικό παρουσιάζει μείωση της τάξης του 6,9%, ενώ ο ανδρικός πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας παρουσιάζει μείωση της τάξης του 6,7%, με αποτέλεσμα το ποσοστό συμμετοχής των ανδρών να παρουσιάζει μία πτώση 0,1 ποσοστιαίων μονάδων, (από 67,6% το 1993 σε 67,5% το 1996 [63,6% σε 63,3%]).

Το *ποσοστό απασχόλησης* παρουσιάζει αύξηση 1,5 ποσοστιαίων μονάδων, (από 46,1% το 1993 σε 47,6% το 1996 [43,8% σε 44,1%]) και ευρισκόμενο κατά 3,3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης της Περιφέρειας δεν οφείλεται σε αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων, ο οποίος μειώνεται κατά 2.472 άτομα αλλά στο γεγονός του ότι η ποσοστιαία μείωση της απασχόλησης είναι μικρότερη από την ποσοστιαία μείωση του εργατικού δυναμικού και του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας.

Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών παρουσιάζει αύξηση 1,7 ποσοστιαίων μονάδων, (από 28,8% το 1993 σε 30,4% το 1996 [29,4% σε 30,5%]), με παράλληλη αύξηση των απασχολουμένων γυναικών κατά 421 άτομα (1,3%). Το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών παρουσιάζει αύξηση επίσης 1,7 ποσοστιαίων μονάδων, (από 63,7% το 1993 σε 65,4% το 1996 [59,5% σε 59,2%]), με μείωση όμως των απασχολουμένων ανδρών κατά 2.472 άτομα (4,2%)

Το ποσοστό ανεργίας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, παρουσιάζει φθίνουσα πορεία (από 6,6% το 1993 σε 5,4% το 1996), ευρισκόμενο σε χαμηλότερα επίπεδα από το αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου της χώρας [9,7% σε 10,3%]. Η ανεργία πλήττει ιδιαίτερα τις γυναίκες καθώς το ποσοστό ανεργίας των γυναικών φθάνει το 9,8% του γυναικείου εργατικού δυναμικού [16,6%], τη στιγμή που το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών συγκρατείται στο 3,2% [6,3%] του ανδρικού εργατικού δυναμικού. Εκτός από το υψηλό ποσοστό ανεργίας που παρουσιάζεται στο γυναικείο εργατικό δυναμικό, οι γυναίκες βαρύνονται με το σύνολο της αύξησης της ανεργίας την τελευταία τετραετία, υπάρχουν 622 περισσότερες άνεργες, ενώ η ανεργία των ανδρών μειώνεται κατά 2.104 άτομα.

Η *ανεργία μακράς διάρκειας (ΜΔ)* της Περιφέρειας είναι χαμηλή σε σχέση με το σύνολο της χώρας και σε σχέση με τις περισσότερες Περιφέρειες της χώρας φθάνοντας το 33,3% το 1996 [49,2%], παρουσιάζοντας αύξηση 9,3 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό του 1993 (24%)

Το παραπάνω φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο *στην κατά φύλο διάρθρωση της ανεργίας ΜΔ* της Περιφέρειας, καθώς τόσο το 67,8% [68,4%] των ανέργων ΜΔ της Περιφέρειας αποτελείται από γυναίκες, αλλά και το σύνολο των επιπλέον ανέργων ΜΔ κατά την τετραετία 1993-1996, αποτελείται από γυναίκες. Το ποσοστό ανεργίας Μ.Δ. των γυναικών παρουσιάζει αύξηση 4,4 ποσοστιαίων μονάδων, (από 32,3% σε 36,7% [από 56,6% σε 63,6%]), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών παρουσιάζει αύξηση 9,4 ποσοστιαίων μονάδων, (από 18,6% σε 27,9% [40,8% σε 49,2]). Πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση του ανδρικού ποσοστού ανεργίας ΜΔ δεν οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των ανέργων ΜΔ, οι οποίοι μειώνονται κατά 189 άτομα αλλά στη μεγάλη μείωση του αριθμού των ανέργων ανδρών κατά 2.104 άτομα (49,4%).

Το *ποσοστό μη εργατικού δυναμικού (ποσοστό αεργίας)* παρουσιάζει πτώση, από 50,6% το 1993 [51,5%] σε 49,6% το 1996 [50,8%]. Όσον αφορά στην κατά φύλο κατανομή των ανέργων, το 67,9% [65,6%] αποτελείται από γυναίκες, παρουσιάζοντας πτώση

καθόλη την τετραετία καθώς από το 68,6% το ποσοστό του γυναικείου μη εργατικού δυναμικού το 1993 πέφτει στο 66,2% το 1996, ενώ παρουσιάζεται σταθερότητα του ποσοστού ανεργίας των ανδρών, το οποίο κυμαίνεται στο 32,5% το 1996.

Κλείνοντας στο σημείο αυτό την περιγραφή των βασικών μεταβλητών της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου θα πρέπει να επισημάνουμε τη μεγάλη έξοδο ανθρώπινου δυναμικού από την Περιφέρεια κατά την τελευταία τετραετία, καθώς ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας μειώνεται κατά 5,5%. Συνεπώς η θετική πορεία που εμφανίζουν οι διάφοροι δείκτες, πτώση του ποσοστού ανεργίας με παράλληλη αύξηση των ποσοστών απασχόλησης δεν οφείλεται σε αύξηση της απασχόλησης αλλά σε μικρότερη ποσοστιαία μείωση των απασχολουμένων και του εργατικού δυναμικού από την ποσοστιαία μείωση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας.

Κατά ηλικία διάρθρωση του εργατικού δυναμικού

Το ποσοστό συμμετοχής των νέων (κάτω των 25 ετών) είναι ιδιαίτερα χαμηλό (περίπου 38,6% [34,2%]) σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής των άλλων ηλικιακών ομάδων (73,8% 25-49 ετών [77,9%]) και (48,6% 50-64 ετών [48,7%]). Το φαινόμενο αυτό ισχύει και για τα δύο φύλα με εξαίρεση τις γυναίκες ηλικίας 50-64 ετών οποίες εμφανίζουν το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής (26,8%) που πιθανώς να οφείλεται στις διάφορες πολιτικές πρόωρης συνταξιοδότησης που ακολουθήθηκαν κατά καιρούς (15ετία κλπ.).

Το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των νέων στο εργατικό δυναμικό έχει ως αποτέλεσμα και αντίστοιχα χαμηλό ποσοστό απασχόλησης (32,1% [28,5%]) τη στιγμή που το ποσοστό απασχόλησης της ηλικιακής ομάδας 25-49 ετών φθάνει το 70,6% και της ηλικιακής ομάδας 50-64 ετών φθάνει το 49,7%. Παρατηρείται διαφορά στο ποσοστά απασχόλησης των νέων κάτω των 25 ετών ανάμεσα στα δύο φύλα. Για τους μεν άνδρες κυμαίνεται γύρω στο 43,6% [28,5%] ενώ για τις γυναίκες φθάνει στο 21,1% [18,4%] του γυναικείου εργατικού δυναμικού της ηλικιακής ομάδας κάτω των 25 ετών. Η διαφορά ανάμεσα στα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών και των ανδρών είναι ιδιαίτερα μεγάλη στις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες (93,7% [91%] για τους άνδρες και 48,3% [52%] για τις γυναίκες στην ηλικιακή ομάδα 25-49 ετών και 68,3%

[67,8%] για τους άνδρες και 25,8% [27,7%] για τις γυναίκες στην ηλικιακή ομάδα 50-64 ετών).

Οι νέοι και ιδίως οι νέες γυναίκες επωμίζονται άμεσα το βάρος της. Το ποσοστό ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών κυμαίνεται στο 17% [32,2%] τη στιγμή που για το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας συγκρατείται στο 5,4% [10,3%], ενώ για τις ηλικιακές ομάδες 25-49 ετών και 50-64 ετών είναι 4,3%[9%] και 1,4% [3,5%] αντίστοιχα..Το ποσοστό ανεργίας των νέων γυναικών κάτω των 25 ετών παρουσιάζει μία αύξηση 6 περίπου ποσοστιαίων μονάδων καθώς από 23,9%[39%] το 1993 φθάνει στο 29,9% [42,8%] το 1996, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας των νέων ανδρών κάτω των 25 ετών παρουσιάζει πτώση 2,5 περίπου ποσοστιαίων μονάδων, καθώς από το 10,8%[20,2%] το 1993 φθάνει στο 8,3% [21,9%] το 1996. Τέλος, ενώ θα αναμενόταν το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας να είναι χαμηλό στην ηλικιακή ομάδα κάτω των 25 ετών, εντούτοις στις νέες γυναίκες είναι ιδιαίτερα υψηλό (41,8%), υπερβαίνοντας τόσο το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο πληθυσμού της Περιφέρειας (33,3% [58,3%]), όσο και το ποσοστό ανεργίας ΜΔ των γυναικών συνολικά (36,7% [63,6%]). Το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας ΜΔ των νέων ανδρών είναι 26,1% παραμένοντας σε χαμηλότερα τόσο από το ποσοστό ανεργίας ΜΔ των ανδρών συνολικά (27,9%[49,2%]) όσο και από το ποσοστό ανεργίας ΜΔ του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας.

Το ποσοστό ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλό τόσο για τις γυναίκες (69,9%[67,9%]), όσο και για τους άνδρες (52,4% [63,5%]) ηλικίας κάτω των 25 ετών, φαινόμενο που εξηγείται, αφενός μεν από το γεγονός της συμμετοχής των νέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, αφετέρου δε σε πιθανή αποθάρρυνση σημαντικού αριθμού νέων από τη συνεχιζόμενη ανεργία από την οποία πλήττονται, και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την απογοήτευσή τους και την έξοδό τους από το εργατικό δυναμικό.

Διάρθρωση της Απασχόλησης

Απασχόληση κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

Παρατηρείται μία συνολική μείωση της απασχόλησης στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κατά 2.472 περίπου άτομα, που αντιστοιχεί σε ποσοστιαία μείωση της τάξης του 2,5%. Η γυναικεία απασχόληση παρουσιάζει αύξηση κατά 421 περίπου άτομα (1,3%) ενώ η ανδρική απασχόληση παρουσιάζει μείωση κατά 2.894 περίπου άτομα (4,2%). Και οι τρεις Τομείς παρουσιάζουν μείωση της απασχόλησης. Ο Τριτογενής Τομέας, παρουσιάζει μείωση της τάξης του 1.1% με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση από το 67,9% που ήταν το 1993 φθάνει στο 68,9% το 1996. Οι άλλοι δύο τομείς παρουσιάζουν πτώση της απασχόλησης και της συμμετοχής τους στην απασχόληση με αποτέλεσμα ο Πρωτογενής από το 10,7% το 1993 να πέσει στο 10,1% το 1996 και ο Δευτερογενής από το 21,4% στο 21,1% αντίστοιχα.

Στον Πρωτογενή Τομέα, εμφανίζεται μία μείωση 892 ατόμων ή ποσοστό 8,3%, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του Πρωτογενή τομέα στη συνολική απασχόληση του Περιφέρειας να πέφτει. Η πτώση της συμμετοχής αυτής εντοπίζεται στους άνδρες η απασχόληση των οποίων στον Πρωτογενή Τομέα μειώνεται κατά 921 άτομα (7.692 απασχολούμενοι το 1993 και 6.771 το 1996) που αντιστοιχεί σε ποσοστιαία μείωση της τάξης του 12%, ενώ η απασχόληση των γυναικών εμφανίζεται σταθερή.

Στο Δευτερογενή Τομέα, εμφανίζεται μία μείωση 836 ατόμων ή ποσοστό 3,9%. Η μείωση της απασχόληση των ανδρών στο Δευτερογενή Τομέα είναι της τάξης του 1,8% (921 άτομα), ενώ η απασχόληση των γυναικών στο Δευτερογενή Τομέα παρουσιάζει μείωση της τάξης του 27,1% (494 άτομα).

Στον Τριτογενή Τομέα παρατηρείται μείωση κατά 742 άτομα, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,1%. Η μείωση της ανδρικής απασχόλησης στον Τριτογενή Τομέα είναι της τάξης του 3,9% (1.631 άτομα), ενώ στις γυναίκες παρουσιάζεται αύξηση της απασχόλησης της τάξης του 3,4% (890 άτομα).

Η αύξηση της απασχόλησης στους κλάδους του Τομέα επιμερίζεται ως εξής:

- Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση εμφανίζει κλάδος Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας της τάξης του 18,5% περίπου, με αποτέλεσμα η

συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 3,6% το 1993, να πέσει στο 3,1% το 1996.

- Ο κλάδος Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί εμφανίζει μείωση της τάξης του 7,8% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 1,1% το 1993, να πέσει στο 1% το 1996.

- Ο κλάδος Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο εμφανίζει μείωση της τάξης του 3,8% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 16,5% το 1993, να πέσει στο 16,3% το 1996.

- Ο κλάδος Ξενοδοχεία και Εστιατόρια εμφανίζει μείωση της τάξης του 2,9% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 22,7% το 1993, να πέσει στο 22,6% το 1996.

- Ο κλάδος Εκπαίδευση εμφανίζει αύξηση της τάξης του 16,1% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 2,9% το 1993, να φθάσει στο 3,4% το 1996.

- Ο κλάδος Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών εμφανίζει αύξηση της τάξης του 17,2% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 3,4% το 1993, να φθάσει στο 4,1% το 1996.

- Ο κλάδος Δημόσια Διοίκηση εμφανίζει αύξηση της τάξης του 3,6% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 7% το 1993, να φθάσει στο 7,5% το 1996.

- Τέλος, κλάδος Μεταφορές και Αποθήκευση εμφανίζει αύξηση της τάξης του 1,2% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 7,8% το 1993, να φθάσει στο 8% το 1996.

Η ανδρική απασχόληση κατά το 1996 στον Τριτογενή Τομέα επικεντρώνεται στα Ξενοδοχεία και εστιατόρια με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 16,5%, στο Χονδρικό και Λιανικό εμπόριο με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 14%, στις «Μεταφορές» με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 10,24% και στη Δημόσια Διοίκηση με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 8,1%.

Η γυναικεία απασχόληση κατά το 1996 στον Τριτογενή Τομέα επικεντρώνεται στα Ξενοδοχεία και εστιατόρια με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 35,2%, στο Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική

απασχόληση της τάξης του 21%, στην Εκπαίδευση με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 6,5% και στη Δημόσια Διοίκηση με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 6,1%.

Απασχόληση κατά Επάγγελμα

Όσον αφορά στην απασχόληση κατά επαγγελματική κατηγορία παρατηρούνται τα εξής:

- Τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζουν οι Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών με ποσοστό μείωσης της τάξης του 8,8% (1.580 άτομα) με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 19,7% το 1993 να πέφτει στο 16,7% το 1996.

- Οι Υπάλληλοι γραφείου παρουσιάζουν μείωση της τάξης του 8,4% (789 άτομα) με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 9,4% το 1993 να πέφτει στο 8,8% το 1996.

- Οι Ειδικευμένοι γεωργοί εμφανίζουν μείωση της τάξης του 7,1% (743 άτομα) με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 10,5% το 1993 να πέφτει στο 10% το 1996.

- Οι Ειδικευμένοι Τεχνίτες παρουσιάζουν μείωση της τάξης του 5,9% (1.102 άτομα) με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 18,8% το 1993 να πέφτει στο 18,1% το 1996.

- Οι Ανειδίκευτοι εργάτες εμφανίζουν μείωση της τάξης του 5,5% (583 άτομα) με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 10,5% το 1993 να πέφτει στο 10,2% το 1996.

- Τα Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά επαγγέλματα εμφανίζουν μείωση της τάξης του 4% (250 άτομα) με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 6,3% το 1993 να πέφτει στο 6,2% το 1996.

- Οι υπόλοιπες επαγγελματικές κατηγορίες παρουσιάζουν αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων.

- Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση εμφανίζουν Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων της τάξης του 21,3% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 6,1% το 1993, να φθάσει στο 7,6% το 1996.

- Τα μέλη βουλευόμενων σωμάτων και ανώτερα διοικητικά στελέχη εμφανίζουν αύξηση της τάξης του 4,1% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 15,7% το 1993, να φθάσει στο 16,7% το 1996.

- Τέλος, οι Τεχνολόγοι κλπ. εμφανίζουν αύξηση της τάξης του 1,3% περίπου, με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας από 3,4% το 1993, να φθάσει στο 3,6% το 1996.

Η ανδρική απασχόληση το 1996 επικεντρώνεται στα επαγγέλματα των Ειδικευμένων τεχνιτών με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 25,6%, στα "Μέλη βουλευόμενων σωμάτων και ανώτερα διοικητικά στελέχη με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 17,4%, στους «Απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών» με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 12,9%, στους Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 10,3%, και στους «Ειδικευμένους γεωργούς» με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 10,2.

Η γυναικεία απασχόληση το 1996 επικεντρώνεται στις Απασχολούμενες στην παροχή Υπηρεσιών με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 24,5%, στις Ανειδίκευτες εργάτριες με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 19,9%, στα "Μέλη βουλευόμενων σωμάτων και ανώτερα διοικητικά στελέχη με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 15,3%, στις Υπαλλήλους Γραφείου με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 14,4%, και στις Ειδικευμένες γεωργούς με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση της τάξης του 9,6%.